

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI: 7 / EYLÜL 2010

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ KUR RİSKİ DEĞERLENDİRME RAPORU

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

**TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ
KUR RİSKİ DEĞERLENDİRME RAPORU**

(Eylül 2010)

Bu Rapor kamuoyunu bilgilendirme amacıyla, Türk bankacılık sektörünün Eylül 2010 geçici verileri üzerinden hazırlanmış olup, içinde yer alan bilgi ve verilere dayanılarak verilecek yatırım ve benzeri kararların sonuçlarından BDDK ve raporu hazırlayanlar sorumlu tutulamaz.

BU YAYIN TÜM İÇERİĞİ İLE BDDK İNTERNET SAYFASINDA YER ALMAKTADIR.

BDDK OFİSTEKNİK DOKÜMAN MERKEZİNDE 150 ADET BASILMIŞTIR.

Görüş ve Önerileriniz İçin:

Volkan TAŞ – Denetim IV Daire Başkanlığı. (312) 455 66 88 - vtas@bddk.org.tr

P.Eda DOĞAN – Denetim IV Daire Başkanlığı (312) 455 68 40 - dogane@bddk.org.tr

İÇİNDEKİLER

TABLO DİZİNİ	4
GRAFİK DİZİNİ	5
KISALTMALAR	6
GİRİŞ	7
1. YABANCI PARA NET GENEL POZİSYONUNUN GELİŞİMİ	10
1.1. Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Net Genel Pozisyonu	10
1.2. Banka Grupları Bazında Yabancı Para Net Genel Pozisyonunun Gelişimi.....	18
1.2.1. Kamu Bankaları.....	18
1.2.2. Özel Bankalar	22
1.2.3. Yabancı Bankalar	25
1.2.4. Kalkınma ve Yatırım Bankaları	28
1.2.5. TMSF Bankası (Birleşik Fon Bankası)	31
1.2.6. Katılım Bankaları	33
1.3. Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Pozisyonunun Döviz Cinsleri İtibarıyla Dağılımı.....	36
2. KUR - FAİZ RİSKİ İLİŞKİSİ	38
2.1. Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiyatlama Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi	40
3. TÜREV SÖZLEŞMELER	44
SONUÇ	52

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Türk Bankacılık Sektörü YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD).....	16
Tablo 2: Kamu Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD).....	21
Tablo 3: Özel Bankalar Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD).....	24
Tablo 4: Yabancı Bankalar Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD).....	27
Tablo 5: Kalkınma ve Yatırım Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD).....	30
Tablo 6: TMSF Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD).....	32
Tablo 7: Katılım Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD).....	35
Tablo 8: Bankacılık Sektörü Yabancı Para Pozisyonunun Döviz Cinsleri İtibarıyla Dağılımı	37
Tablo 9: Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiyatlandırma Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi	41
Tablo 10: Türev İşlemlerin Vadesine Göre Dağılımı –Eylül 2010 İtibarıyla (Bin USD).....	47
Tablo 11: Türev İşlemlerin Vadesine Göre Dağılımı –Eylül 2010 İtibarıyla (% Pay)	47
Tablo 12: Türev İşlemlerin Para Birimlerine Göre Dağılımı (Eylül 2010) (Bin USD)	48
Tablo 13: Türev İşlemlerin Karşı Taraf Bazında Dağılımı (Eylül 2010).....	49
Tablo 14: Türev İşlemlerin Ülke Bazında Dağılımı (Eylül 2010)	50

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1: Türk Bankacılık Sektörü YP Pozisyonunun Haftalık Seyri	10
Grafik 2: Bilanço İçi Pozisyonun Seçilmiş Kalemler Bazında Gelişimi (Bin USD)	12
Grafik 3: Yurtdışından Kullanılan YP Krediler	14
Grafik 4: Türev İşlemler ve Kambiyo Kar/Zarar Gelişimi	15
Grafik 5: Kur Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü ve Özkaynaklara Oranı	15
Grafik 6: Türk Bankacılık Sektörü Bilanço Dışı Döviz Pozisyonunun Bileşenleri (Net Türev İşlemler)	17
Grafik 7: Banka Grupları İtibarıyla Bilanço İçi ve Dışı Döviz Pozisyonu (Eylül 2010)	18
Grafik 8: Kamu Bankaları YP Pozisyonunun Haftalık Seyri	19
Grafik 9: Kamu Bankalarının Bilanço Dışı Pozisyonunun Bileşenleri	20
Grafik 10: Özel Bankaların YP Pozisyonunun Haftalık Seyri	22
Grafik 11: Özel Bankaların Bilanço Dışı Pozisyonunun Bileşenleri	23
Grafik 12: Yabancı Bankaların YP Pozisyonunun Haftalık Seyri	25
Grafik 13: Yabancı Bankaların Bilanço Dışı Pozisyonunun Bileşenleri	26
Grafik 14: Kalkınma ve Yatırım Bankalarının YP Pozisyonunun Haftalık Seyri	28
Grafik 15: Kalkınma ve Yatırım Bankalarının Bilanço Dışı İşlemler Bileşenleri	29
Grafik 16: Katılım Bankaları YP Pozisyonunun Haftalık Seyri	33
Grafik 17: Katılım Bankaları Bilanço İçi ve Döviz Endeksli Pozisyon Gelişimi	34
Grafik 18: Katılım Bankaları Bilanço Dışı YP Pozisyonu Bileşenleri	34
Grafik 19: USD-EUR-GBP Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon	36
Grafik 20: Ocak 2009 – Kasım 2010 Dönemi USD ve EUR Kuru ile €/ \$ Paritesi	38
Grafik 21: Ocak 2009 – Kasım 2010 Dönemi Döviz Kurlarının Volatilitesi	39
Grafik 22: Türev İşlem Hacminin TP-YP Gelişimi	44
Grafik 23: Tür Bazında Türev İşlemler	45
Grafik 24: Konu Bazında Türev İşlemler	45
Grafik 25: Banka Gruplarınca Gerçekleştirilen Türev İşlemlerin Dağılımı (Eylül 2010)	46
Grafik 26: Türev İşlemlerin Banka Grupları Bazında Dağılımı (Eylül 2010)	46

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CHF	: İsviçre Frangı
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
CDS	: Credit Default Swap (Kredi Temerrüt Swabı)
DEK	: Döviz Endeksli Kredi
DTH	: Döviz Tevdiat Hesabı
EUR	: Avrupa Birliği Para Birimi
FED	: Federal Reserve System (ABD Merkez Bankası)
GBP	: İngiliz Sterlini
HS	: Hisse Senetleri
JPY	: Japon Yeni
KKDF	: Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu
MD	: Menkul Değer
MDC	: Menkul Değerler Cüzdanı
PP	: Para Piyasaları
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TP	: Türk Parası
USD	: Amerikan Doları
YP	: Yabancı Para
YPNGP	: Yabancı Para Net Genel Pozisyonu
TL	: Türk Lirası

GİRİŞ

Küresel krizin uluslararası düzeyde gerek finansal piyasalarda gerek reel sektörde gerekse ülke ekonomilerinde yarattığı tahribat ve krizin önlenmesi veya en azından etkilerinin hafifletilmesi adına Merkez Bankalarınca ve hükümetlerce alınan tedbirlerin etkileri, krizden çıkış stratejileri ve olası yeni krizlerin önlenmesi konuları tüm dünyada tartışılan yeni gündem maddelerini oluşturmaktadır.

Bilindiği üzere krizin önlenmesi adına Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Merkez Bankası (FED), Avrupa Merkez Bankası (ECB) ve diğer ülke merkez bankalarının faiz indirimlerine ve parasal genişleme yoluna gitmesi, ödemeler sisteminin tıkanmasını önlemiş olmakla birlikte piyasaya çıkan likiditenin, gelecekte potansiyel krizlerin tetikleyicisi olabileceği bu dönemin en sıcak konu başlığıdır. Bugün için krizin etkilerinin hafiflemeye başladığı, ekonomik aktivitenin arttığı, buna bağlı olarak işsizliğin azaldığı ve büyümenin yeniden başladığı yönünde veriler yayımlanmakla birlikte parasal genişlemenin yarattığı potansiyel enflasyon riski ve fazla paranın sterilize edilme gereği riskleri artırmaktadır.

Küresel krizin finans sektörü ve reel sektörden sonra ülke ekonomilerinin dengelerini de bozması, yeni krizler için son derece kırılgan bir yapı oluşturmaktadır. Bir çok Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkenin kamu borçlarının gayrisafi yurtiçi hasıllarına oranının hızla yükseldiği, başta Yunanistan olmak üzere birçoğunun uluslararası piyasalarda riskliliğinin arttığı, CDS spreadlerinin yükseldiği ve rating notlarının düşürüldüğü müşahade edilmektedir.

Türkiye açısından değerlendirildiğinde, küresel krizin finans sektörümüzden ziyade reel sektörümüzü etkilemiş olması 2008'in son çeyreği ile 2009'un ilk üç çeyreğinde büyüme rakamlarının negatif olmasına ve işsizlik oranlarında artışa yol açmıştır. Bununla birlikte krizin reel sektör üzerindeki olumsuz etkileri, bankacılık sektörüne kredilerin takibe dönüşüm oranlarında sınırlı bir yükseliş olarak yansımıştır. Uluslararası piyasalarda alınan tedbirler sonucu görülen görece iyileşme ve ülkemizin nispeten iyi kriz yönetimi sayesinde, Türkiye ilk ve en hızlı toparlanmaya başlayan ülkelerden biri olmuş, 2009'un son çeyreğinden itibaren hızlı bir büyüme sürecine girmiştir. 2009 yılının son çeyreğinde %6, 2010 yılının ilk çeyreğinde %11,7, ikinci çeyreğinde %10,3'lük ve üçüncü çeyreğinde %5,5'lik büyüme rakamları yakalanmıştır. Buna rağmen sabit fiyatlarla yıllık gayrisafi yurtiçi hasıla tutarları incelendiğinde, 2010 yılı Haziran dönemi itibarıyla halen 2008 yılı son çeyreğindeki üretim düzeyinin yakalanamamış olduğu, dolayısıyla krizin etkilerinin tam anlamıyla giderilemediği görülmektedir.

Türkiye açısından önümüzdeki dönem gelişmelerine ilişkin en önemli risk, özellikle AB üyesi gelişmiş ülke ekonomilerinde yüksek kamu borçluluğu nedeniyle yaşanabilecek sıkıntılar ve buna bağlı olarak dış ticaretinin yarısına yakın kısmını gerçekleştirdiği AB pazarındaki daralmalar ile cari açık olacaktır. Dünya piyasalarında yaşanan gelişmeler ve bahsedilen diğer riskler, ciddi düzeyde cari açığı bulunan ve bu açığı daha çok portföy yatırımları ile finanse eden bir ülke olarak Türkiye'yi de yakından ilgilendirmektedir.

Küresel krizin yarattığı uluslararası düzeydeki dengesizlikler ülke para birimlerine de yansımış, hem açık pozisyon taşıyan hem de çeşitli döviz cinsleri ile işlem yapan ve/veya varlık ve yükümlülük bulduran ekonomik birimleri, taşıdıkları pozisyonla bağlantılı olarak doğrudan veya dolaylı olarak etkilemiştir. Raporunda detaylı olarak yer verildiği üzere, genellikle bilanço içi açık pozisyonla çalışmakla birlikte, bilanço dışı türev ürünler ile net genel pozisyon riskini oldukça sınırlı düzeyde tutan Türk Bankacılık Sektörü'nün (TBS), gerek geçmiş kriz tecrübeleri gerekse doğru kriz yönetimleri sayesinde, küresel kriz döneminde kurlarda artan oynaklık (volatilité) nedeniyle maruz kaldığı etki oldukça sınırlı olmuştur.

Rapora konu edilen dönemde sektörün 2009 yılı ilk çeyreği haricinde genellikle bilanço içi açık (kısa) pozisyonla çalıştığı, türev işlemlerle yabancı para net genel pozisyonunu dengeye getirdiği gözlenmektedir. Küresel krize karşı tüm dünyada alınan tedbirler ile yurtiçinde yerel seçimlerin yapılmasıyla belirsizliklerin azalması sonucu piyasalardaki güven ortamının gelişmesi, sektörün yeniden bilanço içi açık pozisyonla çalışması sonucunu doğurmuştur.

Sektöre olan yansımalarının ötesinde, yabancı para pozisyon yönetiminde banka gruplarının zaman zaman farklı stratejiler izledikleri görülmektedir. Bu anlamda, yurtdışı hakim ortaklarından YP fon sağlama avantajına sahip olmaları nedeniyle yabancı bankaların bilanço içi pozisyonlarının daha istikrarlı bir seyir izlediği, buna karşılık özel bankaların piyasalardaki ve kurlardaki gelişmelere bağlı olarak bilanço içi açık pozisyonlarını kapattıkları ve/veya bazı dönemlerde bilanço içi fazla pozisyonla çalışabildikleri, kamu bankalarının zaman zaman artan bilanço içi açık pozisyonla, katılım bankalarının ise genellikle bilanço içi fazla pozisyonla çalıştıkları gözlenmektedir.

Bankacılık sektörünün gruplar bazında yabancı para pozisyonunun haftalık gelişimi, raporun ilk bölümünde incelenmektedir¹. Yabancı para net genel pozisyonunda, incelenen dönem boyunca yasal sınırlara uyumsuzluk söz konusu olmamıştır. Bilanço içi ve dışı

---

¹ Katılım bankaları dahildir.

pozisyonlar, banka grupları bazında farklı trendlere sahip olmakla birlikte, genel olarak bilanço içi pozisyonların bilanço dışı türev işlemler ile dengelendiği, net genel pozisyonun sıfıra yakın düzeylerde olduğu gözlenmiştir.

Raporun ikinci bölümünde sektörün yeniden fiyatlamaya dönemine göre döviz bazında GAP analizine yer verilmiştir. Sektörün yeniden fiyatlamaya dönemine göre varlık ve yükümlülük yapıları incelendiğinde bankaların önceki dönemlerde olduğu gibi en fazla TL, USD ve EUR bazında faiz riskine maruz oldukları anlaşılmaktadır.

Raporun üçüncü bölümünde, bankaların bilanço içi pozisyonlarını dengeledikleri türev işlemlerin detayları incelenmektedir. Banka grupları bazında farklılaşabilmekle birlikte sektörde en fazla başvurulan türev işlemin swap sözleşmeleri olduğu görülmektedir.

Öte yandan, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'da yapılan değişiklikle, yurtdışı şubelerden yurtiçi yerleşiklere yapılan YP kredi kullanımının azaldığı, yurtiçi şubelerden yapılan YP kredi kullanımının ise arttığı izlenmektedir.

Rapor içinde kullanılan veriler BDDK veri tabanında yer alan haftalık ve aylık veriler, kurlar ise ilgili dönemlere ait TCMB döviz alış kurlarıdır.

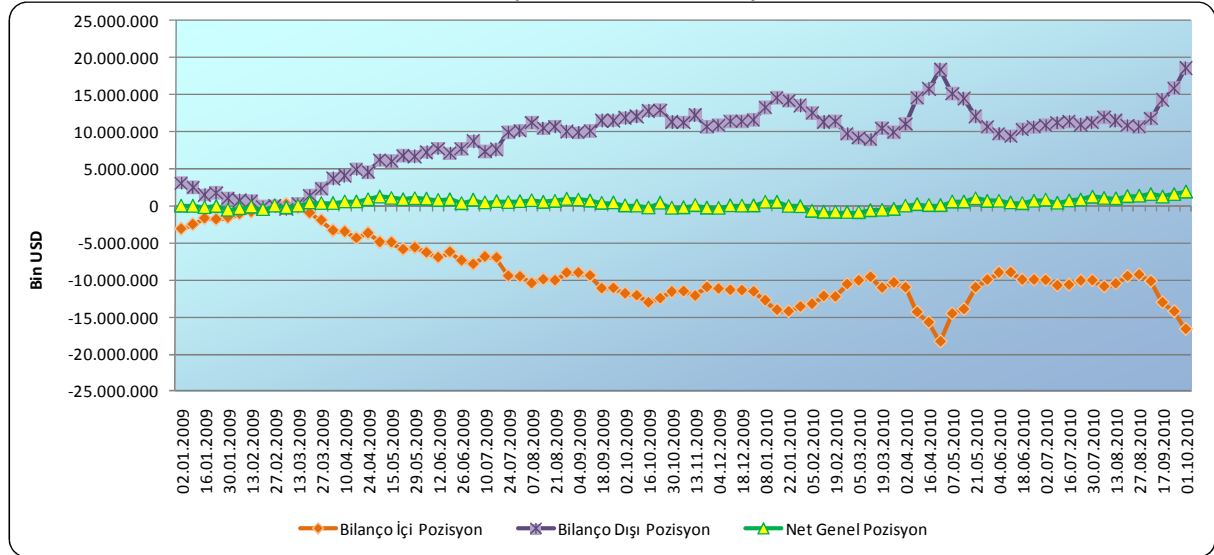
Türk bankacılık sektöründe gerçekleşen hisse devirleri sonucunda yabancı sahipliğine geçen bankalar, incelenen dönem boyunca dahil oldukları grupta değerlendirilmiştir.

1. YABANCI PARA NET GENEL POZİSYONUNUN GELİŞİMİ

1.1. Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Net Genel Pozisyonu

Türk bankacılık sektörünün yabancı para pozisyonuna bakıldığında, genel olarak bilanço içinde açık ve bilanço dışında fazla pozisyonda bulunduğu, net genel pozisyonunun ise görece olarak düşük seviyelerde seyrettiği görülmektedir. 2009 Mart ayı ortalarına kadar küresel krizin etkisiyle sektörün bilanço içi açık (ve bilanço dışı fazla) pozisyonunu azalttığı; Mart 2009'dan itibaren ise bilanço içi açık ve bilanço dışı fazla pozisyonunu artırma eğilimine girdiği gözlenmiştir. Sektörün YPNGP'si ise bilanço içi ve dışı pozisyonun gelişimine bağlı olarak oldukça düşük tutarlarda olmak üzere fazla ya da açık vermiştir. Sektörün bilanço içi pozisyonu, bilanço dışı pozisyonu ve yabancı para net genel pozisyonunun gelişimi aşağıdaki grafikte sunulmaktadır.

Grafik 1: Türk Bankacılık Sektörü YP Pozisyonunun Haftalık Seyri

Sektörün yabancı para pozisyonu genel olarak değerlendirildiğinde;

- Türk bankacılık sektörünün bilanço içi açık pozisyonu Eylül 2008'den 2010 yılı Şubat ortasına kadar sürekli azalmış, Şubat ayının son haftası ile Mart ayının ilk haftasında kapalı (fazla) pozisyona geçmiştir. Ancak yerel seçimlerin gerçekleştirilmesiyle belirsizliklerin ve siyasi tansiyonun azalmaya başlaması, küresel krize karşı alınan radikal önlemler sayesinde ekonomik göstergelerin bozulma hızının yavaşlamaya başlaması ve iç ve dış piyasalarda beklentilerdeki düzelme akabinde hisse senedi piyasalarının yükselişe geçmesi ile Mart ayı sonundan itibaren bilanço içi açık pozisyon yeniden artış eğilimine girmiş ve raporun kapsadığı dönem sonunda (1 Ekim 2010 haftası) 16.652 milyon USD seviyesinde gerçekleşmiştir. Artan bilanço içi açık pozisyon bilanço dışı fazla pozisyon ile kapatılarak YPNGP düşük seviyede tutulmuştur.

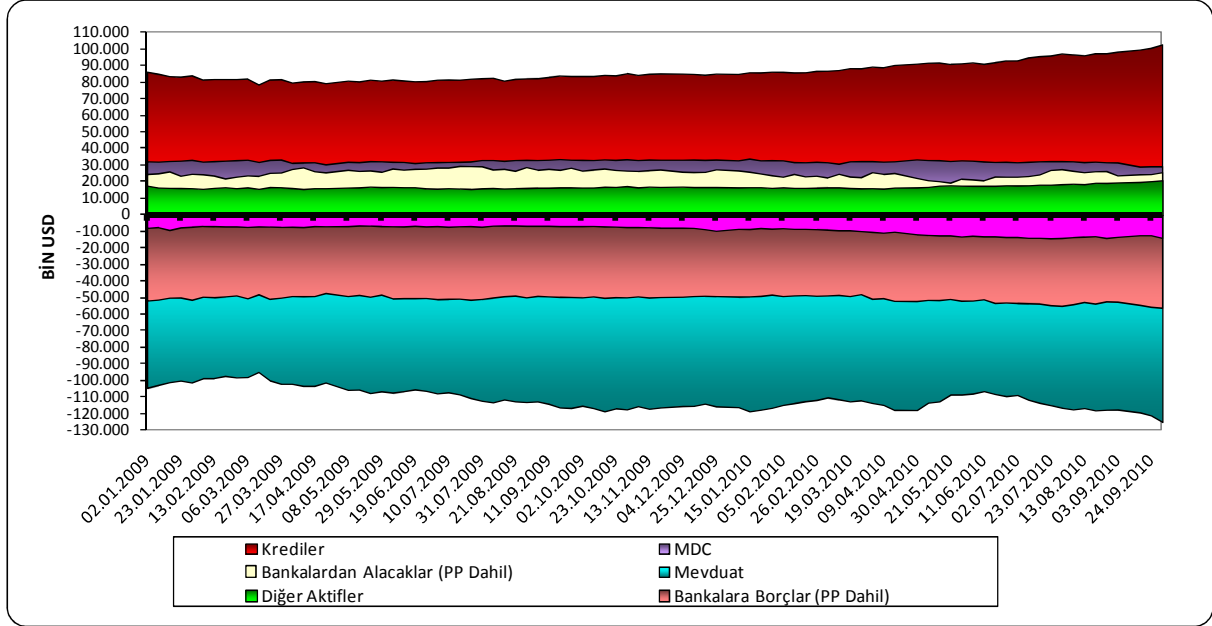
- Sektörün bilanço içi pozisyon açığı 2010 yılı Mart ayı ortalarından itibaren, özel bankaların bilanço içi fazla pozisyonundan bilanço içi açık pozisyona geçmeleri (toplam etki yaklaşık 9,1 milyar USD) ile yabancı bankaların (1,8 milyar USD) ve kamu bankalarının (1,5 milyar USD) bilanço içi açık pozisyonlarını artırmalarının etkisiyle 2010 yılı Nisan ayı sonunda 18,3 milyar USD'ye kadar yükselmiş, devam eden süreçte bahse konu banka gruplarının bilanço içi açık pozisyonlarını azaltmaları ile yeniden 10 milyar USD düzeylerine gerilemiştir.

- 2010 yılı Ağustos sonundan itibaren, çapraz kurdaki yükselişe bağlı olarak USD kurundaki düşüş, sektörün bilanço içi pozisyon açığının (ve buna bağlı olarak bilanço dışı pozisyon fazlasının) artmasına neden olmuştur. Söz konusu dönemde bilanço içi pozisyon açığının artışı esas olarak YP tasarruf ve ticari mevduat artışı etkili olmuştur.

- Ocak 2009 – Eylül 2010 döneminde **yabancı para net genel pozisyon tutarı** 5 Mart 2010 haftasında -888 milyon USD en yüksek açık pozisyon değerini alırken, en yüksek fazla pozisyon değerine 1 Ekim 2010 haftasında 1.942 milyon USD ile ulaşmıştır. 2 Ocak 2009 haftasında -5,8 milyon USD ile sıfıra en yakın negatif değeri alan yabancı para net genel pozisyon tutarı, 18 Aralık 2009 haftasında ise 8,4 milyon USD ile sıfıra en yakın pozitif değeri almıştır.

- Sektörün bilanço içi açık pozisyonunun ilgili dönemde (Şubat 2009 sonu ve Mart 2009 başında kapalı pozisyonda olmakla birlikte) en düşük değeri 13.03.2009 tarihinde -263 milyon USD, en yüksek değeri ise 30.04.2010 tarihinde -18.336 milyon USD seviyesinde gerçeklemiştir. İncelenen dönemde sektörün bilanço içi pozisyonu 27 Şubat 2009 haftasında 43 milyon USD, 6 Mart 2009 haftasında ise 175 milyon USD olmak üzere yalnızca 2 haftada fazla vermiştir.

- Sektörün bilanço dışı pozisyonu ise 20 Şubat 2009 haftasında 87 milyon USD, 27 Şubat 2009 haftasında 15 milyon USD ve 6 Mart 2009 haftasında 406 milyon USD olmak üzere yalnızca 3 haftada açık verirken, 1 Ekim 2010 haftasında 18.594 milyon USD ile en yüksek fazla düzeyine ulaşmıştır.

Grafik 2: Bilanço İçi Pozisyonun Seçilmiş Kalemler Bazında Gelişimi (Bin USD)

- Sektörün bilanço içi pozisyonunun belirleyicileri olan seçilmiş YP cinsinden aktif ve pasif kalemlerin² gelişimi Grafik 2’de verilmektedir. Varlık kalemleri olarak krediler, MDC ve bankalardan alacaklar, yükümlülük kalemleri olarak ise mevduat ve bankalara borçlar kalemleri bilanço içi pozisyon açısından belirleyici durumundadır.

- İncelenen dönemde, bankacılık sektörünün YP pasifleri içinde en fazla ağırlığa sahip olan YP mevduat, küresel kriz nedeniyle döviz kurlarının yükselmesiyle tasarruf sahiplerinin dövizlerini TL’ye çevirme yönündeki tercihleri ile opsiyonlu mevduat ürünlerindeki opsiyonun bankalarca kullanılması neticesinde azalış trendine girmiş ve 2009 yılının Mart ayının ortalarında en düşük seviyesi olan 94.694 milyon USD seviyesine gerilemiştir. Bu tarihten sonra ise yükselme eğilimine giren YP mevduat en yüksek tutarına 1 Ekim 2010 haftasında (124.842 milyon USD) ulaşmıştır. Diğer taraftan, para piyasasına borçların dahil edildiği bankalara borçların gelişiminde önemli bir dalgalanma gözlenmezken, en düşük değerine 2009 yılı Nisan ayının ortalarında (47.081 milyon USD), en yüksek değerine ise 1 Ekim 2010 haftasında (55.928 milyon USD) ulaştığı görülmüştür.

- Bankaların yabancı para pozisyonlarının hesaplanmasında YP olarak dikkate alınan dövize endeksli varlıklar, 2009 yılı başında 18,7 milyar USD seviyesindeyken, 2010 yılı başında 15 milyar USD seviyesine kadar gerilemiş, Mayıs ayına kadar nispeten durağan bir seyri izledikten sonra yeniden hafif de olsa artış trendine girmiştir. Dövize endeksli varlıklar, raporun kapsadığı son tarih olan 01.10.2010 itibarıyla büyük kısmı kredilerden oluşmak üzere 16,2 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

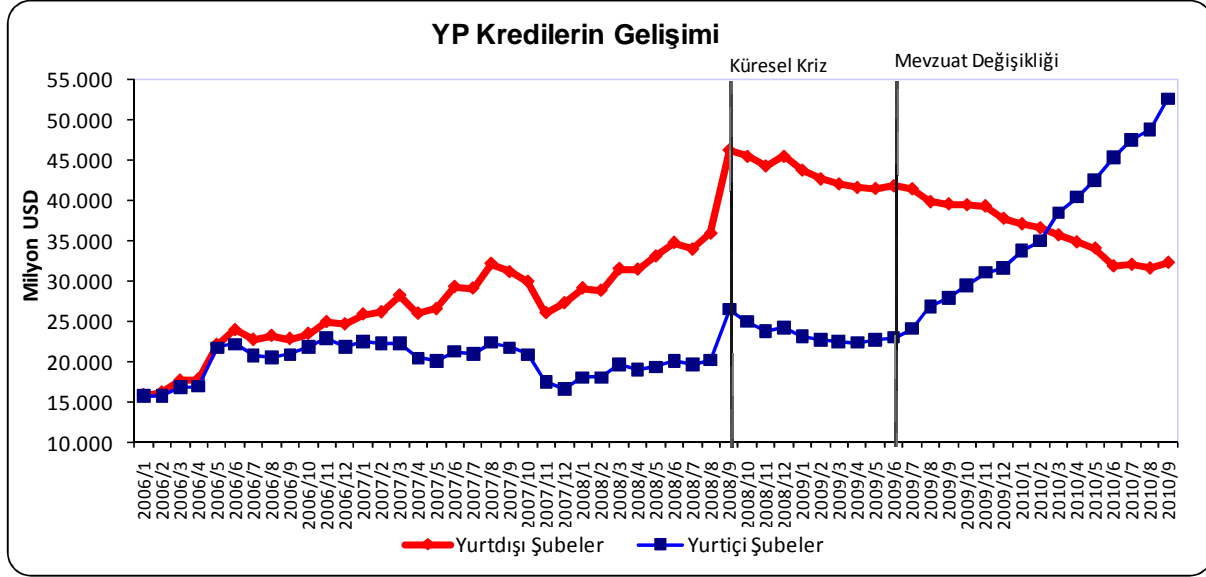
² Dövize endeksli varlık ve yükümlülükler YP hesaplar olarak dikkate alınmıştır.

- Bilindiği üzere, bankaların Türkiye’de mukim kişi ve kuruluşlara Yabancı Para (YP) kredi kullandırması kambiyo mevzuatına tabidir. 16 Haziran 2009 tarihinde yayımlanan 2009/15082 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar’ın dövizli ve dövize endeksli kredilerin kullanılmasına ilişkin hükümlerinde değişiklik yapılmıştır. Buna göre;

- o Bankaların ihracatın, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı için Türkiye’de yerleşik kişilere döviz kredisi açabilmesi bu kredilerin 18 ay vadeli olması şartına bağlı iken, 2009/15082 sayılı Karar ile söz konusu vade şartı kaldırılmıştır.
- o Karar ile Türkiye’de faaliyette bulunan bankaların Türkiye’de yerleşik kişilere döviz kredisi kullandırmalarına, bu kredilerin ortalama vadesinin bir yıldan uzun ve 5 milyon USD üzerinde olması şartıyla olanak tanınmıştır.
- o Karar ile bankaların Türkiye’de yerleşik kişilere dövize endeksli kredi kullandırmasına ilişkin kısıtlamalar getirilmiştir. Buna göre bankalar, Türkiye’de yerleşik kişilere ticari veya mesleki amaçla dövize endeksli kredi kullandırabileceklerdir.
- o Kararda, Türkiye’de yerleşik gerçek kişilerin, yukarıda belirtilen haller ile Bakanlıkça belirlenecek haller dışında, yurt içinden ve yurt dışından döviz veya dövize endeksli kredi kullanmalarının mümkün olmadığı hükmüne yer verilmiştir.

- Söz konusu mevzuat değişikliği sonrasında, önceki raporda belirtilen beklentiler paralelinde sektörün reel sektöre yurtdışından YP kredi kullandırımının azalarak yurtiçine kaydığı görülmektedir. Türk bankacılık sektörünün kullandığı YP krediler geçen yılın aynı dönemine göre 17,5 milyar USD (%25,9) artarak Eylül 2010 itibarıyla 84,9 milyar USD seviyesine yükselmiştir. Yurtdışı şubelerden kullanılan YP krediler toplamda 7,3 milyar USD’lik (%18,4) bir azalma ile Eylül 2010 itibarıyla 32,3 milyar USD’ye gerilerken; yurtiçi şubelerden kullanılan YP krediler 24,7 milyar USD (%88,7) artarak 52,6 milyar USD seviyesine yükselmiştir. YP kredilerin gelişimi, yurtiçi ve yurtdışı şube ayrımında izleyen grafikte gösterilmekte olup, grafikten küresel kriz ve mevzuat değişikliklerinin etkileri izlenebilmektedir.

Grafik 3: Yurtdışından Kullanılan YP Krediler

- Eylül 2010 dönemi itibarıyla bankaların yurtdışı şubelerinden kullanılan YP kredilerin %94'ü (30,8 milyar USD) Türkiye'de yerleşik kişi ve kurumlara kullanılmıştır. Söz konusu kredilerin ise 3,9 milyar USD'lik kısmının riski Hazine Müsteşarlığı'na aittir.

- Bankaların yurtdışında kurulu mali iştirakleri de yurtiçinde kurulu firmaları kredilendirebilmektedirler. Bu çerçevede, bankaların konsolidasyona dahil yurtdışı mali kuruluşlarından Türkiye'de yerleşik banka dışı kesime kullanılan kredi tutarı Eylül 2010 itibarıyla yaklaşık 8,2 milyar USD³ (Eylül 2009: 7,9 milyar USD) düzeyindedir.

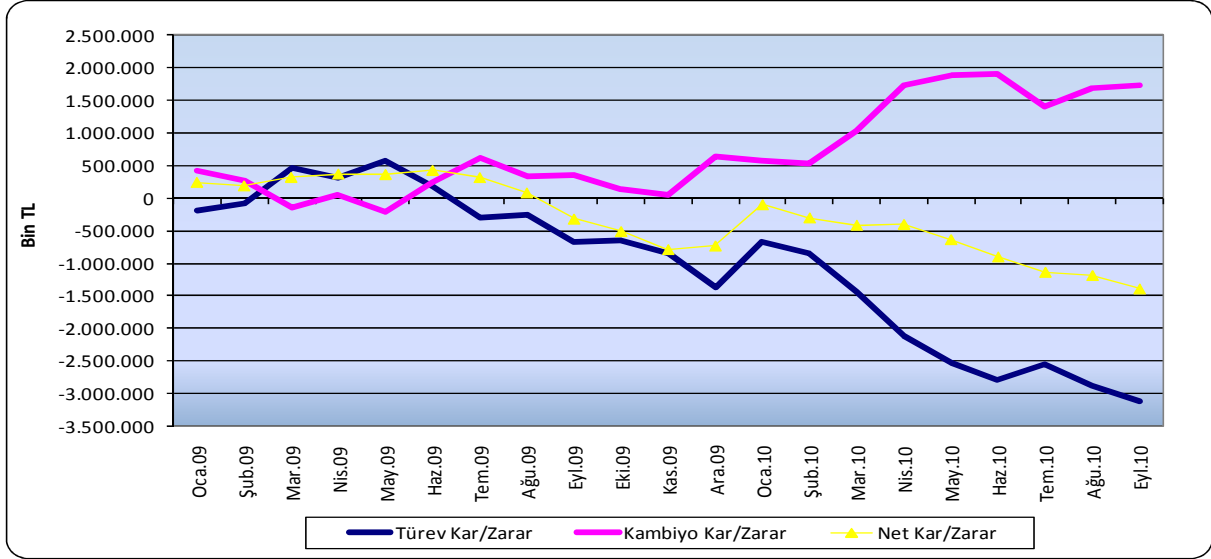
- Buna göre Türkiye'de kurulu bankaların yurtdışı şubelerinden ve konsolidasyona tabi yurtdışı ortaklıklarından, Hazine Müsteşarlığı haricindeki Türkiye'de yerleşik banka dışı kesime kullanılan kredi tutarı, önceki rapor dönemine göre 6,3 milyar USD azalarak yaklaşık 36,6 milyar USD olarak gerçekleşmiştir.

- 2009 yılı başından itibaren kurdan kaynaklanan (kambiyo) ve türev işlemler sonucunda ortaya çıkan kar-zarar tutarlarının gelişimi Grafik 4'te verilmektedir. İncelenen dönemde, sektörün türev işlemlerden Mart-Haziran 2009 dönemi hariç genelde zarar ettiği, Mart-Mayıs 2009 dönemi hariç diğer dönemlerde de genelde kambiyo karı elde ettiği görülmüştür. Grafikte net kar/zarar olarak ifade edilen, kambiyo kar/zararı ile türev işlem kar/zararının toplanması ile elde edilen değer, Eylül 2009'dan itibaren negatif değerler almıştır. 2010 yılı başından itibaren türev işlemlerden kaynaklanan zarar tutarının hızlanarak arttığı, buna karşılık bilanço içinde kambiyo karlarının da artarak net zarar tutarını dengelediği gözlenmektedir. Türev işlemlerden kaynaklanan zarar tutarındaki artışın kambiyo karlarındaki

³ Ülke mevzuatı gereği kredi detay bilgisi alınamayan üç finansal kuruluş hariçtir. Ancak söz konusu kuruluşların toplam kredi tutarları önemli bir bakiye arz etmemektedir.

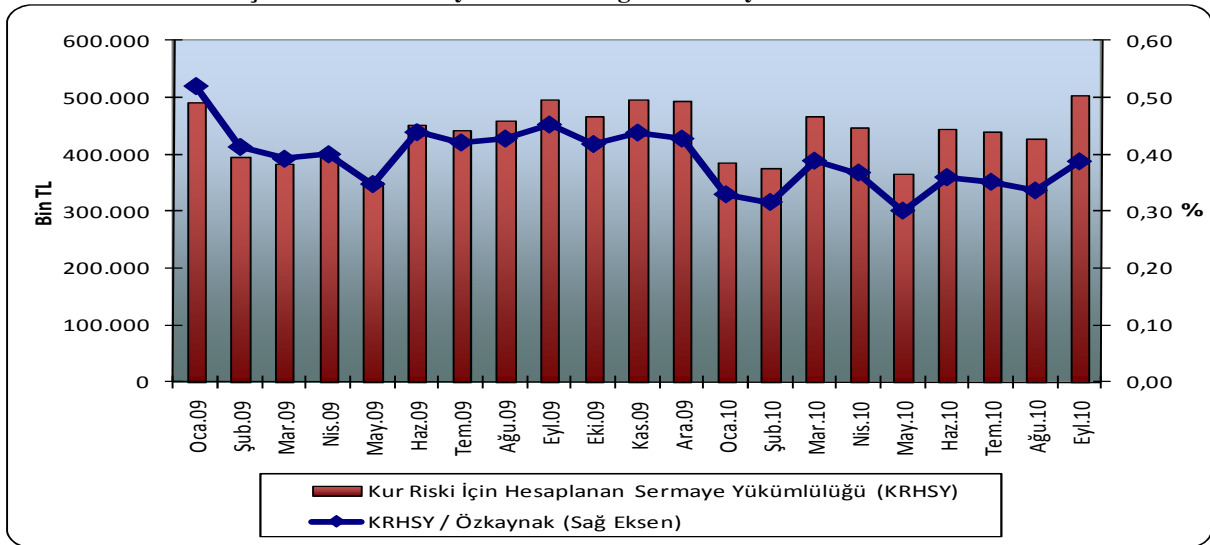
artıştan fazla olması, net zarar tutarının da 2010 yılının ikinci çeyreğinden itibaren artış trendine girmesine neden olmuştur.

Grafik 4: Türev İşlemler ve Kambiyo Kar/Zarar Gelişimi

-Sektörün maruz kaldığı piyasa riskinin hesaplanmasına esas kur riski için ayırması gereken sermaye yükümlülüğü Eylül 2010 dönemi için 503,7 milyon TL'dir. Söz konusu yükümlülük, incelenen dönem içerisinde dalgalı bir seyir izlemiş, en düşük değerine (351,3 milyon TL) 2009 yılı Mayıs ayında, en yüksek değerine ise (503,7 milyon TL) raporun kapsadığı son dönem olan Eylül 2010 itibarıyla ulaşmıştır. Kur riski için hesaplanan sermaye yükümlülüğünün özkaynaklara oranı, Ocak 2009'da %0,52 ile en yüksek değeri alırken Mayıs 2010'da %0,30'a gerilemiş, Eylül 2010'da ise %0,39 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5: Kur Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü ve Özkaynaklara Oranı

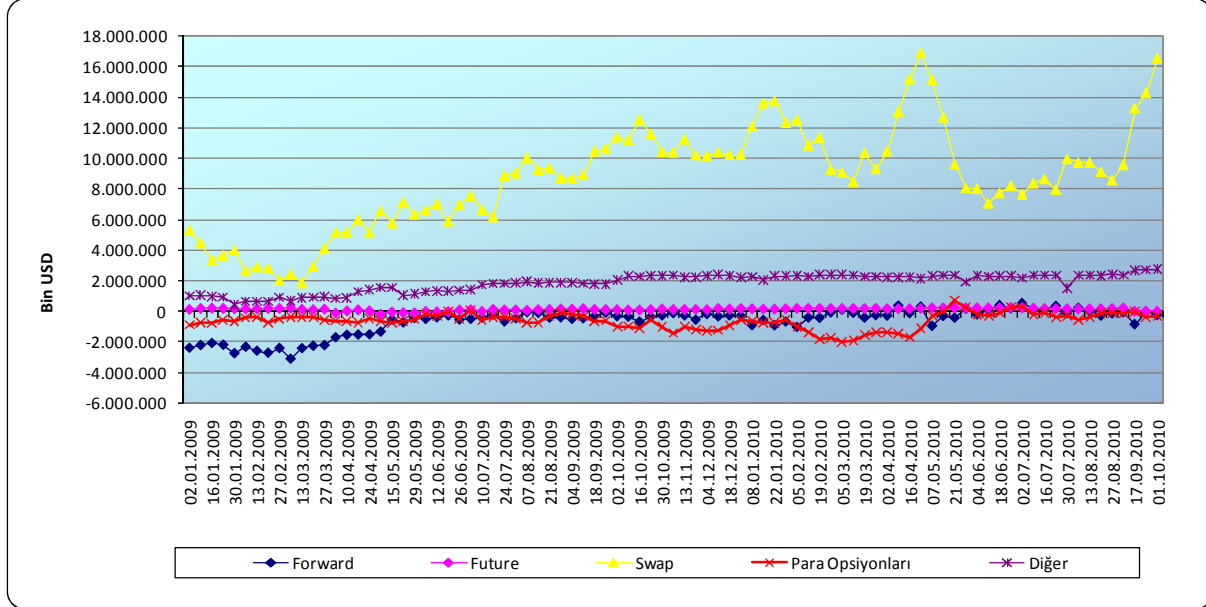
Türk Bankacılık Sektörünün yabancı para pozisyonu ve bileşenlerinin gelişimi Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1: Türk Bankacılık Sektörü YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD)

Tarih	Türev İşlemler (Net)										Bilanço Dışı Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Özkaynak	YPNGP / Özkaynak (%)
	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	Dövizle Endeksli (DE) Pozisyon	İki Güne Kadar Vadeli	Forward	Future	Swap	Para Opsiyonları	Diğer					
02.01.2009	-3.133.103	-21.866.220	18.723.117	-52.786	-2.394.905	120.693	5.312.382	-882.506	1.024.468	3.127.347	-5.756	60.113.663	0,0	
09.01.2009	-2.533.608	-20.866.379	18.332.711	-216.049	-2.214.153	170.394	4.474.701	-750.755	1.051.686	2.515.825	-17.844	59.017.527	0,0	
16.01.2009	-1.701.158	-19.657.442	17.956.284	-169.308	-2.087.065	190.621	3.358.792	-780.672	986.473	1.498.841	-202.316	56.615.107	-0,4	
23.01.2009	-1.840.225	-19.708.048	17.867.823	-246.198	-2.196.898	179.665	3.673.351	-539.329	912.962	1.783.553	-56.672	55.613.338	-0,1	
30.01.2009	-1.595.422	-19.459.849	17.864.427	-192.786	-2.750.991	162.754	4.003.259	-640.765	452.936	1.034.407	-561.016	57.999.042	-1,0	
06.02.2009	-1.099.613	-18.497.315	17.397.702	57.089	-2.330.566	140.419	2.660.286	-422.657	666.762	771.333	-328.279	56.984.809	-0,6	
13.02.2009	-826.505	-18.361.368	17.534.863	-63.913	-2.588.508	152.890	2.911.410	-391.890	668.160	688.149	-138.356	56.717.781	-0,2	
20.02.2009	-379.096	-17.849.457	17.470.361	-312.756	-2.720.299	175.474	2.846.013	-739.936	664.573	-86.929	-466.025	55.738.145	-0,8	
27.02.2009	43.173	-17.238.231	17.281.405	-227.437	-2.410.820	180.767	2.041.664	-514.554	915.813	-14.568	28.606	56.601.221	0,1	
06.03.2009	174.604	-17.176.570	17.351.174	-275.441	-3.112.183	199.248	2.461.458	-354.573	675.866	-405.624	-231.021	54.634.366	-0,4	
13.03.2009	-263.016	-16.942.412	16.679.396	183.581	-2.422.651	112.182	1.879.033	-365.781	887.601	273.966	10.949	53.864.229	0,0	
20.03.2009	-972.720	-18.166.917	17.194.197	87.834	-2.265.361	100.187	2.925.757	-361.985	933.627	1.420.059	447.338	55.904.157	0,8	
27.03.2009	-1.976.371	-19.073.365	17.096.995	-76.999	-2.220.377	128.474	4.101.038	-559.737	966.677	2.339.076	362.706	57.977.756	0,6	
03.04.2009	-3.360.656	-20.132.877	16.772.221	186.752	-1.702.141	-119.993	5.153.042	-610.919	832.135	3.738.876	378.220	60.310.542	0,6	
10.04.2009	-3.493.221	-20.215.142	16.721.922	189.335	-1.542.650	19.635	5.141.799	-632.154	904.064	4.080.026	586.807	61.231.841	1,0	
17.04.2009	-4.366.348	-21.058.280	16.691.932	-166.246	-1.528.982	85.940	6.011.981	-723.650	1.277.941	4.956.983	590.635	60.225.118	1,0	
24.04.2009	-3.707.439	-20.202.305	16.494.866	11.054	-1.517.697	22.581	5.138.546	-490.349	1.416.576	4.580.711	873.273	59.256.185	1,0	
08.05.2009	-4.916.927	-21.642.321	16.725.394	254.582	-1.334.690	-192.286	6.555.631	-650.736	1.543.688	6.176.185	1.259.260	63.467.644	2,5	
15.05.2009	-4.942.805	-21.582.526	16.639.721	27.706	-540.821	-50.918	5.773.171	-744.343	1.550.221	6.015.017	1.072.211	62.416.142	1,7	
22.05.2009	-5.897.517	-22.710.834	16.813.316	58.882	-731.532	-91.124	7.160.759	-657.576	1.049.560	6.788.968	891.451	64.573.150	1,4	
29.05.2009	-5.648.334	-22.364.160	16.715.827	287.667	-446.967	-105.077	6.343.711	-518.136	1.119.745	6.680.940	1.032.609	64.370.412	1,6	
05.06.2009	-6.309.894	-22.861.905	16.552.012	63.441	-503.435	-12.928	6.593.688	-164.405	1.298.406	7.274.767	964.874	64.557.918	1,5	
12.06.2009	-6.972.744	-23.474.103	16.501.358	74.969	-400.286	-40.286	7.045.768	-262.057	1.342.614	7.760.722	787.977	64.450.995	1,5	
19.06.2009	-6.243.825	-22.661.986	16.418.161	249.134	-276.902	-18.889	5.889.708	-28.325	1.303.723	7.118.450	874.624	63.668.726	1,4	
26.06.2009	-7.379.192	-23.747.155	16.367.963	315.184	-547.770	73.208	6.956.679	-445.101	1.375.623	7.727.824	348.632	64.746.840	0,5	
03.07.2009	-7.890.925	-24.375.391	16.484.465	73.502	-498.590	91.193	7.573.160	75.669	1.406.464	8.721.400	830.473	67.308.291	1,2	
10.07.2009	-6.887.831	-23.285.712	16.397.881	-63.132	-427.711	-14.637	6.667.219	-552.596	1.724.419	7.333.561	445.730	65.573.150	0,7	
17.07.2009	-7.013.726	-23.261.865	16.248.139	99.098	-202.922	108.420	6.170.320	-363.403	1.824.882	7.636.394	622.669	66.469.518	0,9	
24.07.2009	-9.456.634	-25.707.770	16.251.136	221.240	-664.586	76.892	8.873.049	-389.680	1.827.773	9.944.688	488.054	69.169.755	0,7	
31.07.2009	-9.565.285	-25.757.331	16.192.046	187.754	-469.859	70.066	9.024.844	-472.207	1.847.780	10.188.376	623.092	70.832.433	0,9	
07.08.2009	-10.448.284	-26.711.083	16.262.799	-26.542	-62.889	56.286	10.052.499	-733.683	1.930.987	11.216.658	768.374	70.153.052	1,1	
14.08.2009	-9.939.267	-25.804.209	15.864.942	105.548	-100.114	102.784	9.252.257	-744.937	1.842.260	10.457.797	115.530	68.829.229	0,8	
21.08.2009	-10.067.685	-26.098.244	16.030.560	101.134	-418.527	110.609	9.381.906	-332.049	1.876.053	10.719.125	651.440	69.593.300	0,9	
28.08.2009	-9.052.091	-25.097.594	16.045.503	-261.745	-401.704	136.047	8.733.924	-75.388	1.876.654	10.007.785	955.697	70.200.798	1,4	
04.09.2009	-9.050.560	-25.029.309	15.978.750	-117.314	-496.563	128.450	8.680.444	-176.851	1.888.664	9.906.831	856.270	70.871.124	1,2	
11.09.2009	-9.425.814	-25.468.225	16.042.411	4.302	-454.401	156.338	8.921.021	-330.374	1.827.454	10.124.339	698.525	70.220.668	1,0	
18.09.2009	-11.141.858	-27.156.791	16.014.933	93.573	-321.841	118.389	10.471.486	-626.284	1.796.276	11.531.599	389.741	71.929.578	0,5	
25.09.2009	-11.102.985	-27.079.259	15.976.274	-256.084	-95.208	103.929	10.609.212	-615.896	1.804.111	11.550.065	447.080	71.786.225	0,6	
02.10.2009	-11.831.734	-27.721.604	15.889.870	-315.216	-326.258	98.893	11.374.527	-997.413	2.031.237	11.865.770	34.037	73.380.725	0,0	
09.10.2009	-12.092.173	-27.975.298	15.883.125	-121.871	-353.116	78.917	11.177.749	-977.562	2.302.465	12.106.583	14.409	74.084.039	0,0	
16.10.2009	-13.065.020	-29.026.802	15.961.781	-282.297	-687.500	82.602	12.528.128	-1.101.820	2.276.011	12.815.122	-249.897	74.855.171	-0,3	
23.10.2009	-12.504.126	-28.345.039	15.840.913	-201.482	-364.454	97.418	11.585.592	-526.760	2.334.375	12.924.687	420.562	73.554.433	0,6	
30.10.2009	-11.605.502	-27.455.053	15.849.551	-302.404	-272.823	136.198	10.430.820	-993.862	2.328.352	11.326.281	-279.221	74.461.728	-0,4	
06.11.2009	-11.527.767	-27.010.123	15.482.356	-1.331	-129.653	107.350	10.389.448	-1.421.450	2.351.253	11.295.617	-232.150	73.512.666	-0,3	
13.11.2009	-12.157.332	-27.672.672	15.513.340	-35.767	-281.137	108.304	11.231.006	-1.014.240	2.236.275	12.244.442	87.109	74.371.690	0,1	
20.11.2009	-10.984.590	-26.533.949	15.549.359	-142.189	-557.355	114.662	10.222.900	-1.167.597	2.237.897	10.708.320	-276.273	74.004.055	-0,4	
04.12.2009	-11.184.578	-26.673.490	15.488.912	-212.125	-184.200	101.306	10.159.544	-1.308.669	2.322.677	10.878.532	-306.045	75.267.601	-0,4	
11.12.2009	-11.358.390	-26.763.062	15.404.672	27.892	-333.714	170.609	10.402.247	-1.245.863	2.388.188	11.409.358	50.969	74.705.678	0,1	
18.12.2009	-11.421.371	-26.722.703	15.301.332	-51.691	-274.814	135.342	10.226.466	-929.832	2.324.290	11.429.761	8.391	73.878.277	0,1	
25.12.2009	-11.570.922	-26.877.251	15.306.329	-164.541	-291.217	166.999	10.231.649	-539.212	2.207.738	11.611.416	40.494	74.683.679	0,0	
01.01.2010	-12.770.336	-27.739.193	14.968.856	342.720	-914.867	160.330	12.062.959	-612.610	2.262.842	13.301.375	531.039	76.795.414	0,7	
08.01.2010	-14.055.841	-29.036.028	14.980.186	71.643	-571.001	140.313	13.599.388	-726.752	2.063.374	14.576.965	521.125	78.001.495	0,7	
15.01.2010	-14.246.201	-29.116.743	14.870.541	-334.107	-925.183	137.327	13.749.776	-716.761	2.304.891	14.215.944	-30.257	77.629.572	0,0	
22.01.2010	-13.608.541	-28.396.060	14.787.519	-42.883	-678.424	156.268	12.329.841	-521.042	2.302.141	13.545.904	-62.640	78.099.073	-0,1	
02.02.2010	-13.247.310	-28.094.610	14.847.300	-427.142	-1.036.621	176.185	12.504.540	-1.022.743	2.343.947	12.538.077	-709.235	77.563.048	-0,9	
09.02.2010	-12.203.312	-26.898.765	14.695.452	-150.938	-409.300	176.124	10.851.884	-1.368.625	2.261.337	11.360.483	-842.830	76.609.297	-1,1	
16.02.2010	-12.271.369	-26.890.848	14.609.479	-242.129	-431.743	180.268	11.364.278	-1.822.452	2.382.372	11.430.594	-840.775	76.272.022	-1,1	
23.02.2010	-10.587.659	-25.232.532	14.644.873	-280.128	-74.927	177.631	9.271.436	-1.756.402	2.379.340	9.716.949	-870.710	76.760.464	-1,1	
03.03.2010	-10.095.343	-24.845.096	14.749.753	-555.578	108.884	179.529	9.078.135	-1.997.968	2.394.163	9.207.166	-888.178	76.326.484	-1,2	
10.03.2010	-9.597.627	-24.369.477	14.771.851	-74.879	-104.931	172.593	8.489.997	-1.886.159	2.372.224	8.968.844	-628.781	76.864.942	-0,8	
17.03.2010	-11.070.548	-25.858.801	14.788.253	-300.209	-416.407	167.722	10.365.963	-1.578.141	2.265.930	10.504.859	-565.689	77.587.769	-0,7	
24.03.2010	-10.361.247	-25.054.281	14.693.034	-201.129	-254.098	171.674	9.317.029	-1.379.737	2.261.767	9.915.506	-445.741	77.398.347	-0,6	
31.03.2010	-11.030.144	-25.737.945	14.707.802	-169.402	-283.939	153.112	10.460.311	-1.368.486	2.248.280	11.039.872	9.732	79.033.235	0,0	
07.04.2010	-14.355.326	-29.024.836	14.669.51											

- Bankaların bilanço dışı varlık ve yükümlülükleri içinde yer alan türev işlemlerin net değerleri⁴ esas alınarak hazırlanmış olan Grafik 6'dan da görüleceği üzere, sektörün bilanço dışı pozisyonunun belirleyicisi, önceki dönemlerde olduğu gibi swap sözleşmeleridir.

Grafik 6: Türk Bankacılık Sektörü Bilanço Dışı Döviz Pozisyonunun Bileşenleri (Net Türev İşlemler)

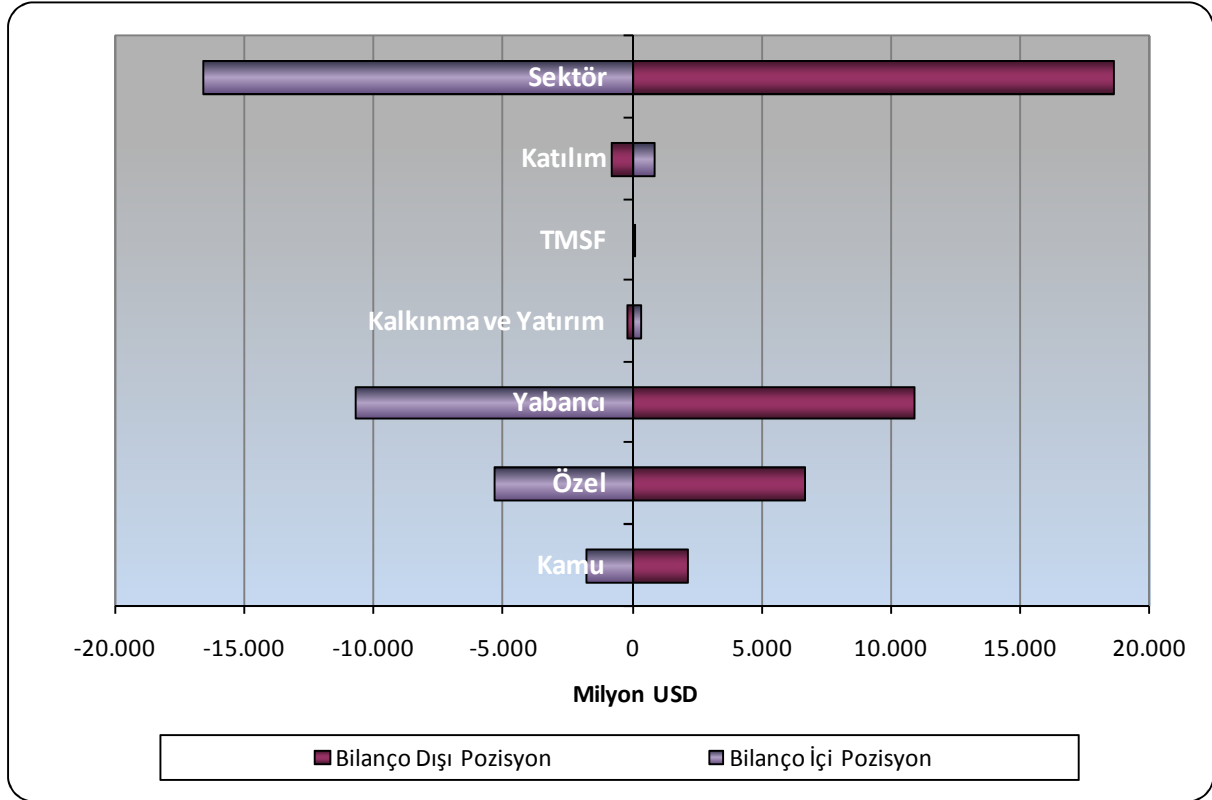
- Swap işlemlerinde genellikle sözleşmenin yapıldığı an itibarıyla (spot bacak) belirli büyüklükler üzerinden para değişimi gerçekleşirken, sözleşmenin vadesinde yine sözleşmede belirlenen koşullarla işlemin tersi gerçekleştirilir. Dolayısıyla işlemin spot bacağı bilanço içinde, vadede gerçekleşecek değişim ise bilanço dışında görülür. Bir başka ifade ile swap işlemlerin kullanımı ve hacmi bilanço içi pozisyon ile bağlantılıdır. Grafik 6'dan da görüleceği üzere swap dışındaki türev işlemlerin, sektörün bilanço dışı döviz pozisyonu üzerindeki etkileri oldukça sınırlıdır. Sektörün bilanço dışı fazla pozisyonunun 2009 yılının ilk çeyreğinde azalarak Şubat ayı sonunda ve Mart ayının ortasında açık pozisyona geçmesinde, swap işlemlerinde net alıcı durumunda olmasına karşın, özellikle forward (vadeli döviz alım-satım) işlemlerinde net satıcı olması ve bu tutarın daha yüksek düzeyde seyretmesi belirleyici olmuştur. 2009 yılının ilk çeyreğinden sonra piyasalardaki toparlanmaya paralel olarak swap pozisyonu yeniden artış trendine girmiştir. İncelenen dönem boyunca sektör swap alım işlemlerinde genelde net döviz alıcısı konumundayken, forward ve para opsiyonlarında da net döviz satıcısı konumundadır.

⁴ Bilanço dışı döviz varlığı olarak raporlanmış olan türev işlemlerden (işlem türü bazında) bilanço dışı döviz yükümlülüğü olarak raporlanan türev işlemler çıkarıldığında kalan tutar pozitif ise bilanço dışı fazla (uzun) pozisyon, negatif ise bilanço dışı açık (kısa) pozisyon oluşmaktadır.

- Banka veya banka grupları bazında istisnai durumlar olmakla birlikte genellikle bankaların bilanço içi TP-YP kompozisyonunu ve/veya sabit-değişken faiz yapısını etkilemeye veya aktif-pasif vade yapısını değiştirmeye yönelik olarak, fon yönetimi kapsamında swap işlemlerine başvurdukları, diğer türev sözleşmelerin ise genelde müşteri taleplerine yönelik olarak yapıldığı ve çoğunlukla diğer türev işlemlerde nette yüksek düzeyde pozisyon taşınmadığı gözlenmektedir.

Eylül 2010 itibarıyla, sektörün bilanço içi ve bilanço dışı döviz pozisyonunun banka grupları bazında dağılımı Grafik 7’de gösterilmektedir. Buna göre sektörün bilanço içi pozisyon açığının, büyük ölçüde yabancı bankalar tarafından belirlendiği, özel bankaların ve daha düşük düzeyde olmakla birlikte kamu bankalarının da bu açığa katkıda buldukları görülmektedir. Diğer taraftan katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları bilanço içi fazla pozisyon taşımaktadırlar.

Grafik 7: Banka Grupları İtibarıyla Bilanço İçi ve Dışı Döviz Pozisyonu (Eylül 2010)

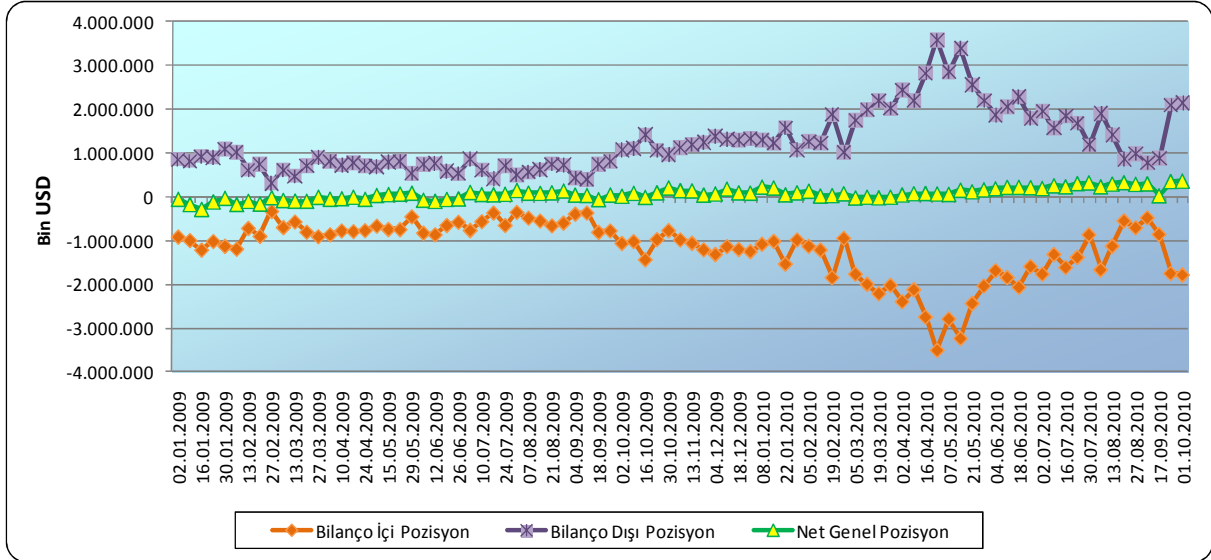
1.2. Banka Grupları Bazında Yabancı Para Net Genel Pozisyonunun Gelişimi

1.2.1. Kamu Bankaları

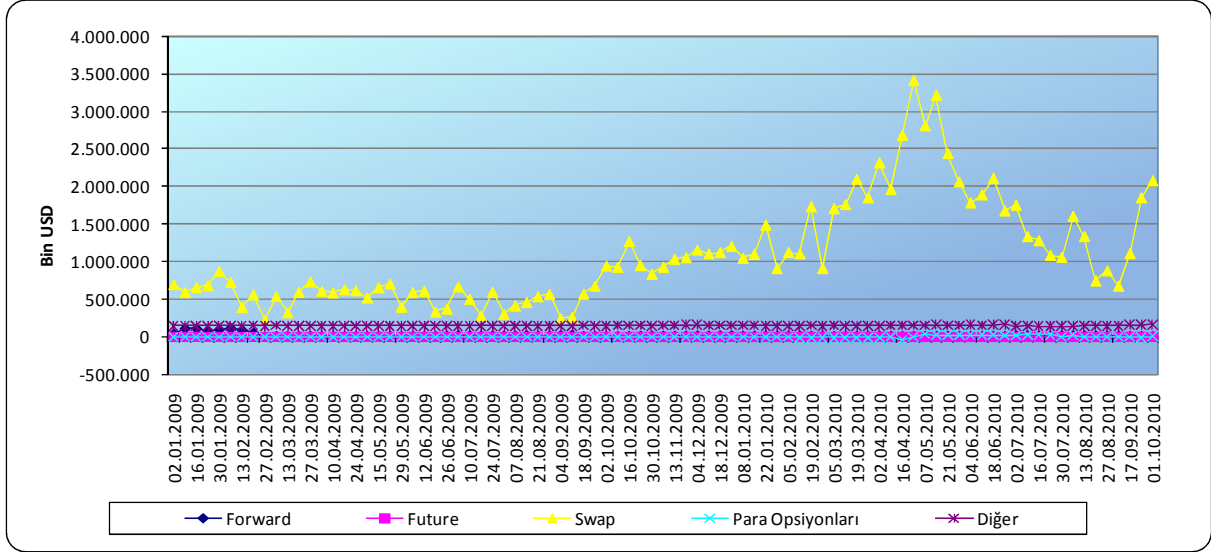
İncelenen dönemin tamamında bilanço içi açık pozisyon ile çalışan kamu bankaları, bilanço dışı türev işlemler vasıtasıyla net genel pozisyonunu dengelemektedir. Küresel krizin etkileri ile Eylül 2008 döneminde grubun bilanço içi açık pozisyonunda başlayan azalma

trendi 2009 yılı Şubat ayının sonuna kadar sürmüştü, sonrasında 2009 yılının son çeyreğine kadar 1 milyar USD'nin altında yatay seyretmiştir. 2009 yılının son çeyreğinden itibaren hafif bir artış trendine girerek 1 milyar USD'nin üzerine çıkan kamu bankalarının bilanço içi açık pozisyonu Mart 2010 döneminden itibaren 2 milyar USD'yi, Nisan 2010 döneminde ise 3 milyar USD'yi aşmıştır. Grubun bilanço içi açık pozisyonu, devam eden süreçte yeniden azalma trendine girmiştir. Özellikle 2010 yılı içinde grubun bilanço içi pozisyonunun seyrinde, kamu bankalarının kısa süreli nakit yönetiminde aldıkları kararlar ve bu çerçevede gerçekleştirdikleri swap işlemleri etkili olmuştur. 2010 yılının Eylül ayının ortalarına kadar azalan ve ikinci yarısından itibaren bir miktar yükselen kamu bankalarının bilanço içi açık pozisyonu 1 Ekim 2010 itibarıyla 1.781 milyon USD tutarındadır.

Grafik 8: Kamu Bankaları YP Pozisyonunun Haftalık Seyri

Kamu bankalarının bilanço dışı pozisyonu net swap pozisyonları ile belirlenmektedir. Kamu bankaları gerçekleştirdikleri swap işlemleri ile bilanço içinde açık pozisyon yaratırlarken bilanço dışında oluşan uzun pozisyon ile net genel pozisyonunu dengelemekte, böylece kur riskini kontrol altına almaktadırlar.

Grafik 9: Kamu Bankalarının Bilanço Dışı Pozisyonunun Bileşenleri

Tablo 2: Kamu Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD)

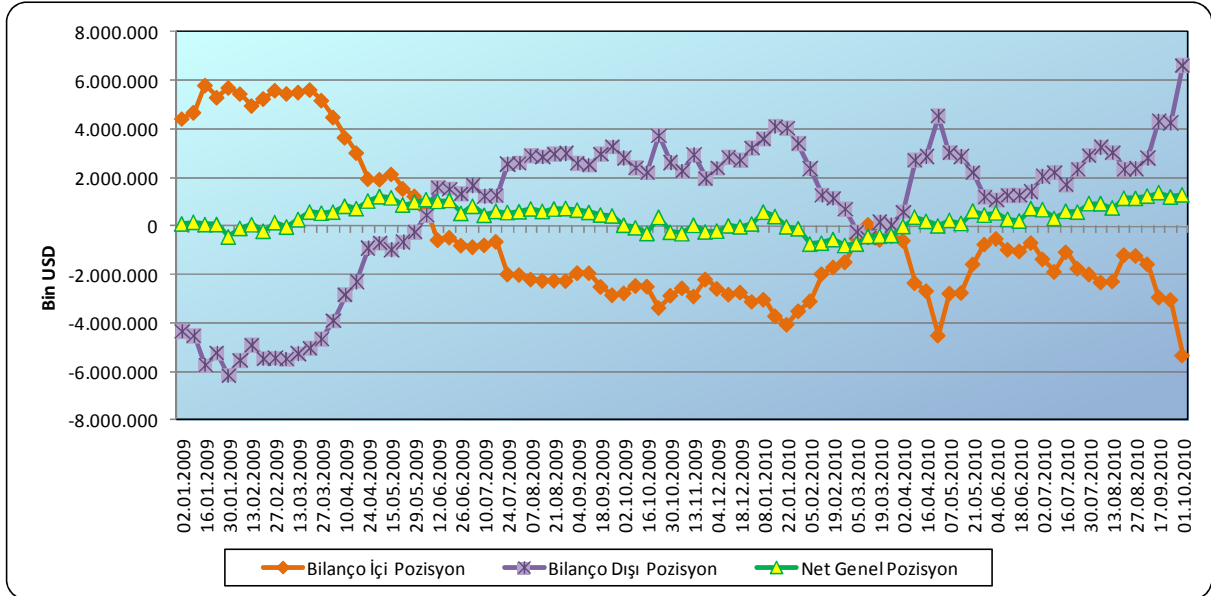
Tarih	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	Döviz Endekslili (DE) Pozisyon	Türev İşlemler (Net)						Bilanço Dışı Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Özkaynak	YPNGP / Özkaynak (%)	
				İki Güne Kadar Vadeli	Forward	Future	Swap	Para Opsiyonları	Diğer					
02.01.2009	-910.309	-1.577.059	666.750	-25.791	36.049	0	700.131	0	148.817	859.207	-51.103	11.191.152	-0,5	
09.01.2009	-991.191	-1.626.015	634.823	-32.266	108.495	0	597.222	0	147.962	821.413	-169.778	11.017.421	-1,5	
16.01.2009	-1.210.290	-1.832.700	622.410	13.598	107.889	0	658.627	0	147.488	927.600	-282.889	10.566.336	-2,7	
23.01.2009	-1.012.009	-1.621.505	609.496	-14.330	80.172	0	686.425	0	149.452	901.718	-110.290	10.379.606	-1,1	
30.01.2009	-1.124.917	-1.747.562	622.645	-22.098	93.988	0	874.073	0	149.907	1.095.870	-29.047	10.790.404	-0,3	
06.02.2009	-1.191.270	-1.786.249	594.980	35.894	110.786	0	731.710	0	145.680	1.024.069	-167.199	10.594.866	-1,6	
13.02.2009	-709.702	-1.321.480	611.779	-19.081	87.405	0	397.070	0	147.713	613.108	-96.595	10.543.186	-0,9	
20.02.2009	-897.758	-1.503.937	606.179	-24.019	49.465	0	565.219	0	150.000	740.664	-157.094	10.322.881	-1,5	
27.02.2009	-322.515	-927.269	604.754	-65.589	-289	-181	226.337	0	149.018	309.296	-13.218	10.502.151	-0,1	
06.03.2009	-692.232	-1.304.302	612.070	-80.278	1.891	0	543.031	0	151.915	616.559	-75.673	10.218.938	-0,7	
13.03.2009	-564.687	-1.154.502	589.814	5.047	1.050	487	325.966	-3.757	144.759	473.553	-91.135	10.084.325	-0,9	
20.03.2009	-802.104	-1.420.449	618.345	-41.442	3.144	498	598.885	0	146.971	708.055	-94.049	10.455.600	-0,9	
27.03.2009	-901.566	-1.523.187	621.621	14.169	3.107	0	735.294	-2.911	149.181	898.841	-2.725	10.883.643	0,0	
03.04.2009	-859.180	-1.470.787	611.606	53.627	3.217	0	610.758	-1.922	146.001	811.881	-47.499	11.318.418	-0,4	
10.04.2009	-769.008	-1.386.299	617.291	-5.677	2.784	0	588.987	-1.926	148.278	732.446	-36.562	11.475.772	-0,3	
17.04.2009	-783.073	-1.396.712	613.638	2.060	2.483	0	632.790	-3.912	148.589	782.010	-1.063	11.281.512	0,0	
24.04.2009	-763.996	-1.370.976	606.979	-55.767	2.877	0	621.550	0	145.604	614.264	-49.732	11.339.356	-0,4	
08.05.2009	-660.069	-1.276.940	616.871	22.865	2.331	0	525.043	-1.948	149.026	797.216	37.248	12.110.974	0,3	
15.05.2009	-737.370	-1.348.821	611.452	-14.580	2.721	0	660.230	0	147.321	795.693	58.322	11.965.418	0,5	
22.05.2009	-740.661	-1.371.908	631.247	-43.337	2.092	0	708.240	-4.846	149.312	811.461	70.800	12.286.690	0,6	
29.05.2009	-444.939	-1.062.287	617.348	-10.590	2.702	-143	401.928	-4.914	145.967	534.951	90.012	11.838.387	0,8	
05.06.2009	-821.264	-1.197.043	375.779	3.037	4.269	0	597.299	-4.889	148.631	748.346	-72.918	11.980.653	-0,6	
12.06.2009	-861.032	-1.236.281	375.249	5.314	2.602	0	614.241	-4.815	148.341	765.683	-95.349	11.957.269	-0,8	
19.06.2009	-645.577	-1.016.367	370.790	107.947	3.568	0	336.383	-1.927	146.917	592.888	-52.689	11.803.675	-0,4	
26.06.2009	-569.970	-937.951	367.981	3.614	5.446	0	376.133	-1.913	146.341	529.621	-40.349	12.066.793	-0,3	
03.07.2009	-760.145	-1.121.907	361.761	33.814	14.695	-65	669.554	0	149.408	867.406	107.261	12.441.830	0,9	
10.07.2009	-555.920	-913.764	357.844	-49.027	10.016	-85	506.480	-616.313	148.929	616.313	60.393	12.199.912	0,5	
17.07.2009	-357.850	-717.163	359.314	-28.208	8.967	0	282.096	0	148.720	411.574	53.724	12.440.722	0,4	
24.07.2009	-644.325	-1.008.849	364.523	-47.691	8.725	0	600.494	183	148.379	710.089	65.764	13.097.814	0,5	
31.07.2009	-344.412	-705.549	361.137	39.303	7.923	0	302.391	0	148.274	497.891	153.479	13.299.000	1,2	
07.08.2009	-474.579	-835.261	360.681	-9.096	7.115	0	418.093	0	149.282	565.393	90.815	12.931.694	0,7	
14.08.2009	-541.475	-894.577	353.103	4.705	17.269	0	464.747	-4.767	147.000	628.955	87.480	13.016.782	0,7	
21.08.2009	-655.197	-1.010.733	355.537	58.354	7.262	0	541.683	0	147.980	755.279	100.082	13.148.265	0,8	
28.08.2009	-591.078	-947.012	355.934	3.929	7.026	-17	571.799	0	148.396	731.132	140.055	13.329.934	1,1	
04.09.2009	-384.110	-736.798	352.688	17.231	16.971	0	247.389	0	148.284	429.875	45.765	13.493.751	0,3	
11.09.2009	-357.284	-712.164	354.880	-37.605	18.741	-19	264.574	-121	148.630	394.200	36.917	13.412.883	0,3	
18.09.2009	-802.919	-1.163.705	360.786	17.956	3.560	0	573.454	-122	150.675	745.524	-57.396	13.733.766	-0,4	
25.09.2009	-770.227	-1.124.442	354.215	-10.505	3.024	0	678.327	-122	147.405	818.130	47.902	13.740.923	0,3	
02.10.2009	-1.057.767	-1.409.297	351.530	-19.465	2.704	0	946.759	-123	148.092	1.077.966	20.200	14.096.314	0,1	
09.10.2009	-1.014.696	-1.371.054	356.358	18.045	2.903	-80	931.001	-522	151.289	1.102.636	87.939	14.326.897	0,6	
16.10.2009	-1.432.635	-1.794.217	361.582	-2.824	3.315	0	1.272.507	0	152.349	1.425.346	-7.289	14.432.267	-0,1	
23.10.2009	-966.942	-1.328.109	361.167	-42.713	5.258	-30	952.919	0	150.885	1.066.319	99.377	14.173.548	0,7	
30.10.2009	-761.705	-1.120.239	358.534	-20.996	5.460	0	838.937	0	148.056	971.456	209.752	14.538.931	1,4	
06.11.2009	-976.902	-1.073.242	364.405	8.297	6.416	0	930.687	0	150.618	1.126.006	149.104	14.333.551	1,0	
13.11.2009	-1.054.455	-1.150.726	366.271	2.104	5.184	0	1.037.706	0	153.337	1.198.330	143.876	14.469.968	1,0	
20.11.2009	-1.202.760	-1.300.798	366.271	35.482	6.112	0	1.056.834	-4.764	156.276	1.249.940	47.180	14.352.881	0,3	
04.12.2009	-1.311.415	-1.409.371	366.271	97.955	55.785	9.726	0	1.158.180	0	160.691	1.384.382	72.967	14.724.793	0,5
11.12.2009	-1.129.145	-1.225.201	366.271	45.105	9.318	0	1.107.153	0	152.652	1.314.228	185.084	14.606.442	1,3	
18.12.2009	-1.195.130	-1.295.003	366.271	6.395	9.413	0	1.126.700	0	151.003	1.293.511	98.381	14.441.999	0,7	
25.12.2009	-1.244.512	-1.344.016	366.271	-29.912	9.936	0	1.205.496	0	149.871	1.335.391	90.879	14.756.554	0,6	
08.01.2010	-1.074.766	-1.184.814	366.271	96.046	5.720	0	1.051.368	0	150.010	1.303.144	228.379	15.253.235	1,5	
15.01.2010	-1.010.267	-1.118.216	366.271	-41.220	6.908	0	1.102.146	0	151.186	1.219.019	208.753	15.474.296	1,3	
22.01.2010	-1.531.370	-1.638.974	366.271	-58.496	6.416	0	1.488.742	0	148.482	1.585.145	53.775	15.232.510	0,4	
29.01.2010	-976.987	-1.085.469	366.271	108.482	12.057	4.970	0	913.654	0	145.972	1.076.655	99.666	15.575.925	0,6
05.02.2010	-1.125.458	-1.246.277	366.271	-14.723	5.298	0	1.127.032	0	145.032	1.262.640	137.181	15.443.064	0,9	
12.02.2010	-1.208.985	-1.345.254	366.271	-17.701	5.616	0	1.108.309	-9.967	147.362	1.233.619	24.635	15.288.845	0,2	
19.02.2010	-1.842.561	-1.946.073	366.271	375	4.513	0	1.733.188	-9.921	150.419	1.878.575	36.014	15.218.063	0,2	
26.02.2010	-940.184	-1.071.902	366.271	-39.695	4.475	0	915.214	-9.903	146.914	1.017.006	76.822	15.369.009	0,5	
05.03.2010	-1.761.255	-1.898.824	366.271	-108.445	3.809	0	1.708.812	-9.915	150.328	1.744.588	-16.666	15.319.354	-0,1	
12.03.2010	-1.993.207	-2.187.453	366.271	89.884	4.505	0	1.761.551	-9.874	145.799	1.991.863	-1.343	15.409.526	0,0	
19.03.2010	-2.209.964	-2.412.186	366.271	-43.164	3.767	0	2.097.147	-9.999	147.391	2.195.142	-14.823	15.551.925	-0,1	
26.03.2010	-2.018.362	-2.233.647	366.271	215.284	22.814	4.910	0	1.852.792	-9.876	145.802	2.016.441	-1.921	15.586.193	0,0
02.04.2010	-2.393.089	-2.611.421	366.271	-13.670	4.084	0	2.315.262	-9.921	148.218	2.443.974	50.885	15.896.813	0,3	
09.04.2010	-2.119.718	-2.357.746	366.271	81.619	2.855	0	1.962.844	99	151.083	2.198.501	78.784	16.049.467	0,5	
16.04.2010	-2.747.777	-2.990.056	366.271	35.401	2.317	0	2.678.994	-37.391	151.971	2.831.293	83.515	16.332.949	0,5	
30.04.2010	-3.513.071	-3.755.705	366.271	25.204	2.234	0	3.407.785	114	150.770	3.586.106	73.035	16.626.612	0,4	
07.05.2010	-2.793.113	-3.044.373	366.271	-142.647	4.904	0	2.804.946	33.755	155.631	2.856.588	63.475	16.036.871	0,4	
14.05.2010	-3.238.028	-3.493.236	366.271	-2.494	3.547	0	3.212.004	25.077	158.533	3.396.668	158.639	16.227.913	1,0	
21.05.2010	-2.436.256	-2.692.998	366.271	-60.746	4.982	0	2.440.978	24.106	150.226	2.559.547	123.291	15.588.287	0,8	
28.05.2010	-2.036.725	-2.286.561	366.271	-38.178	3.968	0	2.062.259	23.070	154.249	2.205.368	168.643	15.895.492	1,1	
04.06.2010	-1.681.085	-1.942.799	366.271	-97.782	3.889	0	1.784.449	26.020	156.801	1.873.378	192.292	15.931.390	1,2	
11.06.2010	-1.838.992	-2.098.391	366.271	-11.206	3.323	0	1.888.493	26.265	155.206	2.062.081	223.089	15.513.726	1,4	
18.06.2010	-2.066.058	-2.327.170												

1.2.2. Özel Bankalar

2008 yılı son çeyreğinde küresel krizin etkileri nedeniyle bilanço içi fazla pozisyonla çalışmaya başlayan özel bankalar, söz konusu trendin devamı olarak 2009 yılının ilk yarısında da bilanço içinde fazla pozisyon taşımakla birlikte, ikinci çeyrekte itibaren bilanço içi fazla pozisyon tutarlarını azaltmış ve 2009 yılı Haziran ayının ortasından itibaren yeniden açık pozisyona geçmişlerdir. 2010 yılı Şubat ayına kadar bilanço içi açık pozisyon ile çalışan özel bankalar, 12.03.2010 haftası itibarıyla fazla pozisyona geçmişler; ancak sonraki dönemde yeniden bilanço içinde açık pozisyonla faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Özel bankaların bilanço içi açık pozisyonu en yüksek seviyesine (5.331 milyon USD) incelenen dönemin sonu itibarıyla ulaşmıştır. Özellikle son dönemde özel bankaların bilanço içi açık pozisyonlarında görülen artış, söz konusu dönemde USD'nin uluslararası piyasalarda (TL dahil) diğer ülke para birimleri karşısında değer kaybetmesi ile yakından ilişkilidir. Bu dönemde USD'nin değer kaybı özellikle tasarruf ve ticari mevduat sahiplerini, tasarruflarını USD'ye çevirmeye teşvik etmiş ve YP mevduatta görülen artış da bilanço içi pozisyon açığının artmasına neden olmuştur.

Bilanço içi pozisyonlarını bilanço dışı işlemler ile dengeleyen özel bankaların swap, forward, para opsiyonları ve diğer türev enstrümanları yoğun olarak kullandıkları görülmektedir.

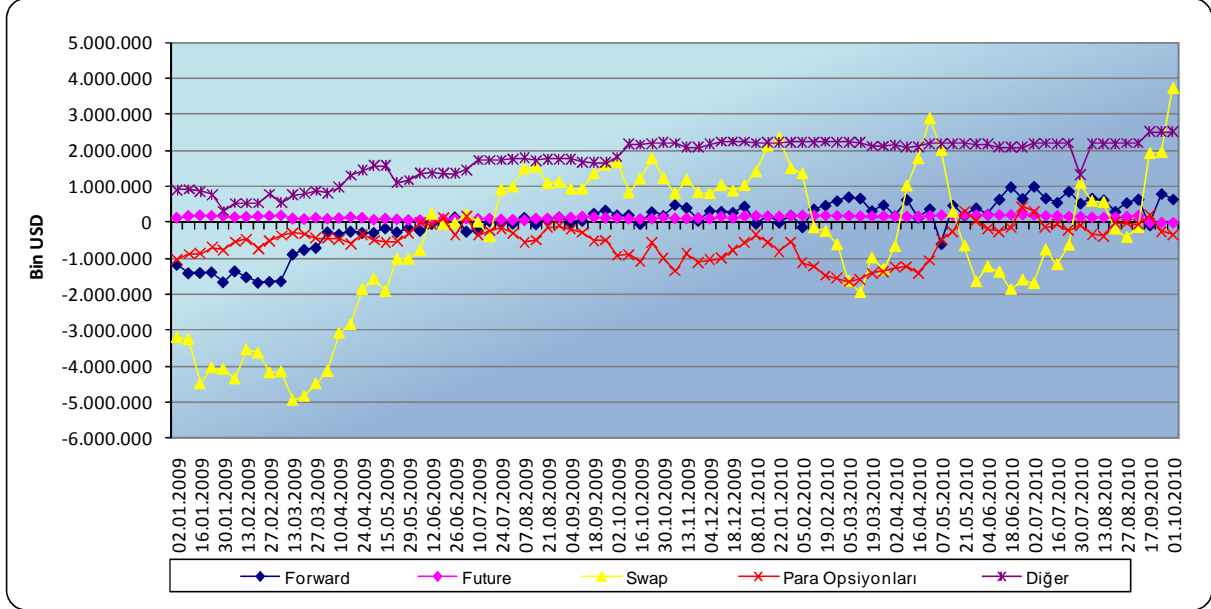
Grafik 10: Özel Bankaların YP Pozisyonunun Haftalık Seyri

Piyasalarda dalgalanmaların yaşandığı, döviz kurlarında oynaklığın arttığı dönemlerde özel bankaların bilanço içi pozisyonlarını kapatma eğiliminde oldukları, bu eğilimin en önemli nedenlerinden birinin, özel bankaların döviz likiditelerini artırma saikiyle spotta döviz alıp TL verdikleri yeni swap sözleşmeleri akdetmeleri olduğu düşünülmektedir. Özel

bankaların bilanço dışı pozisyonunun gelişiminin büyük ölçüde swap sözleşmeleri ile belirlendiği görülmekte olup swap sözleşmelerinin gelişimi ile grubun bilanço dışı pozisyon gelişiminin paralelliği Grafik 10 ve Grafik 11’den izlenebilmektedir.

Grafik 11: Özel Bankaların Bilanço Dışı Pozisyonunun Bileşenleri

Özel bankalar grubunun net swap pozisyonu incelendiğinde, grubun 2009 yılının ilk yarısında genelde satıcı durumda olduğu, ancak yılın ikinci yarısında alıcı konumuna geçtiği ve 2010 yılı Şubat ayına kadar alıcı konumunda faaliyet gösterdiği görülmüştür. Sonraki dönemde, Nisan ayı başından Mayıs ortasına kadarki dönem ile Ağustos ayının ilk yarısı hariç satıcı konumdadır. Diğer taraftan grubun net swap pozisyonu Eylül ayının ortasından itibaren yeniden alıcı konuma geçmiş ve en yüksek değerine (3.731 milyon USD) 1.10.2010 itibarıyla ulaşmıştır.

Yabancı para pozisyon üzerinde swap sözleşmeleri belirleyici olmakla birlikte önceki dönemlerde özel bankalar için kayda değer pozisyon yaratan net forward işlemleri, incelenen dönemin büyük kısmında 1 milyar USD'nin altında kalmıştır. Bu dönemde swaplar dışında en fazla pozisyon yaratan türev sözleşmeleri diğer grubu içinde sınıflandırılan türev işlemlerdir.

Yarattığı pozisyon tutarı zaman zaman artan ve özel bankalar grubunun bilanço dışı işlemleri içerisinde önemli paya sahip bir diğer türev işlem türü opsiyonlardır. Grubun para opsiyonlarında genellikle net satıcı konumunda olduğu ve opsiyon işlemlerinin bilanço dışında kısa pozisyon yaratacak şekilde etkide bulunduğu görülmüştür.

Tablo 3: Özel Bankalar Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD)

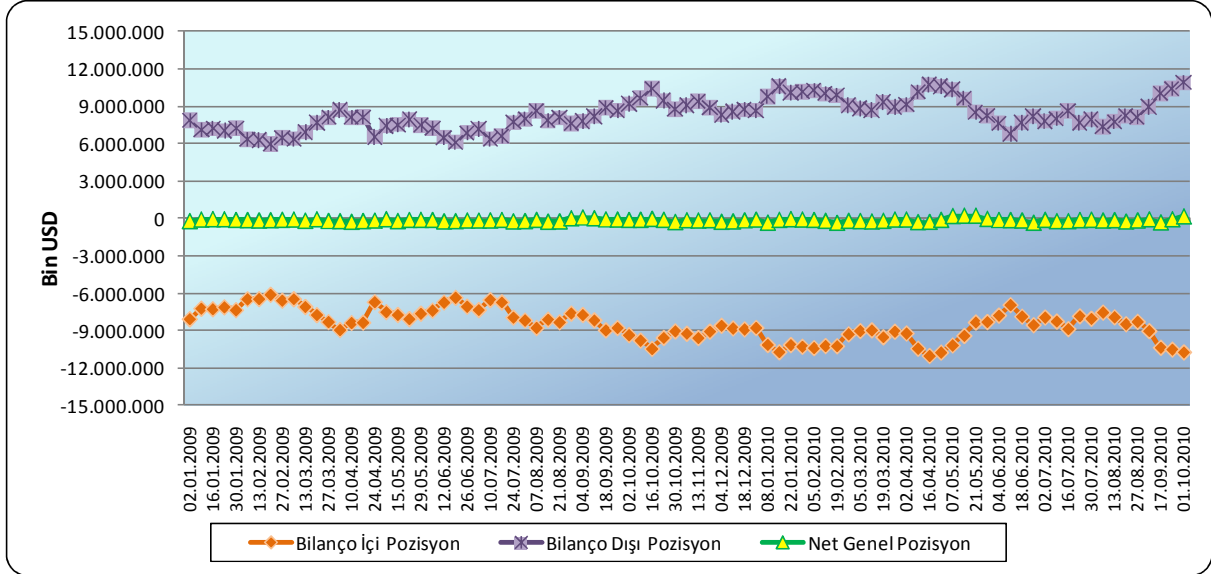
Tarih	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	Döviz Endekslisi (DE) Pozisyon	Türev İşlemler (Net)						Bilanço Dışı Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Özkaynak	YPNGP / Özkaynak (%)
				İki Güne Kadar Vadeli	Forward	Future	Swap	Para Opsiyonları	Diğer				
02.01.2009	4.436.063	-2.161.206	6.597.269	56.470	-1.173.071	115.377	-3.213.775	-1.026.880	900.566	-4.341.313	94.751	29.249.251	0,3
09.01.2009	4.693.045	-1.765.628	6.458.673	-35.492	-1.408.677	162.353	-3.266.503	-895.513	913.957	-4.529.875	163.169	28.516.843	0,6
16.01.2009	5.814.793	-509.862	6.324.655	-5.044	-1.400.929	181.661	-4.503.171	-868.323	849.600	-5.746.206	68.587	27.357.026	0,3
23.01.2009	5.317.093	-969.488	6.286.580	-38.086	-1.383.716	168.584	-4.055.417	-706.199	771.459	-5.243.375	73.718	26.873.569	0,3
30.01.2009	5.717.070	-604.180	6.321.250	-105.382	-1.655.898	161.588	-4.097.033	-772.315	315.472	-6.153.565	-436.497	28.145.482	-1,6
06.02.2009	5.466.975	-643.039	6.110.015	58.060	-1.354.075	130.434	-4.366.637	-548.119	528.039	-5.552.297	-85.322	27.550.432	-0,3
13.02.2009	4.974.955	-1.264.273	6.239.228	-21.471	-1.519.421	141.184	-3.557.615	-480.478	530.164	-4.907.638	67.317	27.392.814	0,2
20.02.2009	5.263.805	-910.754	6.174.559	-103.241	-1.673.510	159.221	-3.646.854	-729.533	528.411	-5.465.504	-201.700	27.061.779	-0,7
27.02.2009	5.603.819	-501.788	6.105.607	-32.139	-1.644.027	165.136	-4.200.986	-521.106	779.866	-5.453.257	150.563	27.544.667	0,5
06.03.2009	5.471.133	-598.783	6.069.916	-35.944	-1.635.156	175.515	-4.166.886	-374.750	537.517	-5.499.403	-28.272	26.453.959	-0,1
13.03.2009	5.530.338	-271.309	5.801.647	50.114	-886.844	92.580	-4.967.855	-299.753	755.186	-5.256.572	273.766	26.105.482	1,0
20.03.2009	5.631.546	-373.570	6.005.116	11.954	-759.392	81.056	-4.851.450	-325.159	797.689	-5.045.301	586.245	27.064.663	2,2
27.03.2009	5.192.258	-815.904	6.008.162	8.797	-708.160	116.015	-4.501.412	-442.084	874.874	-4.651.970	540.289	28.094.033	1,9
03.04.2009	4.501.020	-1.391.888	5.892.908	61.785	-268.297	86.755	-4.159.430	-449.198	808.666	-3.919.720	581.301	29.148.749	2,0
10.04.2009	3.662.979	-2.206.163	5.869.142	-13.211	-327.691	107.134	-3.090.267	-480.292	964.291	-2.840.037	822.944	29.550.489	2,8
17.04.2009	3.028.696	-2.829.610	5.858.306	-22.645	-252.766	133.377	-2.853.608	-602.117	1.293.582	-2.304.176	724.520	29.051.196	2,5
24.04.2009	1.952.442	-3.792.518	5.744.960	45.673	-289.922	111.570	-1.873.529	-345.305	1.436.369	-915.145	1.037.298	28.508.012	3,6
01.05.2009	1.931.961	-3.928.249	5.860.210	19.618	-283.923	63.589	-1.586.682	-499.907	1.575.766	-711.540	1.220.421	30.486.752	4,0
15.05.2009	2.149.057	-3.699.823	5.848.881	14.520	-163.426	92.101	-1.930.145	-566.541	1.573.693	-979.798	1.169.260	29.946.090	3,9
22.05.2009	1.548.596	-4.347.629	5.896.225	-5.698	-269.513	70.985	-1.027.897	-530.451	1.091.559	-671.014	877.582	30.746.545	2,9
29.05.2009	1.239.675	-4.614.625	5.854.300	34.134	-161.069	49.064	-1.025.935	-310.850	1.164.511	-250.146	989.530	31.622.277	3,1
05.06.2009	673.827	-5.233.245	5.907.072	52.588	-227.242	45.969	-788.388	-12.701	1.349.978	420.204	1.094.031	31.410.936	3,5
12.06.2009	-565.702	-6.455.654	5.889.952	54.079	-42.634	61.882	223.815	-69.129	1.362.283	1.590.295	1.024.593	31.348.434	3,3
19.06.2009	-464.125	-6.291.217	5.827.092	78.024	-38.183	75.946	-59.901	115.556	1.356.047	1.527.489	1.063.364	30.959.545	3,4
26.06.2009	-792.757	-6.645.501	5.852.745	128.836	144.384	81.180	-31.710	-359.174	1.357.313	1.320.830	1.063.364	31.712.687	1,7
03.07.2009	-852.826	-6.676.713	5.823.887	14.124	-252.992	101.093	209.401	154.103	1.450.116	1.675.845	823.019	33.087.295	2,5
10.07.2009	-775.313	-6.546.492	5.771.179	11.843	-233.169	89.173	2.305	-365.892	1.720.450	1.224.710	449.398	32.070.615	1,4
17.07.2009	-634.520	-6.358.566	5.724.046	49.256	28.761	93.190	-406.028	-244.609	1.728.571	1.249.141	614.621	32.449.627	1,9
24.07.2009	-1.979.946	-7.685.812	5.705.866	44.183	-21.548	64.594	907.136	-176.564	1.727.575	2.545.377	565.429	33.836.102	1,7
31.07.2009	-2.000.751	-7.681.815	5.681.064	138.208	-36.862	57.169	987.413	-296.234	1.748.467	2.598.162	597.411	34.808.616	1,7
07.08.2009	-2.191.124	-7.864.990	5.673.867	25.249	133.750	43.637	1.489.966	-565.974	1.777.239	2.903.867	712.743	34.640.220	2,1
14.08.2009	-2.240.522	-7.777.094	5.536.572	45.124	-48.137	91.392	1.541.599	-496.327	1.718.833	2.852.485	611.963	33.771.490	1,8
21.08.2009	-2.242.233	-7.794.858	5.552.625	76.618	86.273	99.174	1.078.978	-147.195	1.757.469	2.951.318	709.084	34.125.399	2,1
28.08.2009	-2.252.638	-7.783.411	5.530.773	-50.434	145.510	124.709	1.111.860	-100.176	1.755.276	2.986.744	734.107	34.561.354	2,1
04.09.2009	-1.926.822	-7.438.334	5.511.512	1.037	-9.695	117.814	925.282	-201.565	1.757.420	2.590.294	663.471	34.798.987	1,9
11.09.2009	-1.932.853	-7.479.425	5.546.571	9.688	47.302	145.945	926.898	-291.953	1.664.278	2.502.160	569.306	34.528.359	1,6
18.09.2009	-2.494.310	-8.065.457	5.571.148	93.953	245.688	127.721	1.352.344	-521.475	1.659.159	2.957.389	463.080	35.354.396	1,3
25.09.2009	-2.835.058	-8.377.185	5.542.126	58.948	337.653	110.046	1.593.375	-498.479	1.659.231	3.260.774	425.716	35.329.450	1,2
02.10.2009	-2.760.719	-8.273.927	5.513.207	-63.560	201.718	108.261	1.669.247	-929.239	1.817.939	2.804.367	43.647	36.225.390	0,1
09.10.2009	-2.455.761	-7.985.462	5.529.701	33.480	198.670	85.375	1.818.606	-907.326	2.166.002	2.394.786	-60.975	36.430.231	-0,2
16.10.2009	-2.487.245	-8.054.031	5.566.786	-108.572	-43.043	81.502	1.211.411	-1.106.410	2.157.099	2.191.986	-295.259	36.835.857	-0,8
23.10.2009	-3.363.281	-8.849.479	5.486.198	-31.230	292.946	86.625	1.775.992	-571.189	2.177.093	3.732.237	368.956	36.186.597	1,0
30.10.2009	-2.859.366	-8.390.061	5.530.696	-125.707	185.858	126.064	1.222.138	-1.002.869	2.206.367	2.611.852	247.514	36.633.772	-0,7
06.11.2009	-2.553.277	-8.025.548	5.472.271	38.459	487.197	97.160	792.172	-1.360.263	2.197.766	2.252.492	-300.785	36.259.508	-0,8
13.11.2009	-2.888.159	-8.386.765	5.498.606	28.003	404.109	97.900	1.185.989	-874.776	2.087.294	2.928.520	40.360	36.632.631	0,1
20.11.2009	-2.193.938	-7.713.821	5.519.883	14.080	50.459	108.945	823.562	-1.117.629	2.083.488	1.962.906	-231.033	36.542.837	-0,6
04.12.2009	-2.576.259	-8.114.764	5.538.504	55.308	317.136	91.606	796.631	-1.052.621	2.172.051	2.380.111	-196.148	37.076.839	-0,5
11.12.2009	-2.815.910	-8.333.445	5.517.535	107.247	303.088	152.055	1.026.419	-996.440	2.240.572	2.832.942	17.032	36.778.811	0,0
18.12.2009	-2.726.703	-8.199.278	5.472.575	-6.348	272.933	105.350	872.882	-774.096	2.237.504	2.708.225	-18.478	36.370.478	-0,1
25.12.2009	-3.110.770	-8.604.744	5.493.973	-92.721	445.634	156.634	1.023.759	-569.917	2.242.885	3.206.273	95.503	36.767.082	0,3
01.01.2010	-3.022.968	-8.257.825	5.234.857	232.180	-33.189	170.169	1.405.209	-366.218	2.191.701	3.599.852	576.884	37.779.924	1,5
08.01.2010	-3.705.758	-8.960.807	5.255.049	16.507	167.860	151.047	1.225.130	-560.395	2.206.724	4.107.051	401.293	38.327.410	1,0
15.01.2010	-4.057.012	-9.258.851	5.201.839	140.742	-8.645	147.928	2.346.686	-810.365	2.218.799	4.035.144	-21.867	37.737.703	-0,1
22.01.2010	-3.500.736	-8.677.516	5.176.780	-127.556	192.327	167.790	1.497.944	-551.509	2.220.063	3.399.059	-101.677	39.055.593	-0,3
05.02.2010	-3.094.805	-8.319.723	5.224.919	-138.299	-132.647	175.633	1.358.112	-1.125.746	2.227.209	2.364.262	-730.542	38.334.874	-1,9
12.02.2010	-1.965.359	-7.161.539	5.196.179	-94.871	363.535	173.529	-154.377	-1.235.936	2.221.879	1.273.758	-691.801	37.695.003	-1,8
19.02.2010	-1.891.427	-6.865.771	5.174.344	-8.530	468.432	177.511	-256.068	-1.483.470	2.247.583	1.145.458	-545.970	37.521.419	-1,5
26.02.2010	-1.475.966	-6.649.942	5.173.976	-115.353	594.759	166.215	-627.497	-1.560.713	2.229.404	686.814	-789.151	38.058.563	-2,1
05.03.2010	-487.755	-5.698.256	5.210.501	-32.454	701.599	165.306	-1.641.751	-1.658.873	2.229.730	2.262.442	-724.198	37.719.744	-1,9
12.03.2010	71.494	-5.111.834	5.183.328	15.992	666.551	158.571	-1.959.770	-1.584.723	2.217.003	-486.377	-414.882	37.942.646	-1,1
19.03.2010	-549.611	-5.766.055	5.216.444	-23.158	320.791	157.581	-995.225	-1.417.182	2.105.334	148.142	-401.470	38.298.708	-1,0
26.03.2010	-405.709	-5.570.280	5.164.572	-27.610	478.550	156.013	-1.321.300	-1.370.016	2.111.317	26.956	-378.753	38.335.868	-1,0
02.04.2010	-591.310	-5.746.644	5.155.335	52.074	179.276	144.706	-676.260	-1.260.725	2.146.501	585.571	-5.737	39.025.591	0,0
09.04.2010	-2.338.366	-7.446.112	5.107.746	70.536	625.412	146.929	1.016.422	-1.228.887	2.081.747	2.712.158	373.792	39.263.056	1,0
16.04.2010	-2.668.913	-7.805.771	5.136.858	147.626	134.397	146.576	1.771.573	-1.421.758	2.091.016	2.869.431	200.517	39.956.561	0,5
30.04.2010	-4.508.160	-9.717.256	5.2										

1.2.3. Yabancı Bankalar

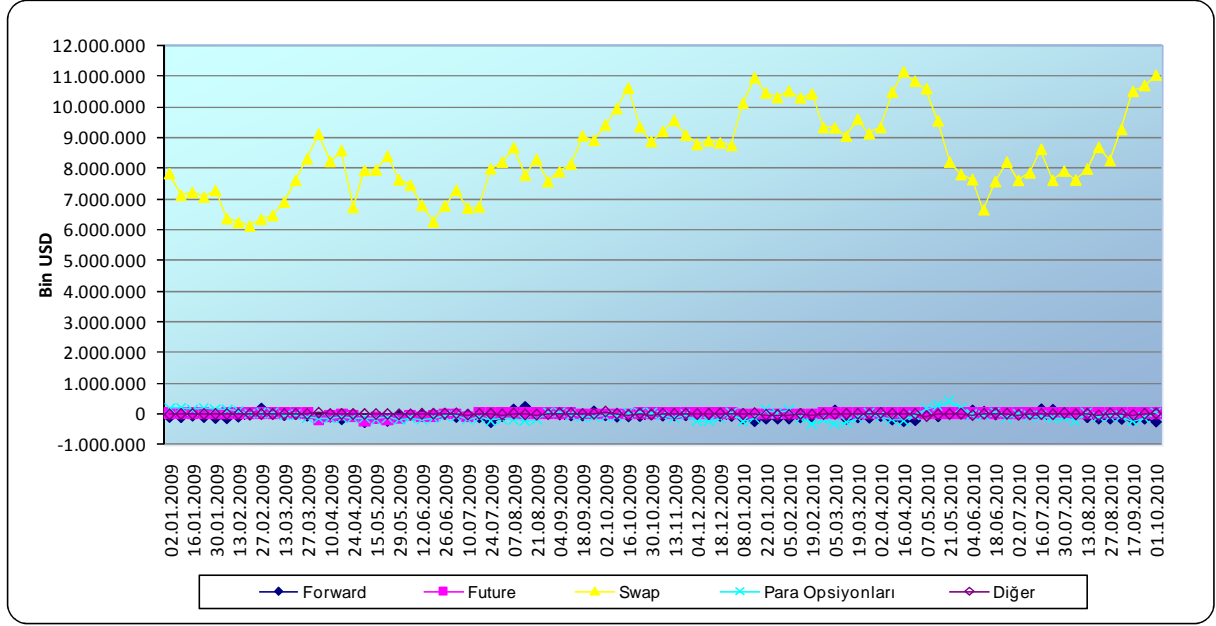
Yabancı bankalar diğer banka gruplarından ve sektör genelinden farklı olarak daha durağan bir yabancı para pozisyonu politikası izlemektedirler. İncelenen dönem boyunca bilanço içinde açık pozisyonla çalışan yabancı bankalar, piyasalardaki dalgalanmalarda veya kur hareketlerinde pozisyon kapatma veya fazla pozisyona geçme eğiliminde değildirler. Bu durumun nedeninin ise, yabancı hakim ortak sayesinde dövize ulaşma, döviz likiditesi sağlama bakımından yabancı bankaların nispeten avantajlı durumda bulunmaları olduğu değerlendirilmektedir. Yabancı bankaların bilanço içi ve buna bağlı olarak bilanço dışı pozisyonları incelenen dönem boyunca 6-11 milyar USD aralığında kalmış, net genel pozisyonları ise sifıra yakın düzeyde oluşmuştur.

Yabancı bankaların bilanço içi açık pozisyonu -11 milyar USD ile 16.04.2010 haftasında, bilanço dışı fazla pozisyonu ise 10,9 milyar USD ile 01.10.2010 haftasında en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Grubun en düşük bilanço içi açık pozisyon düzeyi 6,1 milyar USD, bilanço dışı fazla pozisyonu 6 milyar USD ile 20.02.2009 haftasında gözlenmiştir.

Grafik 12: Yabancı Bankaların YP Pozisyonunun Haftalık Seyri

Yabancı bankalar bilanço içi açık pozisyonlarını, bilanço dışında swap sözleşmeleri ile dengelemektedirler. Yabancı bankalar grubunda diğer türev sözleşmeler, kayda değer bir pozisyon yaratmamaktadır.

Grafik 13: Yabancı Bankaların Bilanço Dışı Pozisyonunun Bileşenleri

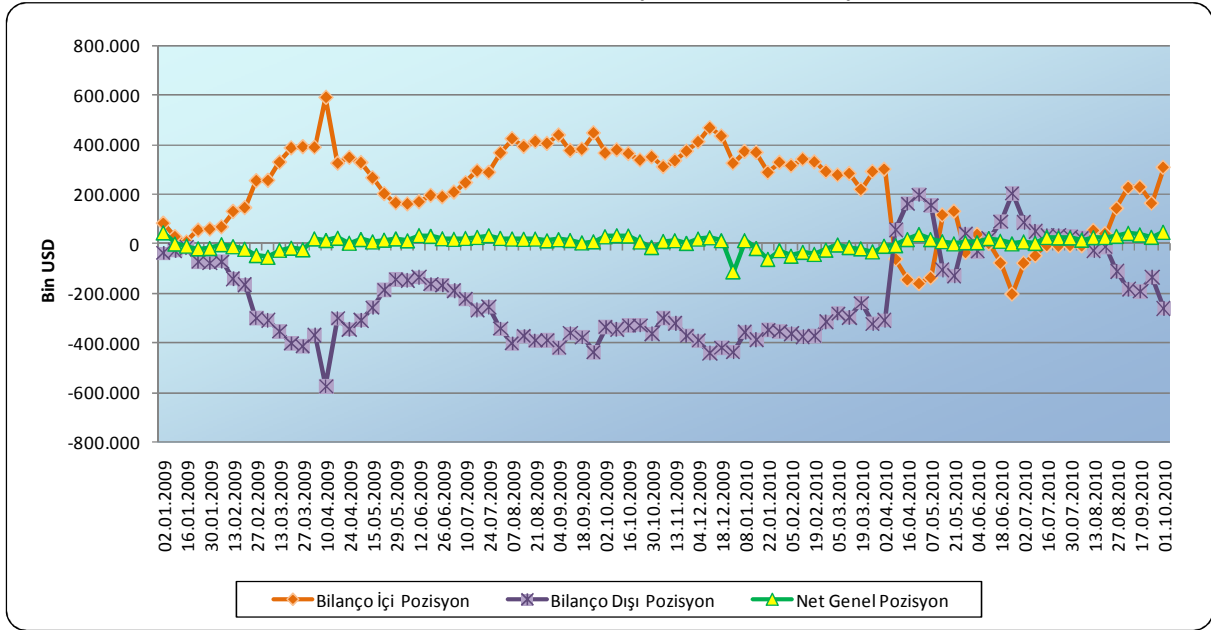
Tablo 4: Yabancı Bankalar Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD)

Tarih	Bilanço İçerisi			Döviz Endekslisi (DE) Pozisyon	Türev İşlemler (Net)						Bilanço Dışı Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Özkaynak	YPNGP / Özkaynak (%)
	Bilanço İçerisi Pozisyon	Bil. İçerisi Poz. (DE hariç)	Bil. İçerisi Poz. (DE hariç)		İki Güne Kadar Vadeli	Forward	Future	Swap	Para Opsiyonları	Diğer				
02.01.2009	-8.052.213	-13.199.929	5.147.716	-7.060	-124.216	9.805	7.829.995	174.336	-27.139	7.855.719	-196.493	9.738.788	-2,0	
09.01.2009	-7.206.288	-12.223.354	5.017.067	-52.143	-126.040	10.346	7.119.686	184.748	-11.797	7.124.801	-81.487	9.930.505	-0,8	
16.01.2009	-7.252.203	-12.202.167	4.949.963	-53.140	-78.787	10.259	7.218.591	127.642	-11.341	7.213.224	-38.980	9.533.982	-0,4	
23.01.2009	-7.101.674	-12.040.915	4.939.241	-67.191	-125.207	11.163	7.067.956	176.024	-14.299	7.048.447	-53.227	9.364.138	-0,6	
30.01.2009	-7.328.922	-12.236.126	4.907.204	-39.065	-154.240	1.176	7.282.710	141.029	-14.745	7.216.865	-112.058	9.531.778	-1,2	
06.02.2009	-6.454.914	-11.200.794	4.745.880	8.482	-162.369	9.023	6.370.127	128.443	-15.107	6.338.599	-116.316	9.369.193	-1,2	
13.02.2009	-6.442.176	-11.181.522	4.739.346	80.742	-111.445	10.757	7.244.954	87.080	-16.243	6.295.846	-146.330	9.322.165	-1,6	
20.02.2009	-6.093.716	-10.874.856	4.781.140	-107.646	-40.021	14.467	6.126.252	-6.967	-17.256	5.968.829	-124.887	9.089.817	-1,4	
27.02.2009	-6.565.276	-11.258.717	4.693.441	-69.548	187.735	14.458	6.347.504	4.541	-16.729	6.467.961	-97.315	9.225.501	-1,1	
06.03.2009	-6.449.200	-11.210.648	4.761.448	-136.091	3.084	21.768	6.472.395	26.216	-16.780	6.370.593	-78.607	8.912.511	-0,9	
13.03.2009	-7.068.510	-11.537.927	4.469.416	106.981	-52.591	20.109	6.902.904	-59.359	-15.530	6.902.514	-165.996	8.700.755	-1,9	
20.03.2009	-7.721.880	-12.367.960	4.646.080	106.830	-23.254	20.834	7.607.705	-32.996	-14.227	7.664.892	-56.989	9.068.689	-0,6	
27.03.2009	-8.278.539	-12.937.126	4.658.587	-17.631	-80.449	15.018	8.302.826	-113.540	-16.113	8.090.111	-188.428	9.464.586	-2,0	
03.04.2009	-8.913.696	-13.432.385	4.518.689	126.583	-188.317	-205.157	9.109.722	-160.420	26.001	8.708.413	-205.283	9.963.086	-2,1	
10.04.2009	-8.357.986	-12.867.145	4.509.159	233.512	-107.959	-85.944	8.226.791	-147.140	-15.267	8.103.994	-253.992	10.086.298	-2,5	
17.04.2009	-8.327.484	-12.836.148	4.508.664	-65.429	-199.389	-45.884	8.573.677	-114.811	-15.301	8.132.863	-194.621	9.915.558	-2,0	
24.04.2009	-6.690.162	-11.152.380	4.462.218	115.836	-77.388	-87.643	6.732.538	-137.154	-15.201	6.530.988	-159.173	9.663.396	-1,6	
08.05.2009	-7.486.023	-11.983.474	4.497.451	219.125	-298.491	-255.782	7.934.379	-140.797	-15.673	7.442.760	-43.263	10.573.516	-0,4	
15.05.2009	-7.710.459	-12.123.777	4.413.318	58.050	-158.294	-142.371	7.945.686	-173.740	-14.527	7.514.804	-195.656	10.393.638	-1,9	
22.05.2009	-8.045.005	-12.528.908	4.483.905	95.454	-250.925	-161.293	8.384.566	-113.944	-18.109	7.935.748	-109.257	10.272.492	-1,0	
29.05.2009	-7.605.937	-12.026.494	4.420.557	266.552	-16.210	-153.173	7.624.086	-191.410	-29.496	7.500.348	-105.589	10.585.714	-1,0	
05.06.2009	-7.366.005	-11.790.334	4.424.330	66.095	-48.594	-57.390	7.451.065	-129.809	-26.401	7.254.965	-111.039	10.807.836	-1,0	
12.06.2009	-6.718.517	-11.104.268	4.385.751	38.607	-38.055	-102.582	6.804.518	-190.323	-10.781	6.501.383	-217.133	10.794.657	-2,0	
19.06.2009	-6.336.425	-10.674.162	4.337.738	144.601	-38.038	-94.879	6.266.616	-139.179	-8.839	6.130.282	-206.143	10.655.997	-1,9	
26.06.2009	-7.043.426	-11.326.155	4.282.730	219.786	-24.361	-8.320	6.783.382	-74.298	-3.416	6.892.772	-150.653	10.667.196	-1,4	
03.07.2009	-7.320.916	-11.609.251	4.288.335	57.335	-116.821	-10.102	7.293.182	-66.344	3.883	7.161.135	-159.782	11.065.682	-1,4	
10.07.2009	-6.516.828	-10.795.698	4.278.870	27.399	-27.813	-103.650	6.706.233	-192.896	-33.289	6.375.984	-140.844	10.870.184	-1,3	
17.07.2009	-6.706.142	-10.937.454	4.231.311	83.087	-130.957	15.533	6.750.550	-111.831	-11.154	6.595.228	-110.915	11.000.048	-1,0	
24.07.2009	-7.922.109	-12.152.154	4.230.045	221.037	-295.481	12.670	7.984.600	-210.703	-6.461	7.705.752	-216.356	11.341.675	-1,9	
31.07.2009	-8.153.362	-12.360.219	4.206.858	40.827	-91.539	13.100	8.197.687	-173.320	-30.330	7.956.425	-196.936	11.528.205	-1,7	
07.08.2009	-8.749.453	-12.985.378	4.235.924	-31.376	152.226	13.220	8.673.826	-165.020	391	8.643.267	-106.187	11.516.226	-0,9	
14.08.2009	-8.087.442	-12.211.298	4.123.856	88.742	243.489	11.738	7.771.998	-241.361	-27.768	7.846.837	-240.604	11.229.291	-2,1	
21.08.2009	-8.300.382	-12.454.796	4.154.413	35.089	-36.104	11.909	8.285.095	-179.224	-33.212	8.083.553	-216.829	11.340.291	-1,9	
28.08.2009	-7.597.916	-11.735.779	4.137.862	16.217	13.700	11.884	7.564.723	36.561	-21.342	7.621.741	23.826	11.398.848	0,2	
04.09.2009	-7.710.843	-11.823.126	4.112.282	-116.193	-33.058	11.304	7.888.855	36.489	12.564	7.799.963	89.119	11.416.167	0,8	
11.09.2009	-8.140.714	-12.244.586	4.103.872	104.286	-61.130	10.492	8.133.810	-25.630	9.817	8.171.647	30.933	11.332.770	0,3	
18.09.2009	-8.939.024	-13.044.735	4.105.712	15.355	-65.081	-8.688	9.050.319	-96.513	-18.267	8.877.122	-61.901	11.614.418	-0,5	
25.09.2009	-8.751.058	-12.862.052	4.110.993	-202.200	86.061	-5.391	9.906.338	-109.069	-7.159	8.668.580	-82.479	11.548.168	-0,7	
02.10.2009	-9.323.247	-13.353.821	4.030.575	-111.465	-62.057	-8.624	9.407.193	-71.246	60.697	9.214.496	-108.751	11.650.395	-0,9	
09.10.2009	-9.757.463	-13.771.171	4.013.708	-74.409	-107.075	-5.774	9.934.848	-73.041	-8.671	9.665.879	-91.585	11.844.992	-0,8	
16.10.2009	-10.423.764	-14.460.882	4.037.118	-71.431	-95.364	1.595	10.602.855	5.274	-40.956	10.401.974	-21.791	11.979.085	-2,2	
23.10.2009	-9.545.202	-13.547.208	4.002.005	139.340	-83.810	9.217	9.340.455	45.120	-1.033	9.449.287	-95.914	11.768.904	-0,8	
30.10.2009	-9.025.244	-13.014.179	3.988.935	-120.168	15.524	10.679	8.870.838	9.780	-31.623	8.755.030	-270.213	11.713.171	-2,3	
06.11.2009	-9.211.849	-13.143.187	3.931.337	4.931	-72.785	10.451	9.202.452	-60.174	-3.945	9.080.390	-130.919	11.612.857	-1,1	
13.11.2009	-9.555.296	-13.486.226	3.930.929	48.097	-64.084	10.705	9.555.640	-138.383	-11.590	9.400.385	-154.912	11.780.333	-1,3	
20.11.2009	-9.039.747	-12.988.653	3.948.906	-65.444	-61.120	6.017	9.075.515	-44.087	-8.629	8.902.254	-137.495	11.686.208	-1,2	
04.12.2009	-8.571.556	-12.494.380	3.922.824	-194.845	-7.909	9.816	8.778.400	-250.998	-15.762	8.318.703	-252.853	11.841.529	-2,1	
11.12.2009	-8.785.705	-12.698.133	3.912.427	-6.779	-77.007	18.299	8.885.509	-244.201	-10.590	8.565.231	-220.474	11.744.758	-1,9	
18.12.2009	-8.858.989	-12.718.100	3.859.111	96.692	-81.029	29.650	8.826.312	-152.121	1.139	8.720.643	-138.346	11.612.532	-1,2	
25.12.2009	-8.750.236	-12.604.825	3.854.589	-18.486	-83.107	10.208	8.739.565	34.230	-15.869	8.666.541	-83.696	11.639.092	-0,7	
01.01.2010	-10.107.511	-13.945.723	3.838.212	108.653	-169.778	-10.080	10.113.367	-243.273	-13.100	9.785.789	-321.721	11.961.880	-2,7	
08.01.2010	-10.691.506	-14.533.509	3.842.003	53.085	-266.789	-10.669	10.940.761	-142.730	10.884	10.584.543	-106.963	12.188.734	-0,9	
15.01.2010	-10.114.439	-13.948.407	3.833.968	-265.419	-171.439	-10.781	10.444.609	116.550	-39.215	10.074.306	-40.134	11.984.738	-0,3	
22.01.2010	-10.249.209	-14.046.176	3.796.967	63.873	-172.922	-11.632	10.298.909	32.881	-41.800	10.169.309	-79.900	12.015.254	-0,4	
05.02.2010	-10.361.099	-14.191.042	3.829.942	-147.278	-170.162	409	10.505.683	110.785	-47.130	10.252.308	-108.792	11.816.559	-0,9	
12.02.2010	-10.191.803	-13.927.602	3.735.799	-19.724	-127.690	2.493	10.288.822	-122.025	-13.422	10.008.454	-183.349	11.709.319	-1,6	
19.02.2010	-10.212.266	-13.927.054	3.714.788	-47.168	-130.401	2.607	10.414.646	-327.999	-37.372	9.874.312	-337.953	11.670.150	-2,9	
26.02.2010	-9.259.431	-13.004.763	3.745.332	-39.751	-12.820	11.831	9.321.481	-184.249	-18.223	9.078.269	-181.161	11.576.351	-1,6	
05.03.2010	-8.997.580	-12.760.824	3.763.244	-306.772	119.497	14.817	9.317.256	-327.990	-9.207	8.806.965	-190.615	11.561.245	-1,6	
12.03.2010	-8.940.465	-12.685.946	3.745.481	123.887	-181.315	13.998	9.044.696	-281.889	-12.704	8.706.672	-233.793	11.657.511	-2,0	
19.03.2010	-9.496.842	-13.237.539	3.740.697	3.836	-131.343	10.140	9.589.765	-141.540	-10.121	9.320.737	-176.105	11.770.603	-1,5	
26.03.2010	-9.047.053	-12.759.827	3.712.774	-26.929	-138.721	15.568	9.120.623	13.367	-17.460	8.966.448	-80.605	11.639.528	-0,7	
02.04.2010	-9.191.125	-12.902.050	3.710.925	-59.460	-90.799	8.250	9.323.894	-81.304	17.046	9.117.626	-73.498	12.012.508	-0,6	
09.04.2010	-10.410.951	-14.091.690	3.680.738	45.590	-204.826	10.404	10.472.477	-180.242	-8.350	10.135.053	-275.898	12.100.083	-2,3	
16.04.2010	-10.989.937	-14.713.471	3.723.534	85.542	-262.442	11.185	11.133.719	-218.142	-22.605	10.727.168	-262.769	12.328.368	-2,1	
30.04.2010	-10.721.266	-14.427.206	3.705.940	78.411	-230.621	12.395	10.824.676	-50.499	-12.181	10.622.180	-99.086	12.364.532</		

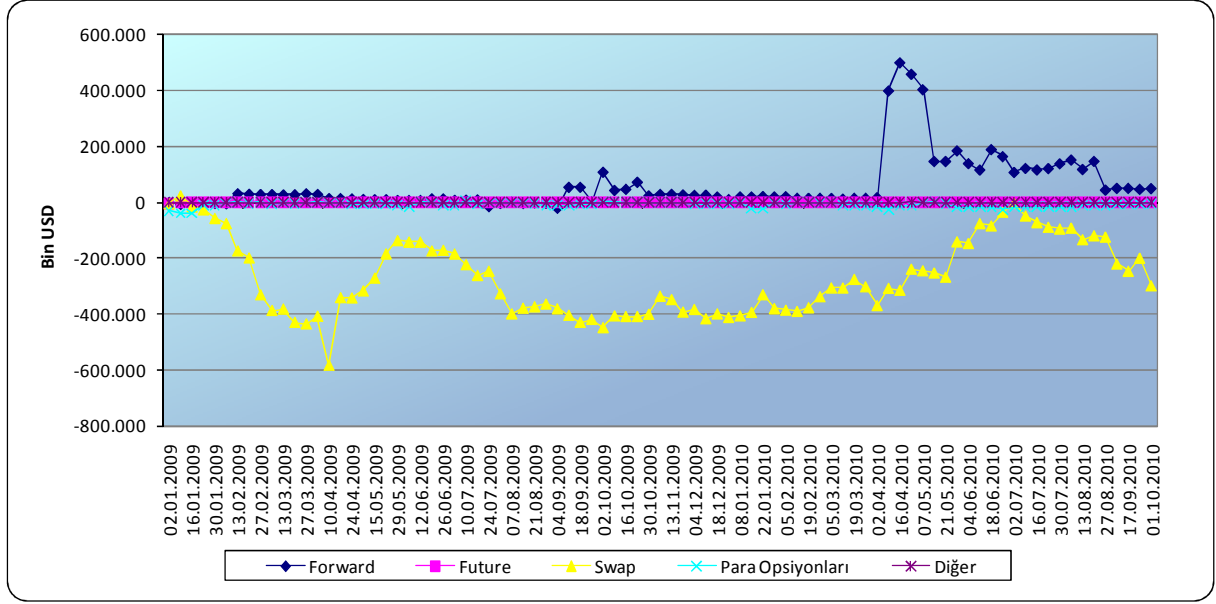
1.2.4. Kalkınma ve Yatırım Bankaları

Sektörün yabancı para pozisyonuna katkısı son derece sınırlı olan kalkınma ve yatırım bankaları grubu, 2009 yılı boyunca ve 2010 yılının ilk çeyreğinde bilanço içi fazla pozisyonla çalışmıştır. Sonraki dönemlerde grubun bilanço içi ve bilanço dışı pozisyonu, ilgili tarihlerde akdedilen türev sözleşmelerin büyüklüğüne ve yönüne bağlı olarak keskin artış ve azalışlar göstermiştir. Bu çerçevede 02.04.2010 haftasında 300 milyon USD fazla pozisyonda olan kalkınma ve yatırım bankaları grubu, 09.04.2010 haftasında -61,5 milyon USD açık pozisyona geçmiş, 4 hafta açık pozisyonda çalıştıktan sonra 14.05.2010 haftasında yeniden fazla pozisyona geçmiştir. Grubun bilanço içi pozisyonunda gözlenen dalgalanmalar 13.08.2010 haftasından sonra azalmış ve artan bir bilanço içi fazla pozisyon trendine girilmiştir.

Grafik 14: Kalkınma ve Yatırım Bankalarının YP Pozisyonun Haftalık Seyri

Genel olarak kalkınma ve yatırım bankalarının bilanço dışı pozisyonlarının belirleyicisi yine swap işlemleri iken 09.04.2010 haftasından itibaren artan forward hacmi, grubun bilanço dışı pozisyonunun açık pozisyondan kapalı pozisyona geçmesine neden olmuştur. Devam eden süreçte forward hacmi giderek azalmış ve bilanço dışı pozisyon üzerindeki etkisini kaybetmiştir. Son dönemde grubun bilanço dışı pozisyonu yine swap sözleşmeleri ile belirlenmektedir.

Grafik 15: Kalkınma ve Yatırım Bankalarının Bilanço Dışı İşlemler Bileşenleri

Tablo 5: Kalkınma ve Yatırım Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD)

Tarih	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	Dövizle Endeksli (DE) Pozisyon	Türev İşlemler							Bilanço Dışı Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Özkaynak	YPNGP / Özkaynak (%)
				İki Güne Kadar Vadeli	Forward	Future	Swap	Para Opsiyonları	Diğer					
02.01.2009	82.894	-1.284.891	1.367.784	160	413	-4.489	-3.968	-29.961	-3	-37.848	45.046	7.032.744	0,6	
09.01.2009	28.968	-1.338.662	1.367.630	-4.471	-6.063	-2.305	24.296	-39.991	-3	-28.537	431	6.696.076	0,0	
16.01.2009	7.759	-1.290.136	1.297.895	46.515	-5.718	-1.299	-15.254	-39.991	22	-15.726	-7.967	6.418.043	-0,1	
23.01.2009	55.479	-1.249.202	1.304.681	-36.560	-3.007	-82	-25.613	-9.155	22	-74.395	-18.915	6.304.722	-0,3	
30.01.2009	59.557	-1.255.259	1.314.816	-7.817	-3.240	-11	-56.491	-9.479	22	-77.015	-17.458	6.755.078	-0,3	
06.02.2009	68.167	-1.220.618	1.288.785	10.066	-3.881	963	-74.915	-2.981	22	-70.726	-2.559	6.715.134	0,0	
13.02.2009	130.572	-1.173.919	1.304.491	-2.499	32.059	949	-172.999	1.507	22	-140.960	-10.388	6.732.410	-0,2	
20.02.2009	145.413	-1.159.098	1.304.511	4.015	30.040	1.786	-198.604	-3.436	22	-166.177	-20.764	6.593.448	-0,3	
27.02.2009	254.270	-1.059.728	1.313.998	-1.526	28.968	1.354	-331.190	2.011	22	-300.360	-46.090	6.644.516	-0,7	
06.03.2009	255.346	-1.078.874	1.334.221	54.233	28.941	1.665	-387.082	-6.040	23	-308.260	-52.914	6.431.180	-0,8	
13.03.2009	328.927	-966.432	1.295.359	4.160	27.818	-994	-381.983	-2.912	21	-353.889	-24.962	6.390.374	-0,4	
20.03.2009	385.966	-953.102	1.339.068	5.129	27.960	-2.201	-429.384	-3.830	21	-402.304	-16.338	6.624.860	-0,2	
27.03.2009	390.685	-930.430	1.321.115	-5.715	31.794	-2.559	-435.670	-1.203	21	-413.331	-22.646	6.763.897	-0,3	
03.04.2009	388.741	-931.489	1.320.231	11.744	29.291	-1.591	-408.007	621	20	-367.922	20.819	7.041.760	0,3	
10.04.2009	589.462	-727.060	1.316.522	-1.152	14.320	-1.555	-583.713	-2.797	20	-574.878	14.584	7.202.578	0,2	
17.04.2009	324.508	-997.391	1.321.898	29.260	14.626	-1.554	-340.878	-2.809	20	-301.335	23.172	7.109.523	0,3	
24.04.2009	347.553	-968.244	1.315.797	-6.413	13.529	-1.346	-342.013	-7.889	4	-344.129	3.424	6.952.338	0,0	
08.05.2009	327.063	-1.017.240	1.344.303	5.301	11.286	-94	-317.109	-8.084	0	-308.700	18.363	7.341.997	0,3	
15.05.2009	265.922	-1.084.790	1.350.712	8.474	10.356	-648	-271.154	-4.061	0	-257.034	8.888	7.211.727	0,1	
22.05.2009	201.906	-1.171.228	1.373.134	-3.310	10.448	-816	-184.009	-8.335	-31	-186.054	15.853	7.439.936	0,2	
29.05.2009	165.312	-1.212.957	1.378.270	-3.864	7.495	-825	-136.268	-10.963	-31	-144.456	20.857	7.431.083	0,3	
05.06.2009	160.758	-1.218.690	1.379.449	4.051	8.042	-1.506	-141.458	-17.005	-31	-147.907	12.851	7.433.362	0,2	
12.06.2009	169.034	-1.220.683	1.389.717	-3.507	7.924	414	-141.716	2.210	-31	-134.705	34.328	7.431.215	0,5	
19.06.2009	195.109	-1.189.348	1.384.457	-1.103	13.645	44	-173.513	-2.775	-31	-163.733	31.376	7.353.027	0,4	
26.06.2009	188.806	-1.190.932	1.379.738	-305	13.535	349	-171.126	-9.716	-31	-167.294	21.513	7.353.090	0,3	
03.07.2009	208.170	-1.233.494	1.441.664	-1.691	8.381	267	-184.086	-12.090	-46	-189.264	18.905	7.686.955	0,2	
10.07.2009	246.225	-1.188.241	1.434.466	-15.424	8.574	-76	-222.735	6.192	-46	-223.515	22.711	7.472.141	0,3	
17.07.2009	293.665	-1.090.353	1.384.018	-8.090	9.839	-303	-261.311	-6.963	-49	-266.867	26.798	7.562.110	0,4	
24.07.2009	287.783	-1.101.468	1.389.251	9.244	-14.358	-462	-246.180	-2.596	-50	-254.402	33.381	7.777.586	0,4	
31.07.2009	365.993	-1.009.469	1.375.462	-9.737	-2.674	-204	-327.647	-2.653	-49	-342.966	23.027	8.023.353	0,3	
07.08.2009	423.207	-982.892	1.406.099	-2.229	2.089	-571	-399.412	-2.689	-50	-402.863	20.345	7.893.410	0,3	
14.08.2009	392.098	-953.110	1.345.208	11.827	-2.819	-346	-379.078	-2.483	-51	-372.950	19.148	7.720.509	0,2	
21.08.2009	411.980	-957.576	1.369.557	-10.828	-871	-473	-373.901	-5.631	-52	-391.758	20.224	7.814.720	0,3	
28.08.2009	403.914	-974.378	1.378.292	-11.574	-2.211	-529	-364.507	-11.773	-51	-390.647	13.267	7.762.689	0,2	
04.09.2009	438.019	-942.603	1.380.622	-6.400	-20.281	-668	-381.083	-11.775	-51	-420.259	17.760	7.996.404	0,2	
11.09.2009	375.568	-1.022.947	1.398.515	1.263	54.678	-81	-404.262	-12.672	-51	-361.124	14.444	7.798.484	0,2	
18.09.2009	381.318	-971.879	1.353.197	7.218	54.835	-644	-429.651	-8.174	-48	-376.463	4.854	7.985.208	0,1	
25.09.2009	446.477	-910.758	1.357.235	-12.844	3.403	-725	-418.828	-8.225	-48	-437.268	9.210	7.942.308	0,1	
02.10.2009	365.459	-987.235	1.352.693	1.589	108.578	-743	-448.645	3.196	-48	-336.075	29.384	8.157.697	0,4	
09.10.2009	378.267	-978.485	1.356.752	16.223	43.553	-604	-406.698	3.327	-47	-344.248	34.020	8.174.974	0,4	
16.10.2009	363.240	-992.903	1.356.143	31.573	47.426	-495	-408.697	-685	-44	-330.921	32.319	8.263.994	0,4	
23.10.2009	337.490	-1.014.410	1.351.900	8.573	72.695	-394	-408.799	-690	-44	-328.660	8.830	8.140.844	0,1	
30.10.2009	350.008	-1.012.152	1.362.160	14.632	24.268	-545	-401.074	-773	-44	-363.536	-13.528	8.280.129	-0,2	
06.11.2009	310.294	-1.060.479	1.370.774	7.859	29.447	-261	-335.931	-1.013	-44	-299.941	10.352	8.040.879	0,1	
13.11.2009	335.031	-1.051.065	1.386.097	-959	29.439	-301	-348.397	-1.081	-14	-321.314	13.718	8.191.804	0,2	
20.11.2009	373.134	-1.014.063	1.387.198	-3.749	27.853	-300	-392.989	-1.117	-51	-370.353	2.782	8.144.709	0,0	
04.12.2009	410.982	-980.259	1.391.242	-28.304	26.199	-116	-383.643	-5.050	-51	-390.966	20.018	8.307.401	0,2	
11.12.2009	466.818	-904.940	1.371.758	-46.358	26.595	255	-416.808	-5.222	-50	-441.587	25.231	8.285.289	0,3	
18.12.2009	433.919	-950.993	1.384.911	-38.042	20.801	342	-399.442	-3.615	-50	-420.205	13.713	8.199.934	0,2	
25.12.2009	324.597	-1.060.785	1.385.382	-30.980	10.710	157	-412.171	-3.525	-50	-435.860	-111.263	8.217.113	-1,4	
08.01.2010	371.649	-999.914	1.371.563	31.486	20.600	241	-406.998	-3.119	-62	-357.851	13.797	8.416.712	0,2	
15.01.2010	368.097	-984.818	1.352.914	11.203	20.246	-65	-393.781	-23.626	-66	-386.088	-17.992	8.578.353	-0,2	
22.01.2010	287.414	-1.018.450	1.305.864	-17.304	21.933	180	-330.329	-22.945	-66	-348.531	-61.117	8.679.874	-0,7	
29.01.2010	327.895	-969.904	1.297.799	8.881	20.251	110	-380.666	-2.414	-66	-353.904	-26.009	8.670.277	-0,3	
05.02.2010	314.745	-959.091	1.273.836	9.004	21.685	143	-386.357	-7.781	-67	-363.372	-48.628	8.599.200	-0,6	
12.02.2010	340.983	-917.285	1.258.268	1.888	15.367	102	-390.870	-697	-66	-374.274	-33.292	8.578.950	-0,4	
19.02.2010	329.890	-920.899	1.250.788	-8.288	15.218	150	-377.487	-1.063	-67	-371.536	-41.647	8.540.660	-0,5	
26.02.2010	290.956	-964.601	1.255.557	9.279	15.359	-416	-337.762	-1.537	-66	-315.144	-24.187	8.463.109	-0,3	
05.03.2010	277.289	-982.709	1.259.999	11.525	15.230	42	-306.182	-1.190	-66	-280.640	-3.351	8.435.998	0,0	
12.03.2010	283.254	-978.212	1.261.466	7.041	12.363	24	-306.492	-9.672	-65	-296.802	-13.548	8.545.748	-0,2	
19.03.2010	219.180	-1.001.928	1.221.108	31.561	15.302	1	-275.710	-9.421	-67	-238.335	-19.154	8.626.440	-0,2	
26.03.2010	291.061	-913.849	1.204.911	-22.149	15.337	93	-302.078	-13.212	-66	-322.076	-31.014	8.520.995	-0,4	
02.04.2010	300.317	-917.917	1.218.235	59.820	17.531	157	-369.695	-16.537	-66	-308.791	-8.473	8.728.751	-0,1	
09.04.2010	-61.507	-1.272.238	1.210.730	-10.879	399.272	137	-307.572	-25.575	-65	55.317	-6.190	8.791.558	-0,1	
16.04.2010	-144.338	-1.362.351	1.218.013	-8.974	499.988	143	-314.696	-13.633	-66	162.762	18.424	8.950.310	0,2	
30.04.2010	-159.809	-1.348.763	1.188.953	-9.655	458.838	190	-239.170	-12.412	-60	198.095	38.286	8.904.811	0,4	
07.05.2010	-136.538	-1.327.431	1.190.893	-1.861	403.797	175	-244.698	-2.826	-69	154.519	17.981	8.561.873	0,2	
14.05.2010	116.396	-1.046.296	1.162.692	-3.082	147.166	85	-252.841	2.230	-68	-106.509	9.887	8.704.481	0,1	
21.05.2010	130.896	-1.030.455	1.161.352	-4.713	147.123	-13	-267.367	-5.080	-62	-130.111	784	8.362.980	0,0	
28.05.2010	-34.238	-1.186.343	1.152.104	12.940	185.179	-29	-140.503	-17.901	-63	39.623	5.384	8.444.129	0,1	
04.06.2010	37.711	-1.115.158	1.152.869	-7.478	139.541	68	-146.897	-17.616	-63	-32.443	5.268	8.525.709	0,1	
11.06.2010	1.514	-1.138.741	1.140.255	-4.391	116.710	11	-74.790	-17.249	0	20.291	21.805	8.346.396	0,3	
18.06.2010	-76.893	-1.247.778	1.170.884	-609	189.669	17	-83.207	-17.803	0	88.067	11.173	8.520.448	0,1	
25.06.2010	-202.236	-1.384.675	1.182.440	97.184	164.554	-71	-33.947	-24.760	0	202.961	725	8.430.803	0,0	
02.07.2010	-77.514	-1.268.906	1.1											

1.2.5. TMSF Bankası (Birleşik Fon Bankası)

Önceki dönemlerde TMSF'ye devredilmiş olan 8 bankanın külli halefi olarak faaliyetlerine devam eden ve TMSF'ye devrolmuş diğer bankaların da bir kısım kredi ve mevduatlarının takibini yapmakta olan Birleşik Fon Bankası, söz konusu yapısı ve faaliyet esasları çerçevesinde ayrıca ele alınmış olmakla birlikte, sektör içerisindeki payı ve yabancı para pozisyon durumunun sektörü etkilemesi söz konusu değildir. Bankanın türev işlemleri bulunmadığından, bilanço içi pozisyonu, aynı zamanda net genel pozisyonunu ifade etmektedir.

Tablo 6: TMSF Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD)

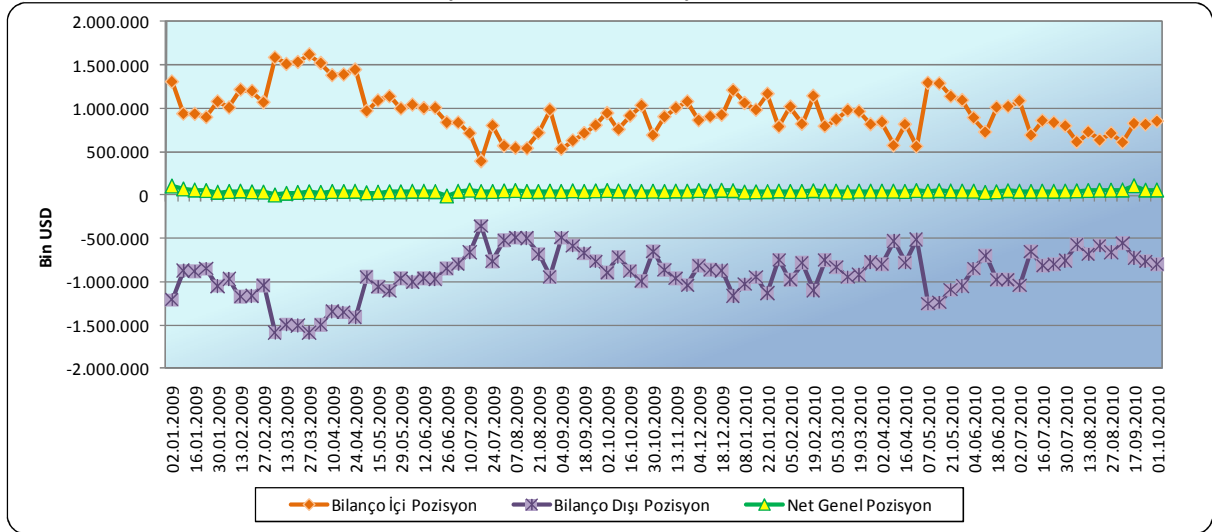
Tarih	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	Döviz Endeksli (DE) Pozisyon	Türev İşlemler						Bilanço Dışı Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Özkaynak	YPNGP / Özkaynak (%)
				İki Güne Kadar Vadeli	Forward	Future	Swap	Para Opsiyonları	Diğer				
02.01.2009	1.660	-181	1.841	0	0	0	0	0	0	0	1.660	435.499	0,4
09.01.2009	1.754	-34	1.787	0	0	0	0	0	0	0	1.754	428.738	0,4
16.01.2009	1.799	65	1.734	0	0	0	0	0	0	0	1.799	411.184	0,4
23.01.2009	1.845	231	1.614	0	0	0	0	0	0	0	1.845	403.918	0,5
30.01.2009	2.202	651	1.551	0	0	0	0	0	0	0	2.202	417.330	0,5
06.02.2009	2.227	703	1.524	0	0	0	0	0	0	0	2.227	411.960	0,5
13.02.2009	2.321	795	1.526	0	0	0	0	0	0	0	2.321	409.951	0,6
20.02.2009	2.350	844	1.506	0	0	0	0	0	0	0	2.350	401.384	0,6
27.02.2009	1.736	216	1.520	0	0	0	0	0	0	0	1.736	402.194	0,4
06.03.2009	1.824	508	1.316	0	0	0	0	0	0	0	1.824	392.390	0,5
13.03.2009	-1.476	-2.808	1.332	0	0	0	0	0	0	0	-1.476	387.221	-0,4
20.03.2009	-1.385	-2.796	1.411	0	0	0	0	0	0	0	-1.385	401.477	-0,3
27.03.2009	-1.388	-1.393	5	0	0	0	0	0	0	0	-1.388	409.999	-0,3
03.04.2009	-1.359	-1.365	6	0	0	0	0	0	0	0	-1.359	421.027	-0,3
10.04.2009	-1.140	-1.145	6	0	0	0	0	0	0	0	-1.140	433.110	-0,3
17.04.2009	-1.130	-1.135	6	0	0	0	0	0	0	0	-1.130	425.779	-0,3
24.04.2009	-1.049	-1.055	5	0	0	0	0	0	0	0	-1.049	414.601	-0,3
08.05.2009	-829	-835	6	0	0	0	0	0	0	0	-829	449.825	-0,2
15.05.2009	-847	-853	6	0	0	0	0	0	0	0	-847	441.793	-0,2
22.05.2009	-772	-777	5	0	0	0	0	0	0	0	-772	453.655	-0,2
29.05.2009	-668	-673	5	0	0	0	0	0	0	0	-668	394.769	-0,2
05.06.2009	-499	-504	5	0	0	0	0	0	0	0	-499	401.975	-0,1
12.06.2009	-580	-585	5	0	0	0	0	0	0	0	-580	401.190	-0,1
19.06.2009	-533	-538	5	0	0	0	0	0	0	0	-533	396.037	-0,1
26.06.2009	-418	-424	5	0	0	0	0	0	0	0	-418	395.782	-0,1
03.07.2009	-997	-1.003	5	0	0	0	0	0	0	0	-997	406.356	-0,2
10.07.2009	-944	-949	5	0	0	0	0	0	0	0	-944	401.082	-0,2
17.07.2009	-911	-916	5	0	0	0	0	0	0	0	-911	405.823	-0,2
24.07.2009	-831	-836	5	0	0	0	0	0	0	0	-831	417.332	-0,2
31.07.2009	-769	-775	5	0	0	0	0	0	0	0	-769	425.007	-0,2
07.08.2009	-742	-748	5	0	0	0	0	0	0	0	-742	429.367	-0,2
14.08.2009	-663	-668	5	0	0	0	0	0	0	0	-663	418.490	-0,2
21.08.2009	-619	-624	5	0	0	0	0	0	0	0	-619	422.717	-0,1
28.08.2009	-594	-600	5	0	0	0	0	0	0	0	-594	419.609	-0,1
04.09.2009	-516	-522	5	0	0	0	0	0	0	0	-516	422.604	-0,1
11.09.2009	-481	-486	5	0	0	0	0	0	0	0	-481	423.451	-0,1
18.09.2009	-374	-379	5	0	0	0	0	0	0	0	-374	433.581	-0,1
25.09.2009	-332	-337	5	0	0	0	0	0	0	0	-332	430.345	-0,1
02.10.2009	-1.428	-1.433	5	0	0	0	0	0	0	0	-1.428	427.987	-0,3
09.10.2009	-1.425	-1.430	6	0	0	0	0	0	0	0	-1.425	436.823	-0,3
16.10.2009	-1.423	-1.429	6	0	0	0	0	0	0	0	-1.423	441.687	-0,3
23.10.2009	-1.402	-1.407	5	0	0	0	0	0	0	0	-1.402	433.837	-0,3
30.10.2009	-1.300	-1.305	5	0	0	0	0	0	0	0	-1.300	430.762	-0,3
06.11.2009	-1.251	-1.256	5	0	0	0	0	0	0	0	-1.251	429.892	-0,3
13.11.2009	-1.248	-1.254	5	0	0	0	0	0	0	0	-1.248	433.984	-0,3
20.11.2009	-875	-881	5	0	0	0	0	0	0	0	-875	430.472	-0,2
04.12.2009	-721	-727	5	0	0	0	0	0	0	0	-721	433.513	-0,2
11.12.2009	-680	-685	5	0	0	0	0	0	0	0	-680	430.029	-0,2
18.12.2009	-524	-529	5	0	0	0	0	0	0	0	-524	425.187	-0,1
25.12.2009	-473	-478	5	0	0	0	0	0	0	0	-473	426.034	-0,1
08.01.2010	-346	-352	5	0	0	0	0	0	0	0	-346	433.425	-0,1
15.01.2010	-333	-338	6	0	0	0	0	0	0	0	-333	439.707	-0,1
22.01.2010	-264	-269	5	0	0	0	0	0	0	0	-264	432.836	-0,1
29.01.2010	-189	-195	5	0	0	0	0	0	0	0	-189	430.521	0,0
05.02.2010	-101	-106	5	0	0	0	0	0	0	0	-101	429.076	0,0
12.02.2010	-167	-172	5	0	0	0	0	0	0	0	-167	424.799	0,0
19.02.2010	-108	-113	5	0	0	0	0	0	0	0	-108	422.833	0,0
26.02.2010	1.750	1.745	5	0	0	0	0	0	0	0	1.750	418.229	0,4
05.03.2010	1.806	1.801	5	0	0	0	0	0	0	0	1.806	418.772	0,4
12.03.2010	1.829	1.824	5	0	0	0	0	0	0	0	1.829	421.237	0,4
19.03.2010	1.854	1.849	5	0	0	0	0	0	0	0	1.854	425.130	0,4
26.03.2010	1.914	1.909	5	0	0	0	0	0	0	0	1.914	419.864	0,5
02.04.2010	2.096	2.091	5	0	0	0	0	0	0	0	2.096	426.640	0,5
09.04.2010	2.143	2.138	5	0	0	0	0	0	0	0	2.143	430.628	0,5
16.04.2010	2.154	2.147	7	0	0	0	0	0	0	0	2.154	438.234	0,5
30.04.2010	4.745	4.738	7	0	0	0	0	0	0	0	4.745	438.635	1,1
07.05.2010	4.805	4.798	7	0	0	0	0	0	0	0	4.805	424.578	1,1
14.05.2010	4.694	4.686	7	0	0	0	0	0	0	0	4.694	429.636	1,1
21.05.2010	4.759	4.752	7	0	0	0	0	0	0	0	4.759	412.702	1,2
28.05.2010	408	401	7	0	0	0	0	0	0	0	408	415.874	0,1
04.06.2010	510	503	7	0	0	0	0	0	0	0	510	389.375	0,1
11.06.2010	567	562	5	0	0	0	0	0	0	0	567	383.739	0,1
18.06.2010	575	570	5	0	0	0	0	0	0	0	575	391.626	0,1
25.06.2010	620	615	5	0	0	0	0	0	0	0	620	388.136	0,2
02.07.2010	-930	-935	5	0	0	0	0	0	0	0	-930	383.639	-0,2
09.07.2010	-865	-871	5	0	0	0	0	0	0	0	-865	391.585	-0,2
16.07.2010	-841	-846	5	0	0	0	0	0	0	0	-841	394.908	-0,2
23.07.2010	-821	-826	5	0	0	0	0	0	0	0	-821	398.550	-0,2
30.07.2010	-780	-786	5	0	0	0	0	0	0	0	-780	407.238	-0,2
06.08.2010	-755	-760	5	0	0	0	0	0	0	0	-755	409.417	-0,2
13.08.2010	-660	-665	5	0	0	0	0	0	0	0	-660	404.013	-0,2
20.08.2010	-642	-647	5	0	0	0	0	0	0	0	-642	409.691	-0,2
27.08.2010	-593	-598	5	0	0	0	0	0	0	0	-593	403.480	-0,1
03.09.2010	3.548	3.542	5	0	0	0	0	0	0	0	3.548	407.696	0,9
17.09.2010	3.634	3.629	5	0	0	0	0	0	0	0	3.634	413.187	0,9
24.09.2010	3.700	3.695	5	0	0	0	0	0	0	0	3.700	414.303	0,9
01.10.2010	3.649	3.644	6	0	0	0	0	0	0	0	3.649	426.150	0,9

1.2.6. Katılım Bankaları

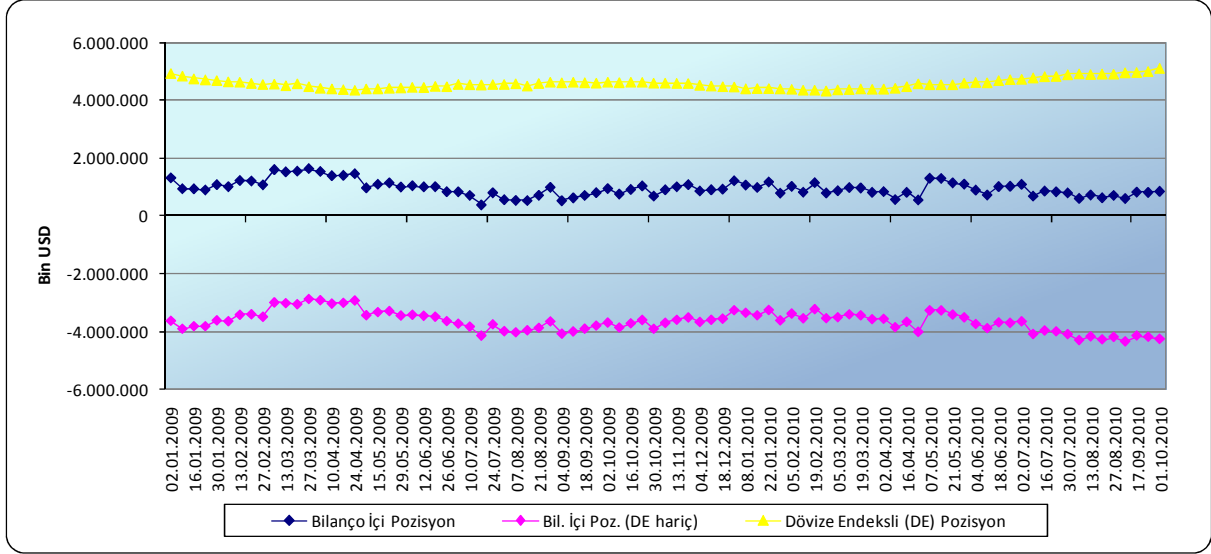
İncelenen dönem boyunca bilanço içi fazla pozisyonla çalışan katılım bankaları da, bilanço içi pozisyonlarını bilanço dışı işlemlerle dengelemektedirler. Katılım bankalarını diğer banka grupları ve sektör genelinden ayıran husus ise, bilanço dışı işlemlerde en fazla başvurdukları ve bilanço dışı pozisyonlarını belirleyen türev ürünün forward işlemler olmasıdır. Forward işlemlerde genelde net satıcı konumunda olan katılım bankalarının en fazla başvurdukları ikinci türev işlem türü swap işlemlerdir.

Katılım bankalarının bilanço içi fazla pozisyonu 27.03.2009 haftasında 1,6 milyar USD ile en yüksek değerine, 17.07.2009 haftasında ise 392 milyon USD ile en düşük değerine ulaşmıştır. Söz konusu tarihten sonra bilanço içi pozisyon genel olarak 500 milyon USD ile 1,5 milyar USD arasında dalgalanmıştır.

Grafik 16: Katılım Bankaları YP Pozisyonunun Haftalık Seyri

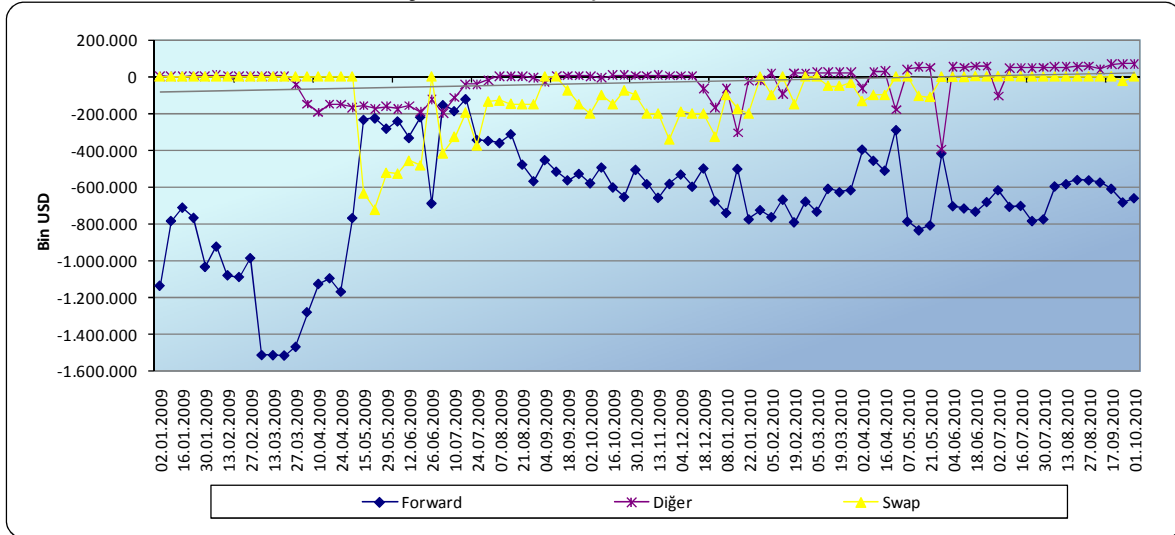

Katılım bankalarının faaliyet yapıları gereği, bilanço içi pozisyonlarında dövizde endeksli krediler önemli yer tutmaktadır. Grafik 17’de, dövizde endeksli kredilerin katılım bankalarının bilanço içi pozisyonu üzerindeki belirleyici etkisi açık şekilde görülebilmektedir.

Grafik 17: Katılım Bankaları Bilanço İçi ve Dövizde Endeksli Pozisyon Gelişimi

Katılım bankalarının dövizde endeksli kredileri en yüksek düzeyine 5.122 milyon USD ile incelenen dönemin sonunda yani 01.10.2010 tarihinde ulaşmıştır.

Katılım bankalarının bilanço dışı pozisyonlarının bileşenleri ise Grafik 18'de verilmektedir. Katılım bankalarının bilanço dışı pozisyonunun belirleyicisi forward sözleşmeleridir. Future ve opsiyon işlemleri yapmayan katılım bankaları ilk defa 15.05.2009 haftasında swap sözleşmeleri raporlamaya başlamışlardır. Söz konusu swap sözleşmelerinde ise katılım bankalarının genelde dövizde kısa pozisyonda olduğu, bir diğer ifadeyle swap işlemlerinin bilanço dışı açık pozisyon yarattığı görülmektedir.

Grafik 18: Katılım Bankaları Bilanço Dışı YP Pozisyonu Bileşenleri

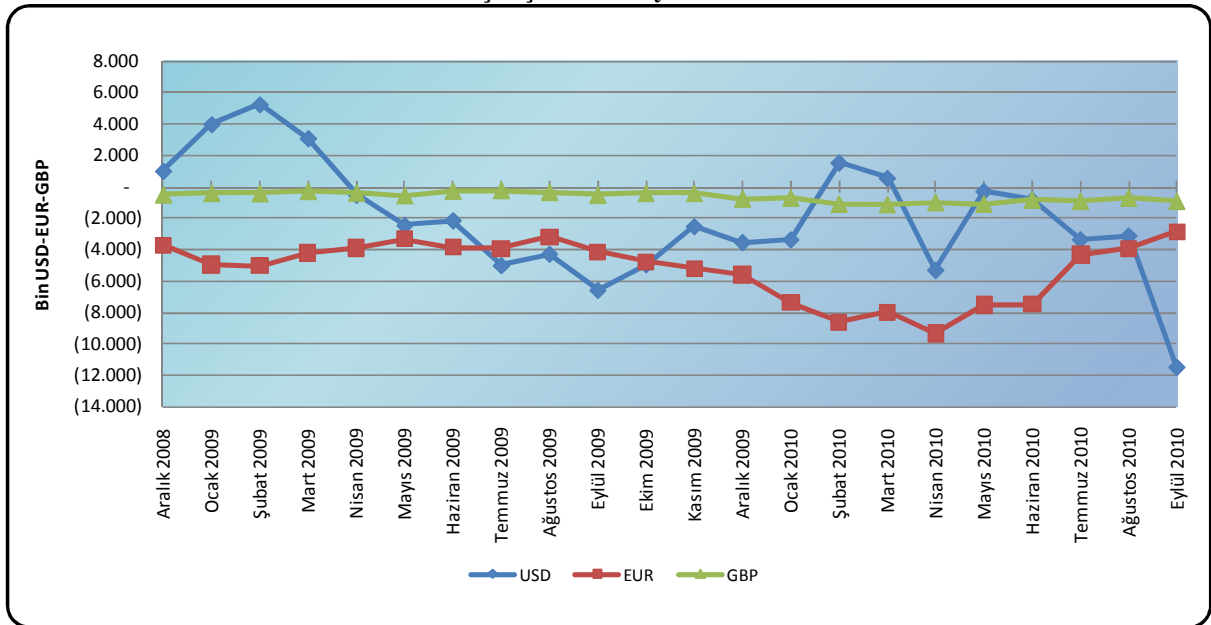
Tablo 7: Katılım Bankaları Grubu YPNGP Haftalık Seyri (Bin USD)

Tarih	Bilanço İçi Pozisyon			Döviz Eneksli (DE) Pozisyon	Türev İşlemler						Bilanço Dışı Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Özkaynak	YPNGP / Özkaynak (%)
	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)			İki Güne Kadar Vadeli	Forward	Future	Swap	Para Opsiyonları	Diğer				
02.01.2009	1.308.802	-3.632.954	4.941.756	-76.566	-1.134.080	0	0	0	2.227	-1.208.419	100.383	2.466.229	4,1	
09.01.2009	940.045	-3.912.686	4.852.731	-91.676	-781.868	0	0	0	1.566	-871.978	68.067	2.427.944	2,8	
16.01.2009	936.984	-3.822.641	4.759.626	-171.237	-709.519	0	0	0	705	-880.051	56.933	2.328.537	2,4	
23.01.2009	899.041	-3.827.169	4.726.210	-90.031	-765.140	0	0	0	6.327	-848.843	50.197	2.287.386	2,2	
30.01.2009	1.079.589	-3.617.373	4.696.962	-18.425	-1.031.601	0	0	0	2.280	-1.047.747	31.842	2.358.970	1,3	
06.02.2009	1.009.202	-3.647.317	4.656.518	-55.413	-921.026	0	0	0	8.127	-968.312	40.890	2.343.222	1,7	
13.02.2009	1.217.526	-3.420.968	4.638.494	-101.604	-1.077.106	0	0	0	6.504	-1.172.207	45.319	2.317.256	2,0	
20.02.2009	1.200.810	-3.401.657	4.602.467	-81.864	-1.086.273	0	0	0	3.396	-1.164.741	36.069	2.268.836	1,6	
27.02.2009	1.071.139	-3.490.946	4.562.084	-58.636	-983.207	0	0	0	6.335	-1.038.208	32.931	2.282.193	1,4	
06.03.2009	1.587.732	-2.984.471	4.572.204	-77.361	-1.510.943	0	0	0	3.191	-1.585.113	2.619	2.225.386	0,1	
13.03.2009	1.512.392	-3.009.434	4.521.826	-17.279	-1.512.084	0	0	0	3.164	-1.491.640	20.753	2.196.071	0,9	
20.03.2009	1.535.136	-3.049.040	4.584.176	5.363	-1.513.818	0	0	0	3.172	-1.505.283	29.853	2.288.867	1,3	
27.03.2009	1.622.180	-2.865.325	4.487.505	-76.620	-1.466.669	0	0	0	-41.286	-1.584.576	37.604	2.361.597	1,6	
03.04.2009	1.523.817	-2.904.964	4.428.781	-66.988	-1.278.035	0	0	0	-148.553	-1.493.577	30.241	2.417.503	1,3	
10.04.2009	1.382.472	-3.027.330	4.409.802	-24.137	-1.124.103	0	0	0	-193.258	-1.341.499	40.973	2.483.593	1,6	
17.04.2009	1.392.135	-2.997.285	4.389.420	-109.492	-1.093.937	0	0	0	-148.950	-1.352.378	39.757	2.441.551	1,6	
24.04.2009	1.447.774	-2.917.133	4.364.907	-88.275	-1.166.792	0	0	0	-150.201	-1.405.267	42.506	2.378.481	1,8	
08.05.2009	970.970	-3.435.584	4.406.554	-12.327	-765.893	0	0	0	-165.431	-943.651	27.319	2.504.579	1,1	
15.05.2009	1.090.892	-3.324.461	4.415.353	-38.758	-232.178	0	-631.446	0	-156.266	-1.058.648	32.244	2.457.475	1,3	
22.05.2009	1.138.418	-3.290.383	4.428.802	15.773	-223.634	0	-720.141	0	-173.171	-1.101.174	37.245	2.546.621	1,5	
29.05.2009	998.223	-3.447.124	4.445.347	1.435	-279.885	0	-520.100	0	-161.206	-959.756	38.467	2.498.181	1,5	
05.06.2009	1.043.288	-3.422.089	4.465.377	-62.331	-239.909	0	-524.829	0	-173.771	-1.000.840	42.448	2.523.155	1,7	
12.06.2009	1.004.052	-3.456.632	4.460.684	-19.524	-330.124	0	-455.089	0	-157.198	-961.935	42.117	2.518.230	1,7	
19.06.2009	1.007.726	-3.490.353	4.498.078	-80.335	-217.893	0	-479.877	0	-190.371	-968.476	39.250	2.500.444	1,6	
26.06.2009	838.573	-3.646.193	4.484.765	-36.747	-686.774	0	0	0	-124.584	-848.105	-9.533	2.531.291	-0,4	
03.07.2009	835.789	-3.733.024	4.568.813	-30.080	-151.853	0	-414.891	0	-196.898	-793.723	42.066	2.620.174	1,6	
10.07.2009	714.947	-3.840.569	4.555.517	-37.923	-185.319	0	-325.064	0	-111.625	-659.931	55.016	2.559.216	2,1	
17.07.2009	392.032	-4.157.413	4.549.445	3.043	-119.532	0	-194.988	0	-41.205	-352.682	39.351	2.611.189	1,5	
24.07.2009	802.793	-3.758.652	4.561.445	-5.533	-341.925	0	-373.000	0	-41.670	-762.128	40.665	2.699.246	1,5	
31.07.2009	568.016	-3.999.504	4.567.519	-20.848	-346.707	0	-135.000	0	-18.581	-521.135	46.880	2.748.253	1,7	
07.08.2009	544.408	-4.041.815	4.586.222	-9.090	-358.068	0	-129.973	0	4.126	-493.006	51.402	2.742.135	1,9	
14.08.2009	538.736	-3.967.462	4.506.198	-44.849	-309.916	0	-147.010	0	4.245	-497.530	41.206	2.672.667	1,5	
21.08.2009	718.766	-3.879.657	4.598.422	-58.098	-475.087	0	-149.949	0	3.867	-679.267	39.498	2.741.908	1,4	
28.08.2009	986.221	-3.656.414	4.642.636	-219.883	-565.729	0	-149.950	0	-5.624	-941.186	45.035	2.728.364	1,7	
04.09.2009	533.713	-4.087.926	4.621.639	-12.989	-450.500	0	0	0	-29.553	-493.042	40.671	2.743.211	1,5	
11.09.2009	629.949	-4.008.618	4.638.567	-73.330	-513.993	0	0	0	4.780	-582.543	47.406	2.724.722	1,7	
18.09.2009	713.451	-3.910.634	4.624.085	-40.909	-560.842	0	-74.979	0	4.757	-671.973	41.478	2.808.208	1,5	
25.09.2009	807.214	-3.804.486	4.611.699	-89.483	-525.349	0	-150.000	0	4.681	-760.151	47.063	2.795.030	1,7	
02.10.2009	945.968	-3.695.891	4.641.860	-122.314	-577.200	0	-200.027	0	4.557	-894.984	50.984	2.822.943	1,8	
09.10.2009	758.904	-3.867.696	4.626.600	-115.190	-491.166	0	-100.007	0	-6.107	-712.470	46.434	2.870.322	1,6	
16.10.2009	916.807	-3.723.340	4.640.148	-131.044	-599.834	0	-149.948	0	7.563	-873.262	43.545	2.902.281	1,5	
23.10.2009	1.035.211	-3.604.426	4.639.636	-275.452	-651.543	0	-74.975	0	7.474	-994.496	40.714	2.850.703	1,4	
30.10.2009	692.104	-3.917.117	4.609.221	-50.165	-503.933	0	-100.020	0	5.596	-648.522	43.582	2.864.962	1,5	
06.11.2009	905.218	-3.706.411	4.611.628	-88.986	-581.810	0	-199.933	0	6.859	-863.870	41.347	2.835.979	1,5	
13.11.2009	1.006.795	-3.596.636	4.603.432	-113.012	-655.785	0	-199.932	0	7.249	-961.480	45.315	2.862.970	1,6	
20.11.2009	1.079.596	-3.515.733	4.595.329	-122.558	-580.659	0	-340.023	0	6.813	-1.036.428	43.169	2.846.947	1,5	
04.12.2009	864.392	-3.673.989	4.538.381	-100.069	-529.352	0	-190.026	0	5.747	-813.699	50.693	2.883.526	1,8	
11.12.2009	906.231	-3.600.659	4.506.890	-71.324	-595.709	0	-200.027	0	5.603	-861.456	44.775	2.860.350	1,6	
18.12.2009	926.057	-3.558.801	4.484.858	-110.388	-496.732	0	-199.987	0	-65.306	-872.413	53.644	2.828.147	1,9	
25.12.2009	1.210.473	-3.262.403	4.472.877	7.559	-674.390	0	-325.000	0	-169.098	-1.160.929	49.544	2.877.804	1,7	
01.01.2010	1.063.606	-3.350.565	4.414.171	-125.645	-738.221	0	-99.986	0	-65.707	-1.029.560	34.046	2.950.239	1,2	
08.01.2010	983.926	-3.438.339	4.422.265	32.069	-499.226	0	-175.048	0	-305.354	-947.560	36.366	2.992.996	1,2	
15.01.2010	1.169.469	-3.251.791	4.421.260	-133.630	-773.449	0	-199.932	0	-23.109	-1.130.120	39.349	2.957.910	1,3	
22.01.2010	790.685	-3.616.801	4.407.486	-138	-723.050	0	0	0	-22.027	-745.215	45.470	2.951.504	1,5	
05.02.2010	1.019.408	-3.378.371	4.397.779	-135.846	-760.796	0	-100.020	0	18.902	-977.760	41.648	2.940.275	1,4	
12.02.2010	822.018	-3.546.913	4.368.931	-20.530	-666.128	0	0	0	-94.417	-781.074	40.944	2.912.381	1,4	
19.02.2010	1.145.103	-3.220.938	4.366.041	-178.519	-789.505	0	-150.000	0	21.810	-1.096.214	48.889	2.898.898	1,7	
26.02.2010	795.215	-3.543.069	4.338.284	-94.608	-676.700	0	0	0	21.311	-749.997	45.218	2.875.203	1,6	
05.03.2010	872.151	-3.506.284	4.378.435	-119.432	-731.250	0	0	0	23.377	-827.305	44.846	2.871.371	1,6	
12.03.2010	979.468	-3.407.856	4.387.324	-311.683	-607.035	0	-49.987	0	22.192	-946.513	32.956	2.888.273	1,1	
19.03.2010	964.835	-3.442.943	4.407.778	-269.283	-624.924	0	-50.013	0	23.394	-920.826	44.009	2.914.963	1,5	
26.03.2010	816.902	-3.578.587	4.395.488	-147.255	-614.174	0	-33.008	0	22.174	-772.263	44.638	2.895.898	1,5	
02.04.2010	842.966	-3.562.004	4.404.970	-208.166	-394.032	0	-132.890	0	-63.420	-798.507	44.459	2.942.931	1,5	
09.04.2010	573.074	-3.859.188	4.432.262	-796	-454.672	0	-99.967	0	26.466	-528.969	44.105	2.968.301	1,5	
16.04.2010	816.762	-3.669.912	4.486.675	-196.387	-509.111	0	-100.000	0	30.341	-775.157	41.605	3.020.730	1,4	
30.04.2010	561.181	-4.022.923	4.584.104	-43.022	-288.254	0	0	0	-179.655	-510.930	50.251	3.041.724	1,7	
07.05.2010	1.295.184	-3.265.130	4.560.315	-507.138	-785.136	0	0	0	40.349	-1.251.925	43.260	2.928.681	1,5	
14.05.2010	1.287.846	-3.266.389	4.554.235	-352.612	-832.915	0	-104.979	0	51.759	-1.238.747	49.099	2.963.569	1,7	
21.05.2010	1.139.114	-3.413.403	4.552.517	-227.703	-805.908	0	-110.150	0	50.338	-1.093.423	45.691	2.846.760	1,6	
28.05.2010	1.094.306	-3.512.369	4.606.675	-242.072	-414.104	0	-912	0	-392.699	-1.049.787	44.519	2.897.275	1,5	
04.06.2010	893.456	-3.743.137	4.636.593	-199.234	-701.255	0	-1.179	0	52.331	-849.337	44.119	2.914.589	1,5	
11.06.2010	727.347	-3.893.627	4.620.975	-32.121	-714.415	0	-2.259	0	51.300	-697.495	29.853	2.850.892	1,0	
18.06.2010	1.012.629	-3.686.538	4.699.167	-304.419	-731.772	0	1.868	0	58.415	-975.909	36.721	2.909.485	1,3	
25.06.2010	1.022.134	-3.706.141	4.728.276	-352.508	-679.499	0	655	0	58.292	-973.060	49.074	2.92		

1.3. Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Pozisyonunun Döviz Cinsleri İtibarıyla Dağılımı

Türk bankacılık sektörünün YP varlık ve yükümlükleri ağırlıklı olarak USD ve EUR para birimlerinden oluşmaktadır. Bu çerçevede sektörün yabancı para pozisyonu döviz cinsleri bazında incelendiğinde, toplam uzun ve kısa pozisyonların yaklaşık %97'sinin USD ve EUR para birimlerinden oluştuğu görülmektedir. Bu iki para biriminden sonra en fazla pozisyon GBP cinsinden varlık ve yükümlülüklerden oluşmaktadır. Söz konusu üç para birimi bazında sektörün bilanço içi pozisyon durumu aşağıdaki grafikte verilmektedir.

Grafik 19: USD-EUR-GBP Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon

Sektörün bilanço içi net EUR pozisyonu, incelenen dönem boyunca negatif (açık) durumdadır. Bilanço içi net EUR pozisyonu, 9,3 milyar EUR düzeyindeki açık pozisyon ile en yüksek seviyesini Nisan 2010 döneminde gördükten sonra azalış sürecine girmiş, Eylül 2010 döneminde 2,9 milyar EUR düzeyine gerilemiştir. Bilanço içi net USD pozisyon ise Aralık 2008 – Mart 2009 dönemi ile Şubat – Mart 2010 döneminde pozitif (fazla), diğer dönemlerde negatif (açık) düzeydedir. İncelenen dönemin son ayında, kurlardaki ve yabancı para pozisyonundaki gelişmelere bağlı olarak bilanço içi net USD pozisyon yaklaşık 8,4 milyar USD artarak 11,5 milyar USD ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Sektörün döviz bazında net genel pozisyonları incelendiğinde, EUR'da Aralık 2008, Mart-Nisan 2009 ve Ağustos 2010 dönemlerinde fazla, diğer dönemlerde açık pozisyonla çalışıldığı, en fazla Temmuz 2009 döneminde açık verildiği görülmektedir. USD'de ise Aralık

2008 dönemi hariç tüm dönemlerde fazla pozisyonla çalışıldığı, en yüksek fazla düzeyine ise yine inceleme döneminin sonu olan Eylül 2010'da 2,4 milyar USD ile ulaşıldığı gözlenmiştir.

USD ve EUR'dan sonra en fazla pozisyon taşınan para birimi olan GBP açısından bakıldığında, incelenen dönemin tamamında bilanço içi açık verildiği, net genel pozisyonun ise nispeten çok daha düşük tutarlarda oluştuğu izlenmiştir.

Diğer döviz cinslerinin USD karşılıkları ile toplam bilanço içi ve net genel pozisyonları ise inceleme dönemi boyunca tamamen kapalı pozisyondadır.

Tablo 8: Bankacılık Sektörü Yabancı Para Pozisyonunun Döviz Cinsleri İtibarıyla Dağılımı

Dönem	USD (Bin \$)		EUR (Bin €)		GBP (Bin £)		DİĞER (Bin \$)	
	Bilanço İçi Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Bilanço İçi Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Bilanço İçi Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Bilanço İçi Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon
Aralık 2008	1.012.360	(107.626)	(3.704.618)	279.663	(493.597)	(16.180)	1.584.374	183.792
Ocak 2009	3.988.592	863.050	(4.966.099)	(169.080)	(405.726)	(15.317)	1.394.278	126.704
Şubat 2009	5.251.329	394.544	(5.019.678)	(133.469)	(410.539)	28.720	1.369.580	177.944
Mart 2009	3.097.460	352.138	(4.197.283)	120.388	(277.241)	(3.943)	1.353.048	269.401
Nisan 2009	(518.278)	701.987	(3.884.478)	157.180	(384.761)	(17.340)	1.325.314	162.198
Mayıs 2009	(2.446.080)	492.545	(3.326.359)	(14.708)	(543.672)	13.232	1.172.664	197.260
Haziran 2009	(2.132.883)	1.129.433	(3.844.501)	(432.030)	(257.038)	79.099	1.129.008	269.822
Temmuz 2009	(4.995.660)	1.780.889	(3.911.282)	(612.667)	(220.702)	14.751	1.220.093	130.909
Ağustos 2009	(4.270.730)	1.656.017	(3.160.938)	(341.505)	(341.098)	887	1.019.636	164.960
Eylül 2009	(6.569.074)	1.595.376	(4.126.370)	(477.111)	(515.205)	36.666	1.117.041	120.747
Ekim 2009	(4.927.201)	1.251.399	(4.771.933)	(366.409)	(404.742)	46.477	1.142.442	136.926
Kasım 2009	(2.517.842)	1.177.350	(5.209.081)	(251.887)	(404.354)	83.010	1.093.182	213.260
Aralık 2009	(3.522.161)	1.379.336	(5.589.157)	(156.194)	(753.311)	(1.199)	1.084.945	202.739
Ocak 2010	(3.351.274)	719.680	(7.376.879)	(251.653)	(687.577)	21.990	987.943	109.163
Şubat 2010	1.544.600	804.101	(8.615.259)	(320.566)	(1.070.344)	596	891.159	112.978
Mart 2010	559.554	1.294.532	(7.976.808)	(150.022)	(1.103.802)	24.498	882.022	91.040
Nisan 2010	(5.294.392)	1.329.629	(9.343.503)	(221.053)	(971.077)	38.140	877.344	113.052
Mayıs 2010	(275.049)	812.793	(7.522.898)	(120.157)	(1.067.737)	11.220	744.425	74.207
Haziran 2010	(835.019)	760.960	(7.495.979)	(345.805)	(819.899)	28.905	626.487	84.176
Temmuz 2010	(3.340.156)	1.872.606	(4.314.741)	(28.100)	(890.839)	5.599	726.508	47.855
Ağustos 2010	(3.106.002)	1.306.848	(3.927.371)	159.147	(688.880)	18.982	768.329	32.752
Eylül 2010	(11.469.784)	2.432.161	(2.860.914)	(98.563)	(900.604)	27.267	807.982	50.264

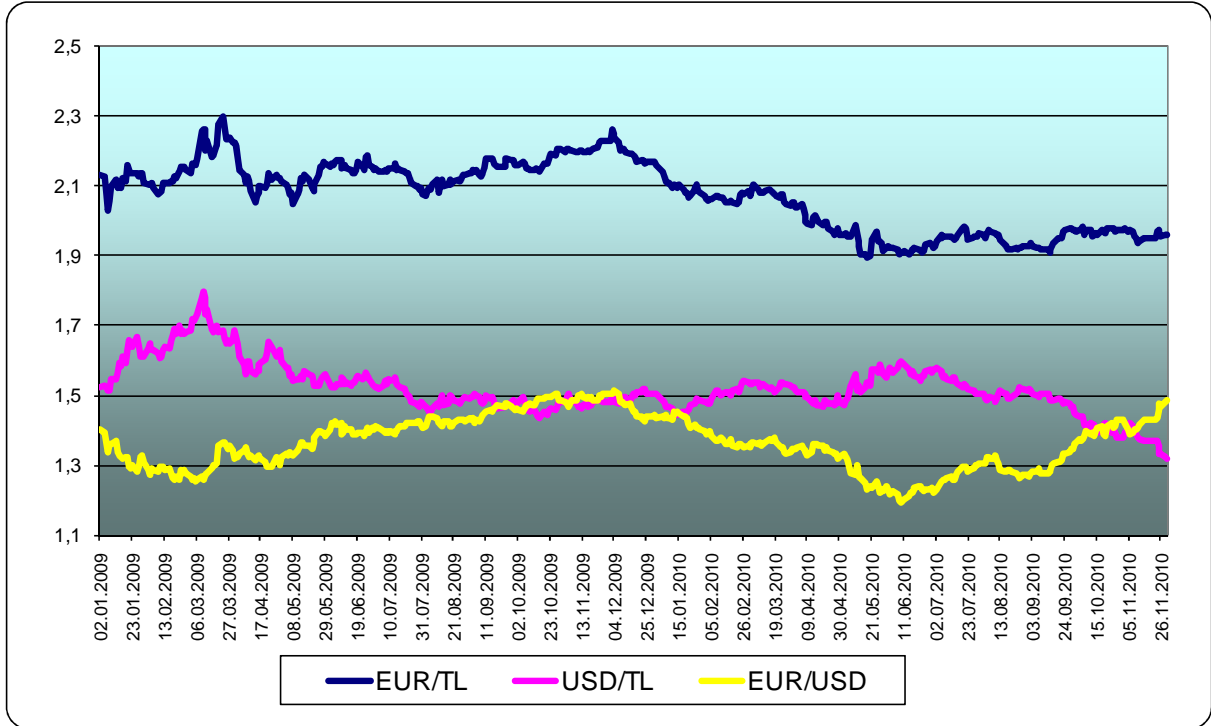
2. KUR - FAİZ RİSKİ İLİŞKİSİ

Türk Bankacılık Sektöründe yabancı para varlık ve yükümlülüklerin ağırlıklı olarak USD ve EUR para birimlerinden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda, anılan para birimlerinin TL karşısındaki değerleri ve EUR/USD paritesinde meydana gelen değişiklikler dolayısıyla sektörün karşılaşılabileceği risklerin incelenmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu bölümde, bankaların aktif pasif yönetimi kur riski ve faiz riski açısından irdelenmiş ve faiz değişimlerinin ilgili para cinsleri itibarıyla yaratabileceği riskler GAP⁵ analizi yardımıyla incelenmiştir.

Bu çerçevede incelenen dönemde USD ve EUR kurları ile €/ \$ paritesinin seyri Grafik 20'den izlenebilmektedir. İncelenen dönemden sonraki kur gelişimini de gösterebilmek adına veri serisi 30.11.2010 haftasına kadar uzatılmıştır.

Grafik 20: Ocak 2009 –Kasım 2010 Dönemi USD ve EUR Kuru ile €/ \$ Paritesi

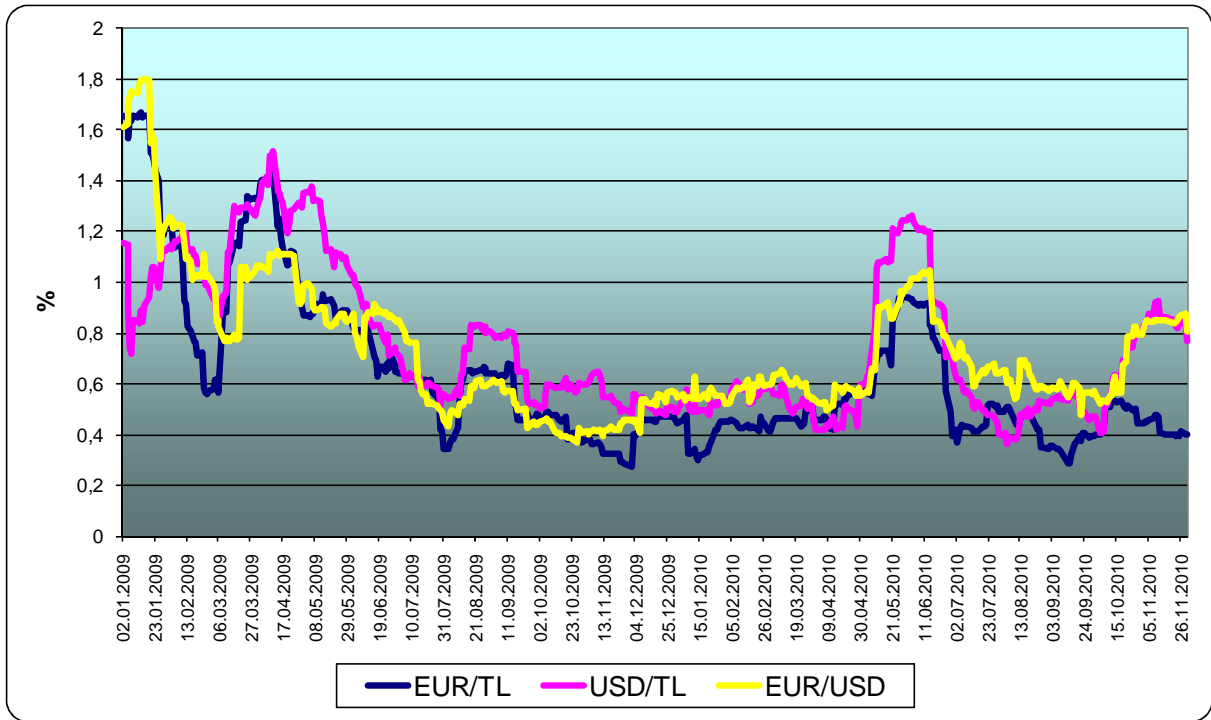
İncelenen dönemin başında, ABD kaynaklı küresel krizin etkisiyle paritede gözlenen düşüş, USD/TL kurunun EUR/TL kurundan daha fazla yükselmesine neden olurken devam eden süreçte EUR/USD paritesindeki artış, USD/TL kurunda azalma eğilimi gözlenmiş ve USD/TL kuru 1,5 TL seviyesinin altına gerilemiştir. 2010 yılının başında paritede gözlenen aşağı yönlü trendle birlikte USD/TL kurunun yeniden 1,5 TL seviyesinin üzerine çıktığı, paritenin yılın ikinci yarısından itibaren ve üçüncü çeyrekte hızlanarak arttığı, USD/TL

⁵ GAP analizi: Yeniden fiyatlama dönemleri itibari ile faize duyarlı varlık ve yükümlülükler arasındaki çeşitli vade dilimlerindeki farka dayalı olarak, faiz değişimlerinin sonuç hesaplarına etkisine yönelik analizi ifade etmektedir.

kurunun da yeniden 1,5 TL seviyesinin altına geldiği gözlenmiştir. EUR/TL kurunda ise, çapraz kurda 2010 yılının başındaki azalma trendine paralel olarak gerileme yaşanmış ve 2,1 TL seviyesinden 1,9 TL seviyesine kadar azalmıştır. Devam eden süreçte EUR/TL kuru genel olarak 1,9-2,0 TL bandında bir seyir izlemiştir.

İncelenen döneme ilişkin USD/TL ve EUR/TL kurları ile €/ \$ paritesinin volatilitesi Grafik 21’de verilmektedir. Rapor döneminden sonraki dönemlerdeki gelişmelere ilişkin fikir vermesi açısından 30.11.2010 tarihine kadar olan dönem de grafiğe dahil edilmiştir. Volatilité hesabında USD/TL, EUR/TL ve €/ \$ paritesinin yüzde değişimlerinin 25 günlük standart sapması esas alınmıştır.

Grafik 21: Ocak 2009 – Kasım 2010 Dönemi Döviz Kurlarının Volatilitesi

2009 yılının başında, küresel kriz kaynaklı volatilité artışının sürdüğü, 2009 yılının ikinci yarısı ile 2010 yılının Nisan ayı sonuna kadar volatilitenin nispeten düşük olduğu dönemler olarak göze çarpmaktadır. 2010 yılının Mayıs-Haziran dönemleri, bazı Avrupa ülkelerinde baş gösteren borç krizi nedeniyle volatilitenin yeniden arttığı ve Euro'nun zayıfladığı bir dönem olarak gözlenmektedir. Ekim-Kasım 2010 dönemlerinde yine Avrupa kaynaklı gelişmeler nedeniyle paritede ve USD/TL kurunda volatilitenin arttığı gözlenmektedir.

Sonuç olarak küresel kriz sonrası dönemde iç piyasalardaki döviz kuruna ilişkin gelişmelerin genellikle yurtdışı gelişmelerden etkilendiği gözlenmektedir. Kurların incelenen dönemdeki gelişimi incelendiğinde, ABD kaynaklı küresel krize karşı uygulanan aşırı genişlemeci para ve maliye politikaları, özellikle finans kuruluşlarına yapılan devlet yardımları, krizin reel sektör yansımaları, özellikle Avrupa'da küresel krizin borç krizine

dönüşme eğilimi kurlardaki ve paritedeki volatilitenin arttığı görülmektedir. Bu gelişmeler doğal olarak iç piyasada YP varlık ve yükümlülükleri bulunan aktörleri de etkilemektedir. Bu kapsamda bankalar da, taşıdıkları döviz pozisyonları ile bağlantılı olarak döviz kurlarındaki gelişmelerden etkilenmekte, artan volatilitenin paralelinde artan kur riskine maruz kalabilmektedirler. Söz konusu gelişmelerin sektörün döviz pozisyonları ve sonuç hesaplarına yansımaları önceki bölümlerde değerlendirilmiştir.

2.1. Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiyatlama Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi

Bu bölümde, Türk bankacılık sektörünün türev işlemler dahil varlık ve yükümlülüklerinin para birimi bazında yeniden fiyatlama dönemine göre GAP analizi yapılmaktadır. GAP analizi ile bankaların farklı para birimleri itibarıyla taşıdıkları pozisyonlarının, ilgili para cinslerindeki faiz değişikliklerine karşı duyarlılığı ölçülmektedir. Bu ölçümde, bilanço dışı türev ürünler de dahil olmak üzere, yeniden fiyatlama dönemlerine göre her bir para birimi cinsinden toplam varlık ve yükümlülüklerin farkları esas alınmıştır.

Türk bankacılık sektörünün toplulaştırılmış varlık ve yükümlülük kalemleri üzerinden yeniden fiyatlama dönemine kalan vadelere göre 3 aylık dilimler dahilinde döviz cinsleri bazında yapılan GAP analizi için, dövize endeksli varlık ve yükümlülükler toplamı her dönem toplam içindeki ağırlığına göre ilgili para birimlerine dağıtılmıştır. İlgili dönemlerde dövize endeksli varlıkların ortalama %57'si USD, %31,2'si EUR cinsindedir.

Türk bankacılık sektörünün yeniden fiyatlama dönemine göre döviz bazında GAP analizi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 9: Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiyatlama Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi

Bin	\$	€	£	\$	TL
Eyl.10	USD	EUR	GBP	DGR	TL
1 Aya Kadar	-39.008.173	-11.236.892	-108.406	-1.412.313	-155.902.559
1 - 3 Ay	-3.873.930	-2.341.268	-19.814	60.968	-1.029.066
3 - 6 Ay	8.186.777	2.758.165	1.922	416.524	78.592.400
6 - 12 Ay	4.783.159	-3.451.349	-6.520	339.604	41.068.859
12 Aydan Uzun	29.084.091	8.653.175	1.915	412.846	166.651.184
Toplam	-828.075	-5.618.170	-130.903	-182.371	129.380.818
Haz.10	USD	EUR	GBP	DGR	TL
1 Aya Kadar	-33.114.249	-14.214.317	-93.388	-1.148.991	-157.790.860
1 - 3 Ay	-1.971.316	-4.300.542	-13.267	56.180	22.913.786
3 - 6 Ay	8.919.607	1.400.448	1.875	440.199	59.302.945
6 - 12 Ay	5.596.499	-325.285	-1.399	454.703	43.791.874
12 Aydan Uzun	29.214.571	7.565.448	1.721	412.118	148.193.851
Toplam	8.645.112	-9.874.247	-104.458	214.209	116.411.596
Mar.10	USD	EUR	GBP	DGR	TL
1 Aya Kadar	-29.547.045	-11.486.714	-134.720	-1.507.825	-142.874.377
1 - 3 Ay	1.745.632	-3.141.580	-10.934	85.636	578.654
3 - 6 Ay	9.167.477	810.414	-7.534	157.996	78.239.034
6 - 12 Ay	2.604.687	-464.543	-2.678	327.707	42.613.578
12 Aydan Uzun	26.227.103	4.423.317	1.110	359.728	132.443.245
Toplam	10.197.854	-9.859.106	-154.756	-576.759	111.000.134
Ara.09	USD	EUR	GBP	DGR	TL
1 Aya Kadar	-29.033.214	-9.250.159	-134.742	-755.791	-139.638.838
1 - 3 Ay	-165.666	-2.899.267	-17.824	146.058	43.744.600
3 - 6 Ay	10.077.957	1.955.668	-2.116	304.802	40.237.254
6 - 12 Ay	1.920.628	-2.344.374	-4.823	172.752	34.229.506
12 Aydan Uzun	21.154.590	4.892.894	1.078	483.207	125.761.577
Toplam	3.954.296	-7.645.239	-158.427	351.029	104.334.099
Eyl.09	USD	EUR	GBP	DGR	TL
1 Aya Kadar	-35.063.945	-6.650.081	25.307	-280.008	-129.943.355
1 - 3 Ay	-3.929.499	-2.669.097	-23.494	37.808	1.405.701
3 - 6 Ay	13.856.425	2.715.041	-1.338	238.534	80.357.972
6 - 12 Ay	4.995.369	-2.106.551	-3.524	114.667	30.292.303
12 Aydan Uzun	21.439.092	4.363.042	1.391	375.820	118.096.616
Toplam	1.297.442	-4.347.646	-1.659	486.822	100.209.237
Haz.09	USD	EUR	GBP	DGR	TL
1 Aya Kadar	-29.508.776	-6.341.366	17.948	-315.901	-118.673.138
1 - 3 Ay	-1.456.923	-4.146.290	-18.075	-38.148	32.466.481
3 - 6 Ay	7.745.767	1.846.695	-1.284	223.670	23.988.351
6 - 12 Ay	6.030.085	843.788	-1.196	202.234	40.315.469
12 Aydan Uzun	21.347.370	4.177.416	1.671	306.014	112.361.153
Toplam	4.157.524	-3.619.757	-937	377.869	90.458.316
Mar.09	USD	EUR	GBP	DGR	TL
1 Aya Kadar	-32.319.863	-2.589.041	24.226	-488.604	-130.993.243
1 - 3 Ay	-1.394.781	-1.678.269	-15.851	-126.722	3.774.292
3 - 6 Ay	10.051.024	-36.061	-4.591	198.401	70.458.098
6 - 12 Ay	3.861.518	748.422	-2.586	306.298	37.116.144
12 Aydan Uzun	20.918.688	4.001.809	1.938	-107.743	101.354.530
Toplam	1.116.587	446.860	3.137	-218.370	81.709.821

Tablodaki negatif değerler, ilgili para birimi ve vade dilimi için yükümlülüklerin varlıkları aştığını, dolayısıyla söz konusu para birimi ve vade diliminde faiz yükselişinin karlılığı olumsuz, faiz düşüşünün ise karlılığı olumlu etkileyebileceğini göstermektedir. Tablodaki pozitif tutarlar ise, ilgili para birimi ve vade diliminde varlıkların yükümlülüklerden fazla olduğunu, dolayısıyla söz konusu para birimi ve vade diliminde faiz yükselişinin karlılığı olumlu, faiz düşüşünün ise karlılığı olumsuz etkileyeceğini göstermektedir. Bu çerçevede her vade dilimi ve para birimindeki negatif veya pozitif tutarların büyüklüğü ile sektörün faiz duyarlılığı arasında doğru orantılı bir ilişkinin varlığından söz edilebilir.

Bu kapsamda GAP analizine ilişkin olarak yukarıda verilen tablo değerlendirildiğinde;

- Kısa vadede tüm para birimlerinde sektörün negatif GAP ile çalışmasının, faiz riski açısından pozisyonların büyüklüğü ölçüsünde risk yarattığı, bu kapsamda sektörün kısa vadede sırasıyla TL, USD ve EUR faiz oranlarına duyarlı olduğu,
- 1 aya kadar vadede tüm para birimlerinde, 1-3 ay arası vade diliminde diğer haricinde tüm para birimlerinde negatif GAP bulunduğu,
- 3-6 ay arası vade diliminde tüm para birimlerinde, 6-12 ay arası vade diliminde EUR ve GBP hariç tüm para birimlerinde pozitif GAP olduğu,
- Tüm para birimlerinde 12 aydan uzun vadede pozitif GAP olduğu,
- Sektörün yabancı para birimleri içerisinde faize duyarlı pozisyonunun USD para biriminde yoğunlaştığı,
- Önceki yılın aynı dönemine göre 1 aya kadar vade diliminde GBP dışındaki tüm para birimlerinde negatif GAP artarken, GBP’de pozitif GAP’ten negatif GAP’e dönüldüğü,
- Toplam pozisyonlar bakımından 2010 yılının son çeyreğinde ciddi değişimler olduğu, bu çerçevede, sektörün USD GAP’inin Haziran 2010’da 8,6 milyar USD pozitif iken Eylül 2010’da 828 milyon USD negatif GAP’e dönüştüğü, EUR negatif GAP’inin aynı dönemlerde 9,9 milyar EUR’dan 5,6 milyar EUR’ya gerilediği, TL’de ise 116 milyar TL olan pozitif GAP’in 129 milyar TL’ye yükseldiği,
- Eylül 2010 itibarıyla 1 puanlık faiz artışının, tüm para birimlerinde 3 aya kadar vade diliminde negatif GAP bulunması nedeniyle; TL’de 1.569 milyon TL, USD’de 429 milyon USD, EUR’da 136 milyon EUR tutarında yıllık zarara yol açacağı,
- Eylül 2010 döneminde, TL dışındaki tüm para birimlerinde ve tüm vade dilimlerinde negatif kümülatif GAP bulunduğu, TL’de ise yalnızca 12 aydan uzun vadede pozitif GAP bulunduğu,

anlaşılmaktadır.

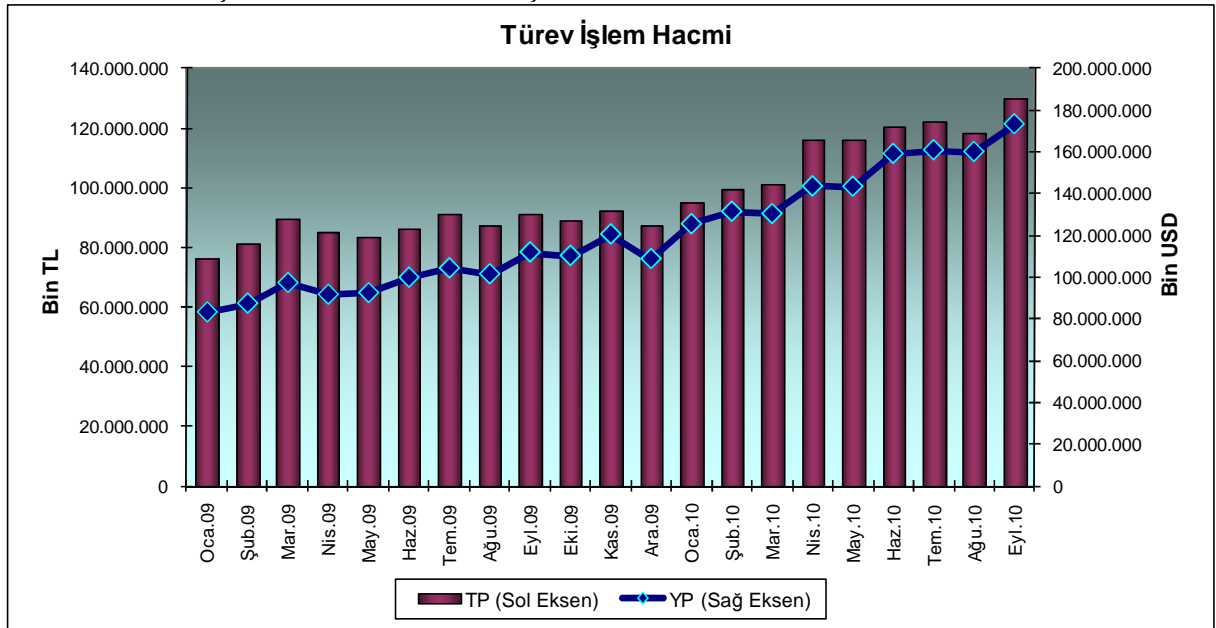
Sonuç olarak, özellikle 1 aya kadar vadede tüm para birimlerinde büyük tutarlarda negatif GAP bulunması, her ne kadar küresel kriz sürecinde faizlerin düşmesi nedeniyle banka bilançolarına olumlu yansımış olsa da, yakından izlenmesi ve sektör tarafından iyi yönetilmesi gereken bir faiz riski oluşturmaktadır. Özellikle USD, EUR ve TL para birimleri cinsinden negatif GAP'in kısa vadede faiz artışları olması halinde karlılığı olumsuz etkileme potansiyeli olduğu ve bu nedenle dikkatle izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Sektörün yabancı para net genel pozisyonunun düşük seviyelerde seyretmesi ve kurlardaki volatilitenin kriz sürecindeki düzeyine göre nispeten azalmış olması, sektörün kur riskinden çok faiz riskine duyarlı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, küresel kriz sonrası oluşan istikrarsız ortamın, Avrupa'da baş gösteren borç krizi ile bir süre daha devam edeceği göz önünde bulundurularak, sadece toplam yabancı para pozisyonun dengelenmesi değil, çapraz kurlardaki gelişmeleri de dikkate alan para birimi bazında yabancı para pozisyon yönetimi yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

3. TÜREV SÖZLEŞMELER

Türk bankacılık sektörünün bilançosunda, bilanço dışı işlemleri arasında gösterilen türev sözleşmelerin hacmi, 2008 yılının son çeyreğinde küresel kriz nedeniyle sektörün bilanço içi pozisyon açığını kapatmasına bağlı olarak azalış göstermiş, 2009 yılının ilk çeyreğinden itibaren yeniden artış trendine girmiştir.

Eylül 2010 itibarıyla işlemlerin hem alım hem de satım bacakları dikkate alındığında TP türev işlemlerin 2009 yılı sonuna göre %48,4, YP işlemlerin ise %59,5 arttığı gözlenmiştir.

Grafik 22: Türev İşlem Hacminin TP-YP Gelişimi

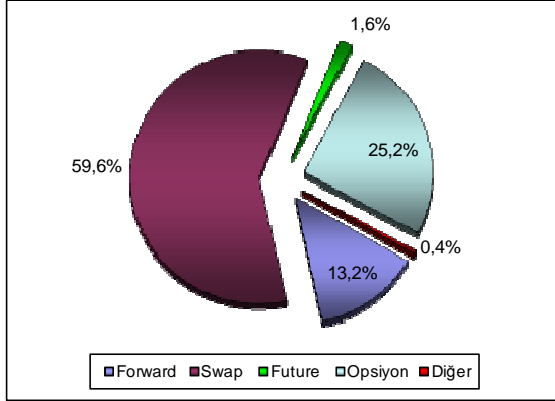

Türev işlemler, yürürlükteki mevzuat uyarınca muhasebe tekniği açısından çift bacaklı olarak muhasebeleştirilmektedir. Örneğin bir vadeli döviz alım-satım (forward) sözleşmesi muhasebeleştirilirken, hem sözleşmesinin vadesinde alınacak tutar hem de verilecek tutar ayrı ayrı kaydedilmekte, dolayısıyla tek bir kontrattan doğan alacak ve yükümlülük ayrı ayrı kayıtlara yansıtılmaktadır. Bu durum, türev işlemlerin bilançoda yaklaşık iki katı hacimle yer almasına neden olmaktadır. Analizlerin isabeti açısından raporun bundan sonraki bölümünde türev işlemlere ilişkin verilecek bakiyeler tek bacaklı olarak ifade edilecektir.

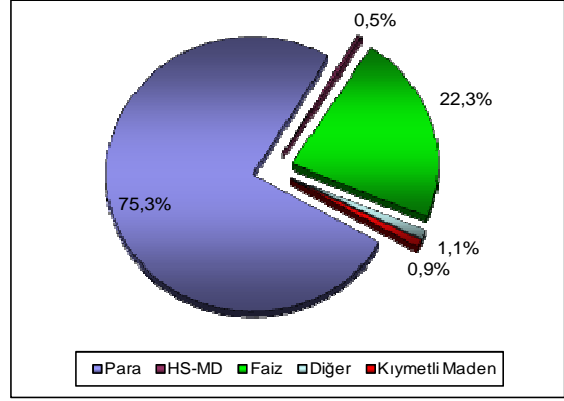
- Eylül 2010 sonu itibarıyla, sektörde gerçekleştirilen türev sözleşmelerin, %59,6'sı swap, %25,2'si opsiyon ve %13,2'si ise forward sözleşmelerinden oluşmaktadır.

- 2010 Eylül ayında türev işlemlerin sözleşmeye konu varlıklara göre dağılımı incelendiğinde, işlemlerin %75,3'ünün konusunun para, %22,3'ünün konusunun faiz olduğu görülmektedir.

Grafik 23: Tür Bazında Türev İşlemler

Grafik 24: Konu Bazında Türev İşlemler

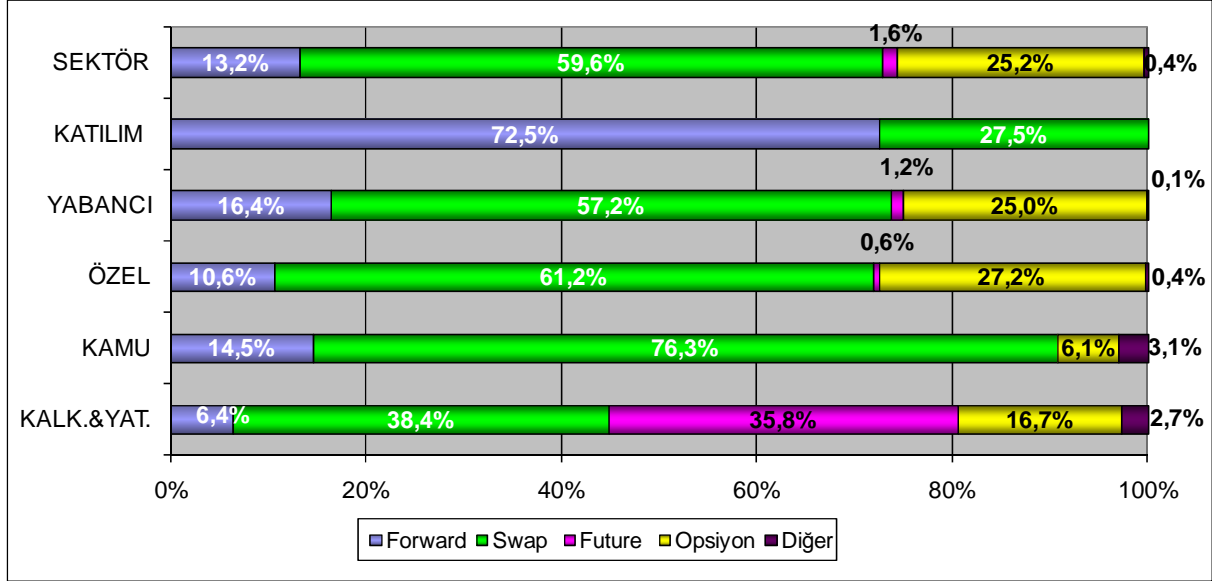

- Türk bankacılık sektöründe gerçekleştirilen türev işlem hacminin Eylül 2010 itibarıyla %57,8'i özel ve %35,7'si yabancı bankalar grubunca gerçekleştirilmiştir.

- Türev işlem türlerinin toplam içindeki payları bakımından incelendiğinde, swap işlemlerinin toplam türev işlemler içindeki payının en yüksek olduğu banka grubu kamu bankalarıdır. Forward işlemleri diğer tüm banka gruplarında toplam türev işlemlerin %17'sini geçmiyor iken katılım bankalarında söz konusu oran %72,5'tir. Önceki yılın aynı döneminde katılım bankaları yalnızca forward işlemi raporlarken, bu dönem swap sözleşmeleri de raporlamaya başlamışlardır.

-Yabancı ve özel bankaların türev işlem hacimlerinin sırasıyla %57,2 ve %61,2'sini swap işlemleri oluştururken, her iki grupta da ikinci sırayı opsiyonlar, üçüncü sırayı ise forward sözleşmeleri almaktadır.

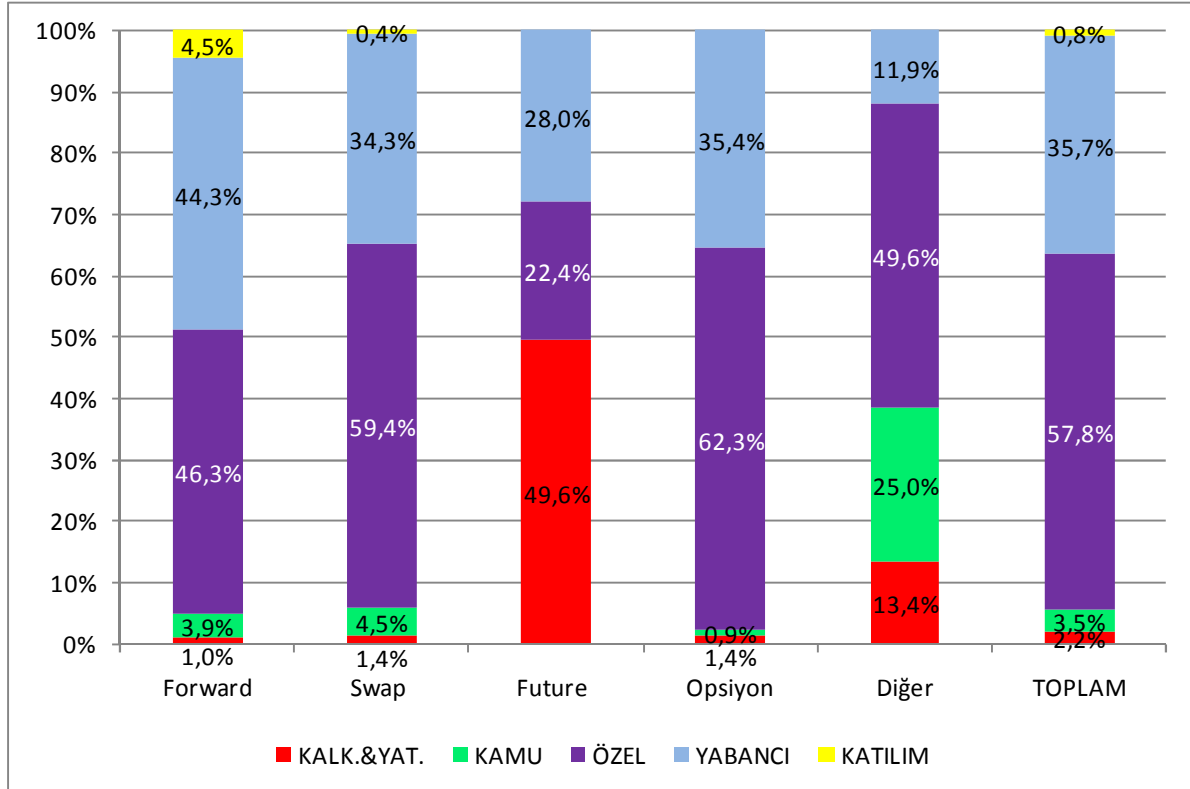
- Kalkınma ve yatırım bankaları grubunda türev işlemlerin %38,4'ü swap sözleşmelerinden oluşurken %35,8'lik payı ile ikinci sırayı sektör payı sadece %1,6 olan future işlemleri almaktadır.

Grafik 25: Banka Gruplarınca Gerçekleştirilen Türev İşlemlerin Dağılımı (Eylül 2010)

- Sektörde gerçekleştirilen opsiyon sözleşmelerinde önceki yılın aynı döneminde %25,6 olan yabancı bankaların payı, Eylül 2010'da %35,4'e yükselirken özel bankaların payı aynı dönemde %72,1'den %62,3'e gerilemiştir.

- Sektörde en fazla kullanılan işlem türü olan swapların %59,4'ü özel bankalar, %34,3'ü ise yabancı bankalar tarafından gerçekleştirilmektedir.

- Sektör payı %2,2 olan future işlemlerinin yaklaşık yarısı kalkınma ve yatırım bankalarınınca gerçekleştirilmektedir.

Grafik 26: Türev İşlemlerin Banka Grupları Bazında Dağılımı (Eylül 2010)

Türk Bankacılık sektöründe Eylül 2010 itibarıyla yapılan işlemlerin %6,7'si (13,2 milyar TL), hedge (korunma) amaçlı yapılan işlemler olarak sınıflanmakta ve büyük kısmı (12,7 milyar TL) swap işlemlerinden oluşmaktadır. Gerçeğe uygun değer riskinden korunma amaçlı işlemler sektör genelinde, uzun vadeli ve sabit faizli konut ve diğer bireysel kredilerden kaynaklanan rayiç değer riski için yapılmaktadır. Nakit akış riskinden korunma amaçlı işlemler, kısa vadeli mevduat ve repo işlemleri ile değişken faizli yurtdışından temin edilen sendikasyon/sekürütizasyon kredileri için, yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma amaçlı işlemler ise yurtdışı iştirakler için tesis edilebilmektedir.

Eylül 2010 dönemi itibarıyla, türev işlemlerin kalan vadelerine göre vade dağılımı Tablo 10 ve Tablo 11'de izlenebilmektedir. Buna göre toplam türev sözleşmelerin %35,1'i 1 aya kadar vadeli iken %20,8'i 1-5 yıl arası vadeye sahiptir.

Forward ve diğer olarak sınıflanan türev işlemlerin yarısından fazlası 1 aya kadar vadeli iken aynı oran swap işlemler için %32,1, opsiyon işlemleri için ise %35,1'dir. Swap sözleşmelerinin %31,6'sının vadesi 1-5 yıl arasında olup, bu vade dilimindeki tüm türev işlemlerin %90,5'i swaplardan oluşmaktadır. 5 yıl üzeri vade dilimlerinde de yine swap işlemlerin ağırlığı bulunmaktadır. Uzun vadeli swap işlemlerinin ağırlıklı olarak konut finansmanı amacıyla uzun vadeli kullanılan kredilerin fonlanmasında, faiz ve likidite riski yönetimi amacıyla yapıldığı değerlendirilmektedir.

Tablo 10: Türev İşlemlerin Vadesine Göre Dağılımı –Eylül 2010 İtibarıyla (Bin USD)⁶

Bin USD	1 Aya Kadar	1-3 Ay	3-6 Ay	6-12 Ay	1-5 Yıl	5-10 Yıl	10 Yıl Üzeri	Toplam
Forward	9.242.789	4.308.170	1.639.170	1.808.095	268.585	90.987	529.326	17.887.122
Swap	25.796.388	8.335.072	8.433.369	4.965.752	25.409.172	5.999.799	1.468.244	80.407.796
Future	82.825	196.243	1.092.211	732.429	0	0	0	2.103.708
Opsiyon	11.948.564	7.892.451	6.430.168	5.504.997	2.261.856	0	0	34.038.035
Diğer	304.585	35.641	32.339	9.729	147.292	58.754	0	588.339
Toplam	47.375.150	20.767.577	17.627.257	13.021.001	28.086.904	6.149.540	1.997.570	135.025.000

Tablo 11: Türev İşlemlerin Vadesine Göre Dağılımı –Eylül 2010 İtibarıyla (% Pay)

	1 Aya Kadar	1-3 Ay	3-6 Ay	6-12 Ay	1-5 Yıl	5-10 Yıl	10 Yıl Üzeri	Toplam
Forward	51,7%	24,1%	9,2%	10,1%	1,5%	0,5%	3,0%	100,0%
Swap	32,1%	10,4%	10,5%	6,2%	31,6%	7,5%	1,8%	100,0%
Future	3,9%	9,3%	51,9%	34,8%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Opsiyon	35,1%	23,2%	18,9%	16,2%	6,6%	0,0%	0,0%	100,0%
Diğer	51,8%	6,1%	5,5%	1,7%	25,0%	10,0%	0,0%	100,0%
Toplam	35,1%	15,4%	13,1%	9,6%	20,8%	4,6%	1,5%	100,0%

⁶ Türev işlemlerin tabloda yer alan vadeler bazında dağılımı elde edilirken ilgili vadelerin bitiş tarihleri de hesaplamada dikkate alınmıştır. Örnek olarak, 1-5 yıl vade için, kalan vade>365 gün ve kalan vade<=1825 gün koşulu ile hesaplama yapılmıştır.

Türev işlemlerin para birimleri bazında dağılımı izleyen tabloda verilmektedir. Tablodan da görüleceği üzere USD, TL ve EUR ile yapılan işlemlerin toplam içindeki payı %95,7 olup, yoğunlaşma bu üç para biriminde oluşmuştur. Bunun dışında, toplamı 1 milyar USD’yi aşan para birimleri, 2,2 milyar USD ile GBP ve 1,6 milyar USD ile JPY’dir⁷.

Tablo 12: Türev İşlemlerin Para Birimlerine Göre Dağılımı (Eylül 2010) (Bin USD)

Bin USD	Para Birimi	Forward	Swap	Future	Opsiyon	Diğer	Toplam	% Pay
AED	B.Arap Emirlikleri Dirhemi	46	1.872	0	0	0	1.918	0,0%
AUD	Avustralya Doları	9.370	27.545	0	0	280	37.196	0,0%
CAD	Kanada Doları	26.475	15.775	0	9.083	5.133	56.466	0,0%
CHF	İsviçre Frangı	109.657	445.803	0	257.316	3.682	816.458	0,6%
DGR	Diğer	628	25	0	518	0	1.171	0,0%
DKK	Danimarka Kronu	1.096	36.900	0	0	0	37.996	0,0%
EUR	Avrupa Para Birimi	6.303.381	15.186.427	1.034.671	9.206.628	93.232	31.824.338	23,6%
GBP	İngiliz Paundu	400.666	1.439.455	297	357.616	3.414	2.201.448	1,6%
HUF	Macar Forinti	8.184	0	0	0	0	8.184	0,0%
JPY	Japon Yeni	430.766	178.592	4.327	911.809	31.072	1.556.565	1,2%
MXN	Meksika Pezosu	2.044	1	0	0	0	2.045	0,0%
NOK	Norveç Kronu	1.209	26.316	0	0	743	28.268	0,0%
NZD	Yeni Zelanda Doları	0	90	0	0	153	243	0,0%
PLN	Polonya Zlotisi	6.824	0	0	0	0	6.824	0,0%
RUB	Rusya Rublesi	1.178	1.542	0	0	0	2.721	0,0%
SEK	İsveç Kronu	70.187	43.233	0	0	52	113.472	0,1%
SGD	Singapur Doları	0	57	0	0	25	83	0,0%
TRY	Yeni Türk Lirası	4.147.197	18.242.903	73.002	9.474.271	169.864	32.107.237	23,8%
USD	Amerikan Doları	5.856.847	44.734.432	776.166	13.594.269	274.305	65.236.019	48,3%
XAG	Gümüş	3.409	0	0	0	0	3.409	0,0%
XAU	Altın	502.520	25.418	215.245	226.526	6.384	976.093	0,7%
ZAR	Lesoto Randi	5.440	1.408	0	0	0	6.847	0,0%
	Toplam	17.887.122	80.407.796	2.103.708	34.038.035	588.339	135.025.000	100,0%

Bankacılık sektöründe gerçekleştirilen türev işlemler karşı taraf bazında incelendiğinde;

- Toplam türev sözleşmelerin %70,8’inin karşı tarafının on-shore bankalar, %16,5’inin ise on-shore tüzel kişiler olduğu,
- Off-shore bankaların karşı tarafı olduğu sözleşmelerin toplam içindeki payının yalnızca %0,2 olduğu,
- Swap sözleşmelerinin %92,6’sının on-shore banka veya mali kuruluşlarla yapıldığı,
- Opsiyon işlemlerinin %52,7’sinin, forward işlemlerinin ise %42,1’inin on-shore bankalarla yapıldığı,
- Gerçek kişilerle yapılan türev sözleşmeler içinde en fazla paya sahip işlemlerin %74,4 ile opsiyon, %22 ile forward sözleşmeler olduğu,

⁷ Türev sözleşmelerin vadesinde, yükümlülüğün yerine getirileceği para birimi farklılaşabilmektedir.

- Tüzel kişilerle yapılan sözleşmeler içinde en fazla paya sahip işlemlerin %40,2 ile opsiyon, %33,9 ile forward işlemleri olduğu, anlaşılmaktadır.

Tablo 13: Türev İşlemlerin Karşı Taraf Bazında Dağılımı (Eylül 2010)

Bin USD	Off Shore Banka	On Shore Banka	On Shore Mali Kuruluş	On Shore Tüzel Kişi	On Shore Gerçek Kişi	Toplam
Forward	0	7.530.617	875.967	7.535.403	1.945.135	17.887.122
Swap	242.001	69.002.996	5.466.493	5.620.096	76.209	80.407.796
Future	0	758.944	1.170.367	80.816	93.580	2.103.708
Opsiyon	38.795	17.950.376	536.494	8.928.638	6.583.733	34.038.035
Diğer	0	345.336	41.647	49.157	152.200	588.339
Toplam	280.796	95.588.269	8.090.968	22.214.110	8.850.857	135.025.000

Bankaların imzaladıkları türev sözleşmelerinin karşı tarafı olan müşterilerin yerleşik buldukları ülkeler incelendiğinde,

- Toplam işlemlerin %47,4'ünün İngiltere, %25,8'inin Türkiye ve %8,7'sinin Fransa'da yerleşikler ile yapıldığı,

- Forward ve opsiyon sözleşmeleri dışındaki diğer tüm türev işlemlerin yarıdan fazlasının İngiltere'de yerleşiklerle yapıldığı,

- Türev işlemler içinde en fazla ağırlığa sahip swap sözleşmelerinin %59'unun İngiltere, %11,7'sinin Fransa ve %8,8'inin Türkiye'de yerleşikler ile yapıldığı,

- Opsiyon sözleşmelerinin %47,4'ünün Türkiye ve %29,9'unun İngiltere'de yerleşikler ile gerçekleştirildiği,

- Forward sözleşmelerin ise %61,8'inin Türkiye, %26,2'sinin ise İngiltere'de yerleşiklerle yapıldığı

- Tüm türev sözleşmelerde önceki yılın aynı dönemine göre İngiltere ve Türkiye'de yerleşiklerle yapılan işlemlerin toplam içindeki ağırlığının artış gösterdiği, anlaşılmaktadır.

Türev işlemlerin ülke bazında dağılımı izleyen tabloda verilmektedir.

Tablo 14: Türev İşlemlerin Ülke Bazında Dağılımı (Eylül 2010)

Bin USD	Bin USD	Forward	Swap	Future	Opsiyon	Diğer	Toplam	% Pay
AD	Andorra	2.654	0	0	0	0	2.654	0,0%
AE	Birleşik Arap Emirlikleri	23.742	345	0	0	0	24.086	0,0%
AL	Arnavutluk	0	2.121	0	0	0	2.121	0,0%
AT	Avusturya	163.807	135.957	0	6.013	0	305.777	0,2%
AU	Avustralya	1.000	0	0	0	0	1.000	0,0%
BE	Belçika	11.015	1.823.104	0	377.798	0	2.211.917	1,6%
BG	Bulgaristan	0	345	0	0	0	345	0,0%
BH	Bahreyn	0	2.045	0	6.879	340	9.264	0,0%
BZ	Belize	12.974	0	0	0	0	12.974	0,0%
CA	Kanada	997	85.203	0	97	0	86.297	0,1%
CH	İsviçre	209.443	2.191.821	0	1.538.268	0	3.939.532	2,9%
CY	Kıbrıs	12.738	1.181	0	882	0	14.802	0,0%
DE	Almanya	194.450	4.337.472	0	1.547.165	458	6.079.545	4,5%
DK	Danimarka	1.000	126.187	0	0	0	127.186	0,1%
FI	Finlandiya	1.356	10.512	0	0	0	11.868	0,0%
FR	Fransa	733.132	9.371.063	0	1.577.819	24.797	11.706.810	8,7%
GB	İngiltere	4.680.144	47.404.596	1.373.213	10.184.418	317.937	63.960.308	47,4%
GR	Yunanistan	95.033	372.596	0	281.617	0	749.246	0,6%
HK	Hong Kong	123	0	0	0	0	123	0,0%
HU	Macaristan	0	1.502	0	0	0	1.502	0,0%
IE	İrlanda	3.000	6.337	0	0	0	9.336	0,0%
IL	İsrail	0	1.309	0	0	0	1.309	0,0%
IT	İtalya	72.730	14.938	0	327	0	87.995	0,1%
JP	Japonya	8.971	71.129	0	0	0	80.100	0,1%
KK	KKTC	11.697	125.631	0	2.455	0	139.783	0,1%
KW	Kuveyt	0	39.250	0	0	0	39.250	0,0%
LU	Lüksemburg	0	580.050	0	9.961	0	590.011	0,4%
MT	Malta	33.137	235.243	0	68.061	0	336.441	0,2%
NL	Hollanda	100.021	944.400	0	304.966	0	1.349.387	1,0%
NO	Norveç	1.027	7.365	0	0	0	8.392	0,0%
OM	Umman	0	0	0	11.499	0	11.499	0,0%
PL	Polonya	2.721	18.399	0	0	0	21.120	0,0%
PT	Portekiz	669	444.378	0	0	0	445.048	0,3%
RO	Romanya	0	402.815	0	0	0	402.815	0,3%
RU	Rusya Federasyonu	0	1.542	0	678	0	2.220	0,0%
SE	İsveç	3.984	7.002	0	0	0	10.987	0,0%
SG	Singapur	7.924	47.633	0	0	0	55.557	0,0%
SK	Slovakya	0	482	0	0	0	482	0,0%
SZ	Svaziland	0	0	0	1.037	0	1.037	0,0%
TH	Thailand	0	0	0	390	0	390	0,0%
TR	Türkiye	11.062.862	7.093.250	256.718	16.122.492	244.808	34.780.131	25,8%
US	ABD	434.767	4.500.593	473.777	1.995.214	0	7.404.351	5,5%
	Toplam	17.887.122	80.407.796	2.103.708	34.038.035	588.339	135.025.000	100,0%

Bankaların kendi risk gruplarına dahil kişi ve kuruluşlarla yapılan türev sözleşmeler, toplam türev işlem bakiyesinin %13,8'ine tekabül etmektedir. Sektörde gerçekleştirilen swap işlemlerinin %15,5'i, forward'ların %14,1'i, opsiyonların %9,5'i ve future'ların %17,4'ü banka risk grupları ile gerçekleştirilmiştir.

Kendi risk grupları ile yaptıkları türev işlemler incelendiğinde, bu kapsamdaki işlemlerin %99'unun özel bankalar ile yabancı bankalar tarafından gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. Yabancı bankalar toplam türev işlemlerinin %29'unu kendi risk grupları ile gerçekleştirirken, söz konusu oran özel bankalarda %5,7 düzeyindedir.

Yabancı bankalar, swap sözleşmelerinin %36,1'ini, forward işlemlerinin %22,6'sını, opsiyonların ise %18,5'ini kendi risk grupları ile gerçekleştirmişlerdir.

Özel bankalar, swaplarının %5,2'sini, forward işlemlerinin %6,8'ini ve opsiyon işlemlerinin %4,8'ini kendi risk grupları ile gerçekleştirmişlerdir.

SONUÇ

Türk bankacılık sektörü, bilanço içi yabancı para pozisyonunu bilanço dışı türev işlemler ile dengelemekte ve kur riskini sınırlı düzeyde tutabilmektedir. Banka ve grup bazında farklılaşabilmekle birlikte, genel olarak sektörün piyasalarda dalgalanmaların yaşandığı, istikrarın azaldığı veya volatilitenin (dolayısıyla risklerin) arttığı dönemlerde bilanço içi pozisyonunu azaltma eğiliminde olduğu gözlenmiştir. İnceleme döneminde yabancı para net genel pozisyonu ile ilgili yasal sınırlara uyum konusunda sektörde herhangi bir olumsuzluk gözlenmemiştir. Bankaların kur riski konusunda farkındalık düzeyinin yüksek, doğrudan maruz kaldıkları risklerin ise makul seviyede olduğu görülmektedir.

Türk bankacılık sektörünün kur riski genel olarak değerlendirildiğinde,

- Bilanço dışı türev işlemler ile bilanço içi pozisyonun dengelenmesinin, yabancı para net genel pozisyonunu ve dolayısıyla kur riskini sınırladığı,
- Yabancı Para Pozisyon hesabında YP olarak dikkate alınan dövize endekli varlıkların 16,2 milyar USD olduğu, dövize endekli yükümlülüklerin çok düşük tutarlarda olduğu,
- İnceleme kapsamındaki tüm dönemlerde YPNGP / Özkaynak oranının yasal sınırlar dahilinde olduğu,
- Sektörün bilanço içi açık pozisyonunun küresel kriz sürecinin devamı olarak 2009 yılının ilk çeyreğinde kapandığı, devam eden süreçte alınan küresel tedbirler ve piyasalardaki olumlu gelişmelerle paralel olarak yeniden artış eğilimine girdiği ve söz konusu trendin incelenen dönemin sonuna kadar sürdüğü,
- Eylül 2010 sonu itibarıyla sektörün kullandırmış olduğu dövize endekli kredilerin 15,4 milyar USD, YP kredilerin ise 84,9 milyar USD olduğu,
- Sektörün YP kredilerinin, 30,8 milyar USD'si off-shore şubelerden olmak üzere toplam 32,3 milyar USD tutarındaki kısmının yurtdışı şubeler aracılığı ile kullandırıldığı,
- Kambiyo mevzuatında yapılan değişiklik sonucunda, sektörün reel sektöre yurtdışından YP kredi kullanımının azalarak yurtiçine kaydığı, bu kapsamda önceki yılın aynı dönemine göre yurtdışı şubelerden kullandırılan YP kredilerin toplamda 7,3 milyar USD'lik (%18,4) bir azalma ile Eylül 2010 itibarıyla 32,3 milyar USD'ye gerilediği, yurtiçi şubelerden kullandırılan YP kredilerin ise 24,7 milyar USD (%88,7) artarak 52,6 milyar USD seviyesine yükseldiği,

- Türkiye’de kurulu bankaların yurtdışı şubelerinden ve konsolidasyona tabi yurtdışı ortaklıklarından, Hazine Müsteşarlığı haricindeki Türkiye’de yerleşik banka dışı kesime kullanılan kredi tutarının, önceki rapor dönemine göre 6,3 milyar USD azalarak 36,6 milyar USD olarak gerçekleştiği,
- Sektörün türev işlemlerden Mart-Haziran 2009 dönemi hariç genelde zarar ettiği, Mart-Mayıs 2009 dönemi hariç diğer dönemlerde de genelde kambiyo karı elde ettiği, 2010 yılı başından itibaren türev işlemlerden kaynaklanan zarar tutarının hızlanarak arttığı, buna karşılık bilanço içinde kambiyo karlarının da artarak net zarar tutarını dengelediği, türev işlemlerden kaynaklanan zarar tutarındaki artışın kambiyo karlarındaki artıştan fazla olmasının, net zarar tutarının da 2010 yılının ikinci çeyreğinden itibaren artış trendine girmesine neden olduğu,
- Sektörün bilanço dışı pozisyonunun en önemli bileşeninin önceki dönemlerde olduğu gibi swap işlemleri olduğu,
- Banka veya banka grupları bazında istisnai durumlar olmakla birlikte genellikle bankaların bilanço içi TP-YP kompozisyonunu ve/veya sabit-değişken faiz yapısını etkilemeye veya aktif-pasif vade yapısını değiştirmeye yönelik olarak, fon yönetimi kapsamında swap işlemlerine başvurdukları, diğer türev sözleşmelerin ise genelde müşteri taleplerine yönelik olarak yapıldığı ve çoğunlukla diğer türev işlemlerde nette yüksek düzeyde pozisyon taşınmadığı,
- Sektörün bilanço içi pozisyon açığının belirleyicisinin büyük ölçüde yabancı bankalar olduğu, özel bankaların ve kamu bankalarının da bu açığa katkıda buldukları,
- İncelenen dönemde, kamu bankalarının genelde bilanço içi açık pozisyonla çalıştıkları, 2010 yılı içinde grubun bilanço içi pozisyonunun seyrinde, kamu bankalarının kısa süreli nakit yönetiminde aldıkları kararlar ve bu çerçevede gerçekleştirdikleri swap işlemlerinin etkili olduğu,
- 2008 yılı son çeyreğinde küresel krizin etkileri nedeniyle bilanço içi fazla pozisyonla çalışmaya başlayan özel bankaların, söz konusu trendin devamı olarak 2009 yılının ilk yarısında da bilanço içinde fazla pozisyon taşıdıkları, ikinci çeyrekte itibaren bilanço içi fazla pozisyon tutarlarını azaltarak 2009 yılı Haziran ayının ortasından itibaren yeniden açık pozisyonla çalışmaya başladıkları,
- Yabancı bankaların incelenen dönem boyunca bilanço içi açık pozisyonla çalıştıkları, döviz likiditesi sağlama bakımından yabancı hakim ortak avantajı

sayesinde sektör genelinden farklı olarak yurtiçi veya yurtdışı piyasalarda yaşanan dalgalanmalara göre pozisyonlarını kapatma yoluna gitmedikleri, bilanço içi ve bilanço dışı pozisyonlarının 6-11 milyar USD aralığında kaldığı, bunun sonucu olarak net genel pozisyonlarının da sifıra yakın düzeyde olduğu,

- Sektörün yabancı para pozisyonuna katkısı son derece sınırlı olan kalkınma ve yatırım bankaları grubunun, 2009 yılı boyunca ve 2010 yılının ilk çeyreğinde bilanço içi fazla pozisyonla çalıştığı, sonraki dönemlerde grubun bilanço içi ve bilanço dışı pozisyonunun, ilgili tarihlerde akdedilen türev sözleşmelerin büyüklüğüne ve yönüne bağlı olarak keskin artış ve azalışlar gösterdiği,
- Katılım bankalarının incelenen dönem boyunca bilanço içi fazla pozisyonla çalıştıkları, bilanço dışı türev sözleşmeler ile net genel pozisyonlarını dengeledikleri, en fazla başvurdukları türev işlemin sektör genelinden farklı olarak forward sözleşmeler olduğu, faaliyet yapıları gereği dövizde endeksli kredilerin bilanço içi pozisyonlarında önemli yer tuttuğu,
- 2009 yılının başında, küresel kriz kaynaklı volatilitenin etkilerinin devam ettiği, 2009 yılının ikinci yarısı ile 2010 yılının Nisan ayı sonuna kadar volatilitenin nispeten düşük olduğu, 2010 yılının Mayıs-Haziran dönemlerinde bazı Avrupa ülkelerinde baş gösteren borç krizi nedeniyle volatilitenin yeniden arttığı,
- Kısa vadede tüm para birimlerinde sektörün negatif GAP ile çalışmasının, faiz riski açısından pozisyonların büyüklüğü ölçüsünde risk yarattığı, bu kapsamda sektörün kısa vadede sırasıyla TL, USD ve EUR faiz oranlarına duyarlı olduğu,
- Eylül 2010 döneminde, TL dışındaki tüm para birimlerinde ve tüm vade dilimlerinde negatif kümülatif GAP bulunduğu, TL’de ise yalnızca 12 aydan uzun vadede pozitif GAP bulunduğu,
- Toplamda, sektörün en fazla TL faiz oranlarına, YP’de ise USD para birimine duyarlı olduğu, kısa vadede (1 aya kadar vade) faizlerin yükselmesinin karlılığı olumsuz şekilde etkileyeceği,
- Sektörün yabancı para net genel pozisyonunun düşük seviyelerde seyretmesi ve kurlardaki volatilitenin kriz sürecindeki düzeyine göre nispeten azalmış olmasının, sektörün kur riskinden çok faiz riskine duyarlı olduğunu gösterdiği,
- Küresel kriz sonrası oluşan istikrarsız ortamın, Avrupa’da baş gösteren borç krizi ile bir süre daha devam edeceği göz önünde bulundurularak, sadece toplam

yabancı para pozisyonun dengelenmesi değil, çapraz kurlardaki gelişmeleri de dikkate alan para birimi bazında yabancı para pozisyon yönetimi yapılması gerektiği,

- Türk bankacılık sektöründe gerçekleştirilen türev işlem hacminin Eylül 2010 itibarıyla %57,8'inin özel ve %35,7'sinin yabancı bankalarca gerçekleştirildiği,
- Eylül 2010 sonu itibarıyla, sektörde gerçekleştirilen türev sözleşmelerin, %59,6'sının swap, %25,2'sinin opsiyon ve %13,2'sinin ise forward sözleşmelerinden oluştuğu,
- 2010 Eylül ayında türev işlemlerin %75,3'ünün konusunun para, %22,3'ünün konusunun faiz olduğu,
- Toplam türev sözleşmelerin %70,8'inin karşı tarafının on-shore bankalar, %16,5'inin ise on-shore tüzel kişiler olduğu
- Türev sözleşmelerin karşı taraflarının yerleşik olduğu ülkeler bakımından toplam işlemlerin %47,4'ünün İngiltere, %25,8'inin Türkiye ve %8,7'sinin Fransa'da yerleşikler ile yapıldığı,
- Bankaların kendi risk gruplarına dahil kişi ve kuruluşlar ile gerçekleştirdikleri türev işlemlerin toplam içindeki payının %13,8 olduğu, yabancı bankaların %29 oranı ile kendi risk grubuyla en fazla türev işlem yapan banka grubu olduğu

sonucuna ulaşılmaktadır.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel: (0312) 455 65 00 Fax: (0312) 424 17 49

www.bddk.org.tr